

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

BURSA - 2019

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

Danışman:

Doç. Dr. Özlem ERCAN

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701641009 numaralı Nuray ÇALIŞKAN'ın hazırladığı "Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin)" konulu Yüksek Lisans Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 5.../09/ 2019 günü 10.00 - 11.00...saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı..... (başarılı / ~~başarısız~~) olduğuna oy birliği..... (oybirliği / ~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Özlem ERCAN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Gülay DURMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

05/09/ 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 22/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 220 sayfalık kısmına ilişkin, 22/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimededen daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22/08/2019

Adı Soyadı: Nuray ÇALIŞKAN
Öğrenci No: 701641009
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Doç. Dr. Özlem ERCAN
22/08/2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası (İnceleme-Metin)*” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntuların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza
05.09.2019

Adı Soyadı: Nuray ÇALIŞKAN
Öğrenci No: 701641009
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Eski Türk Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans
Statüsü: Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

Üniversite: Bursa Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı: viii + 239

Mezuniyet Tarihi: / / 20.....

Tez Danışman(lar)ı: Doç. Dr. Özlem ERCAN

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI

(İNCELEME-METİN)

Bu çalışmada, XVIII. yüzyılda tertiplenmiş ve müellifi bilinmeyen “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası*” başlıklı eser, transkribe edilerek söz konusu dönemde kaleme alınmış nazireler ve şiirler tespit edildi. Eserde 25 adet nazire bulunmakla birlikte söz konusu nazireler, *Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redifi, Kafiyesi, Yüzyılları*” başlıkları altında incelendi. Gazellerin her birinin hem “nazire” başlığı altında kaydedilmesi hem de model şiirle konu, vezin, kafiye ve redif bakımından benzerlik göstermesi söz konusu gazellerin nazire tanımına ve ölçütlerine uygun olduğunu gösterdi. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına nazirelerle ilgili bilgiler ve tespitler tablo şeklinde sunuldu.

Şairlerin mecmû'ada yer alan şiirleri ile divanlarında yer alan şiirleri ise gazel, beyit ve kelime bakımından karşılaştırıldı. Bu mukayese sonucunda “Nâ'ilî Efendi, Nâbî Efendi ve Fuzûlî” adlı üç şairin şiirlerinin farklı olduğu tespit edildi. Bazı gazellerin şairlerin divanlarında bulunan gazellerle büyük oranda farklılık gösterdiği, bazılarında beyit, bazılarında ise kelime değişikliği olduğu görüldü. Bütün bu unsurlar tablo hâlinde ayrıntılı ve düzenli bir şekilde ortaya konuldu.

Yazma nüshada te'lif ve istinsah tarihine dair kesin bir bilgi verilmediği gibi eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu

görüldü. Mecmû'ada dönem olarak diğer şairlerden geç bir yüzyılda yaşamış oldukları bilinen; Nahifi, Koca Ragıp Paşa ve Kuburizâde gibi şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması eserin XVIII. yüzyılda yazıldığı ihtimalini doğurdu.

Mecmû'ada XVI. yüzyıldan 9, XVII. yüzyıldan 20, XVIII. yüzyıldan 10 şair mevcut olmasına rağmen 5 şairin de hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemedi.

Tez iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Eserin Müellifi, Eserin İsim Meselesi, Eserin Yazılış Tarihi Meselesi, Nüsha Tavsifi, Mecmû'anın Dış Özellikleri, Muhteva, Mecmû'ada Yer Alan Şairler ve Şairlere Ait Gazel Sayıları” konu başlıkları altında eserin incelemesi yapıldı. İkinci bölümde ise mecmû'anın transkripsiyonlu metni ve özel adlar dizini verildi.

Anahtar Sözcükler:

Eski Türk Edebiyatı, XVIII. Yüzyıl, Mecmû'a, Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası

ABSTRACT

Name and Surname: Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

University: Bursa Uludag University

Institution: Social Science Institution

Field: Turkish Language and Literature

Branch: Former Turkish Literature

Degree Awarded: Master

Page Number: viii + 239

Degree Date: / / 20.....

Supervisor (s): Asst. Prof. Özlem ERCAN

POETRY MAGAZINE IN WHICH THE POEMS ARRANGED IN ALPHABETICAL ORDER ARE ARRANGED

(TEXT-REVIEW)

In this study, “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmûası*”, which was prepared in the 18th century and had no information about its author, was examined. 25 Nazires were identified in the work. These poems were examined under the titles Poet Written to Nazire, Poet Written to Nazire, Vezni, Gazel Title, Subject, Redif’s, Kafiye’s, Centuries”. And these poems were seen as examples of Nazire. Nazires; model’s poetry, poetry, subject, meter, rhy meand redif showed similarity. And meets the criteria of Nazire. In order to beter understand the issue, information and determinations about the Nazires were presented in the form of a table.

The poems of the poets were compared with the poems in their divans. Divan of all poets were checked and it was seen that the poems of three poets named “Nâ’îlî Efendi, Nâbî Efendi and Fuzûlî” were different. In some of the poems, ghazals, couplets and words were found to be different. All these elements were prepared in a detailed and organized manner in the form of a table on the relevant page.

There is no definite information about the important dates of the Magazine. The poets in the magazine are XVI, XVII and XVIII. century lived. XVI. century 9, XVII. century 20, XVIII. century there are 10 poets. The century of the 5 poets is unknown. There are more poets living in the 17th century.

In the journal, it is known that they lived in a late century than other poets; Nahifi, Ragıp Pasha and Kuburizâde XVIII. since they lived in the 18th century, it can be estimated that the work was written in this century.

The thesis consists of two parts. In the first chapter, “the author of the work, the issue of the name of the work, the issue of the date of writing of the work, copy advice, the external features of the magazine, the content of the poets and poets in the journal, the work of the subject under the headings of the study was examined. In these condpart, the transcribed text of the magazine and their dex of special names are given.

Keywords:

Classical Turkish Literature, XVIII. Century, Magazine, Poetry Magazine in Which The Poems Arranged in Alphabetical order are Arranged.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	vii
ÖN SÖZ	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

“HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI” ADLI ESERİN İNCELENMESİ

A.Eserin Müellifi, Eserin İsim ve Tarihi Meselesi	7
1. Eserin Müellifi.....	7
2. Eserin İsim Meselesi.....	7
3. Eserin Yazılış Tarihi Meselesi.....	7
B. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar	8
1. Nüsha Tavsifi.....	8
2. Metin ve Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul.	9
3. Nüsha Değerlendirmesi.	10
C. Muhteva.....	11

İKİNCİ BÖLÜM

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI TRANKRİPSİYONLU METNİ

METİN	30
SONUÇ	224
KAYNAKLAR	226
YAZMA NÜSHADAN ÖRNEK YAPRAKLAR	229
DİZİN (ÖZEL ADLAR)	235

KISALTMALAR

A	A nüshası
AKDITYK	Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurulu
AKMB	Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
B	B nüshası
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
ET	erişim tarihi
H.	Hicri
HBTS	Hayat Büyük Türk Sözlüğü
Hızl.	Hazırlayan
İLAM	İlmi Araştırmalar Merkezi
M.	Miladi
Matb.	Matbaa
Nu.	Numara
ö.	ölümü
s.	sayfa
S.	Sayı
SAV	Sallallahu Aleyhi ve Sellem
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TA	Türk Ansiklopedisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vr.	varak
Yay.	Yayınları
y.y.	yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	Aa/Ee	س	Ss
آ	Āā	ش	Şş
أ	ʾ	ص	Şş
ب	Bb/Pp	ض	Ḍḍ/Ẓẓ
پ	Pp	ط	Ṭṭ
ت	Tt	ظ	ẒẒ
ث	Ṣṣ	ع	ʿ
ج	Cc	غ	Ġġ
چ	Çç	ف	Ff
ح	Ḥḥ	ق	Ḳḳ
خ	Ḫḫ	ك	Kk / Gg / Ññ
خوآ	ā	ل	Ll
د	Dd	م	Mm
ذ	ẒẒ	ن	Nn
ر	Rr	ه	Hh
ز	Zz	و	Vv / Ūū / Oo / Öö
ژ	Jj	ي	Yy / Iı / Ī ī

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı, tarihî ve edebî yönden son derece zengin ve önemli eserlere –divanlar, mesneviler, şu‘arâ tezkireleri, çeşitli biyografik eserler, ansiklopedi ve ansiklopedi niteliğindeki eserler, tarih kitapları, vb.– sahiptir. Bu eserlerden biri olan mecmû’aların pek çok türü olmakla birlikte bunlardan bir kısmı da şairlerin şiir ve nazirelerinin yer aldığı mecmû’alardır. Şiirlerin derlendiği mecmû’alarda çeşitli nazım şekillerine, farklı kafîye türlerine ve çeşitli aruz kalıplarına rastlanmakla birlikte yazılan nazireler devrin edebî beğenisini de ortaya koymaktadır.

Şiir mecmû’alarının mürettibi, beğendiği şairlerin şiirlerini bu eserlere kaydeder. Öyle ki bu kaynaklarda çoğu şairin kendi divanlarında veya diğer eserlerinde yer almayan şiirlerine rastlamak mümkündür. Söz konusu eserlerin günümüze aktarılması ve tanıtılması; yeni yorumlara, bilgilere ve gün yüzüne çıkmamış nice şiirlerin ortaya çıkmasına vesile olacaktır.

Mecmû’alar, belli bir edebî zevki yansıttığı için şiirler hakkında yorumlara da imkân sağlamaktadır. Bu sebeple mecmû’alar, klasik Türk edebiyatı araştırmacılarının başvuracağı önemli kaynaklar arasında yer almaktadır.

Çalışma, esnasında bilgi ve birikimleriyle yardımlarını esirgemeyen başta danışman hocam Doç. Dr. Özlem ERCAN’a, eşim Emrah AYDEMİR’e ve arkadaşım Zeynep Canan KUNT’a teşekkür ederim.

GİRİŞ

Sözlüklerde “*dağınk şeyleri bir araya getirmek, toplamak*” (Parlatır: 2006; Şemseddin Sami: 2007; Develioğlu: 2010) anlamlarına gelen mecmû’a kelimesi Arapça kökenli bir sözcük olup cem’ mastarından türetilmiştir. Edebî terim olarak ise mecmû’a; “tertiple ve tanzim edilmiş, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş kitap” anlamına gelmektedir.

Yazılı metinler üzerinde yapılan çalışmaların önemli bir adımı metin çevirisi ve incelemesidir. Bu sebeple yeni eserleri gün yüzüne çıkarmak, geçmiş ve gelecek arasında bir bağ ve birikim olanağı sağlayan metinleri günümüze aktarmak ve tanıtmak dikkatle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu anlamda günümüz araştırmacılarının da ilgisine mazhar olan ve onlara önemli malzemeler sağlayan metinlerin başında mecmû’alar gelmektedir. Bugün Türkiye’nin değişik yerlerindeki kütüphanelerde yüzlerce mecmû’a bulunmakla birlikte bunların önemli bir kısmı hâlen araştırmacıların ilgisine muhtaçtır.

Mecmû’alar, genelde birden çok müellife veya şaire ait çeşitli nesir veya nazım örneklerinin yer aldığı eserlerdir. Bunlar aşk, din, tasavvuf, sosyal hayat, musiki, hiciv, hadis, ayet gibi konuların yanı sıra başka alanlarda da yazılmıştır.

Mecmû’aların konuları daha çok edebiyatla ilgilidir. Gazel, kaside, musammat, tarih, mektup vs. şekiller ile tevhid, na’t, mersiye vb. türleri üzerinde oluşturulmuş mecmû’alar bunlardandır. Ancak fıkıh, kelim gibi dini ilimler; simya, reml, sihir, falcılık gibi eski batıl ilimler; musiki, hat gibi sanat dalları vs. üzerine derlenmiş mecmû’alar da vardır. Bu tür mecmû’alar bir konu bütünlüğüne sahiptir. Buna karşılık her mecmû’a derleyicisi, aynı titizliği göstermeyebilir ve her çeşit hoşagiden yazıyı mecmû’asına alabilir (Pala 2002: 312).

Mecmû’alar, farklı ve birden çok yazar ve şaire ait şiirleri bir araya toplanması bakımından önemlidir. Birçok kişiye ait şiir ve nesir parçaları görülebileceği gibi farklı tarz ve üsluplara da rastlamak mümkündür. Bu eserler, dönemin şiir zevkini bildirmesi bakımından da değerlidir.

Bununla beraber şairlerin divanlarında ve eserlerinde –eserlerin birçok nüshası görülmesine rağmen– yer almayan birçok nazım ve nesir örneğine mecmû’alarda rastlanmaktadır. Bu açıdan mecmû’aların incelenmesi, hem yeni bilgilerin, şiirlerin, yazıların hem de yeni şair ve münşilerin bilinmesinde, birbirleriyle münasebeti olanların tespitinde ve şairlerin veya adı geçen diğer kişilerin biyografileri hakkında yeni bilgilerin elde edilmesinde Türk edebiyatına önemli katkı ve birikimler sağlamaktadır. Kısaca mecmû’alar önemli olup Türk edebiyatının, Türk edebiyatı tarihinin yardımcı kaynaklarından (Kut: 1986: 170; Aydemir: 2007: 123-126; Köksal: 2012: 417-420; Tunç: 2015: 316).

Pek çok tür gibi mecmû’alarda da tasnif yöntemine gidilmiştir. Bu tasnifler şu şekildedir:

Agâh Sırrı Levent, mecmû’aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Nazire mecmû’aları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmû’aları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû’alar,
- ç) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû’alar,
- d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû’alar (Levend:1984:166-167).

Günay Kut, mecmû’aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Nazire mecmû’aları
- b) Seçme şiir mecmû’aları (mecmû’a-i eş’ar, mecmû’a-ı devâvin)
- c) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmû’alar (Mecmû’a-i edviyye, mecmû’a-i tevârih, mecmû’a-i mu’ammeyat, mecmû’a-i münşeât, mecmû’a-i resâil gibi)
- d) Karışık, yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmû’alar.
- e) Derleyeni belli mecmû’alar (Kut: 1986: 170-72).

Atabey Kılıç, mecmû'aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1. Cönkler

1.2. Mecmû'alar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmû'alar

1.2.1.1. Mürettep mecmû'alar

1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmû'alar

1.2.2. Mürettep durumuna göre mecmû'alar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmû'alar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmû'alar

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmû'alar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzum metinler mecmû'aları

2.1.1. Kaside mecmû'aları

2.1.2. Gazel mecmû'aları

2.1.3. Nazire mecmû'aları

2.1.4. Mu'ammâ mecmû'aları

2.1.5. Manzûm lugât mecmû'aları

2.1.6. İlâhî mecmû'aları

2.1.7.Şehrengiz mecmû'aları

2.2.1. Lugaz mecmû'aları

2.2.2. Fetva mecmû'aları

2.2.3. Tefsir mecmû'aları

2.2.4. Şerh mecmû'aları

2.2.5. Sakk mecmû'aları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmû'alar

2.2.7. Münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.1. Derleme münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmû'aları

2.3 Karışık manzum ve mensur eserler mecmû'aları

2.3.1. Fevâyid ve eş'âr mecmû'aları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmû'alar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmû'alar

3.2. Farsça mecmû'alar

3.3. Türkçe mecmû'alar

3.4. Çok dilli mecmû'alar

4. Muhteva bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlm-i nücûm/fal ve remil

4.4. Hikâye/latife

4.5. Hezel ve hiciv

4.6. Edviye

4.7. Musıkî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmû'alar”

(Kılıç: 2012: 75-96).

Mehmet Gürbüz, mecmû'aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları
- b) Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmû'aları
- c) Nazire mecmû'aları

- d) Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmû'alar
- e) Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmû'alar (Gürbüz: 2012: 97-113).

İncelemesi yapılan mecmû'a, Günay Kut'un tasnifine göre "Seçme şiir mecmû'aları (mecnû'a-i eş'ar, mecmû'a-ı devâvin)", Atabey Kılıç'a göre "Gazel Mecmû'aları", Mehmet Fatih Köksal'a göre "mecnû'a-i gazeliyât", Mehmet Gürbüz'e göre "Şiiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları" başlıklarına tabi olmaktadır.

"*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiiir Mecmû'ası*" adlı eserin içinde her ne kadar 25 tane "nazire" bulunsa da söz konusu şiirlerin gazel olduğunu da göz önüne alındığında bahsedilen tasnifler içinde eseri, "gazel mecmû'ası" şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

BİRİNCİ BÖLÜM

“HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI” ADLI ESERİN İNCELENMESİ

A. Eserin Müellifi, Eserin İsim ve Tarihi Meselesi

1. Eserin Müellifi

Eserin müellifi ve müstensihî hakkında hiçbir bilgi mevcut değildir. Kütüphane kaydında ve eserin metninde yapılan incelemeler sonucunda da eserin müellifi hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır.

2. Eserin İsim Meselesi

Eser kütüphane kaydında “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” ismiyle kaydedilmiştir. Metinde yapılan okumalar ve incelemeler sonucunda müellifin eserine dair bir isim vermediği görülmüştür. Dış kapak, iç sayfalar dâhil olmak üzere mecmû’anın hiçbir yerinde esere ve müellifine dair bir ibareye yer verilmemiştir. Eserin adı kütüphanedeki şekliyle benimsenmiştir.

Eserin kütüphane kaydında yer alan ismin sonradan arşivleme yapılırken görevli/görevliler tarafından verildiği kanaati hâkimdir. Tespit edilebildiği kadarıyla esere dair tek nüsha mevcuttur. Yapılan araştırmalarda başka nüshalara rastlanmamıştır.

3. Eserin Yazılış Tarihi Meselesi

Mecmû’ada, te’lif ve istinsah tarihine dair kesin bir bilgi verilmemiştir. Tarihe dair kütüphane kaydında da bir bilgi yer almamıştır. Eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu görülmektedir. Mecmû’ada yaşadıkları tarih olarak diğer şairlerden geç bir yüzyılda yaşadıkları bilinen; “Nahifi, Ragıp Paşa ve Kuburizâde” XVIII. yüzyılda yaşamış oldukları için eserin bu yüzyılda yazıldığı tahmin edilmektedir.

B. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar

1. Nüsha Tavsifi

İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 648

Kütüphane kaydında eserin boyutu, varak sayısı, satırı ve kâğıt türü hakkında bilgi verilmemiştir. Verilen bilgiler şunlardır: “Yazı türü: Arap-Talik, Konu: Türk Dili ve Edebiyatı, Dili: Türkçe” ve notlar kısmında da “*Muhtelif şairlerindir. Edebiyat Cetveller kırmızı çizgili, yaldızlı, tam meşin kaplı, cetvelli*” bilgisi yer almaktadır.

Şiir sıralamaları, şiir başlıkları, bazı şiirler, mahlaslar kırmızı mürekkepledir. Bazı başlıkların da yeşil ve siyah mürekkepli oldukları görülmektedir. Cetveller kırmızı mürekkepledir. Kapaklar kırmızı meşin renkli mukavva ciltlidir. 116 varak olan mecmû'anın “12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93.” varakları olmak üzere 20 varak kadarı boş olup herhangi bir şey yazılmamıştır. İçinde 44 şaire ait 280 gazel, 8 müfret vardır. Bu gazellerden de 25 tanesi nazire gazeldir.

Başı:

Nergis-i mestānesi olsa n'edem naḥvet-nümā

Tiġ-i müjgānı dile olur hemān ḥaşyet-nümā

Sonu:

Erbāb-ı riyā-kār dil-i 'ālemi tıtdı

Şevkāt eşinüñ Mantıķī yā söndi ocağı

Mecmû'ada yer alan gazellerle şairlerin divanlarındaki gazeller karşılaştırıldığında birkaç şairin şiirleri dışında geri kalanların aynı olduğu görülmüştür.

2. Metin ve Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul

1. Metnin yazma nüshadaki varak numaraları köşeli parantez içinde “[]” gösterilmiştir.
2. Metindeki eksiklikler ve bozukluklar –bunlar genellikle mürekkep dağılmasına bağlı sıkıntılar– mümkün olduğunca doğru bir şekilde okunmaya, düzeltilmeye çalışılmış ve [...] şeklinde verilmiştir.
3. Çeviride 18. yüzyıl Osmanlı Türkçesi imlasına uyulmasının yanında şairin de imla özelliklerine dikkat edilmiştir.
4. Metinde harekelendirme yapılan yerlere dikkat edilmiştir.
5. Özel kişi, yer ve diğer adların imalarına metindeki özelliklerine; Türkçe, Arapça ve Farsça dil bilgisine dikkat edilerek çevrilmiştir.
6. Bazı yerlerde şairin kelime oyunları yaptığı göz ardı edilmemekle beraber bir kısım kelimelerde harflerin yerleri değiştirilmiş veya farklı bir imlayla yazılmıştır. Bu unsurlara da dikkat edilerek transkribe yapılmıştır.
7. Transkripsiyonlu çeviride müellifin imla özellikleri dikkate alınarak okuma yapılmıştır.
8. Mürekkep dağılmasına bağlı bozuk yerlerin, Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eski yazısı resim şeklinde verilmiştir.
9. Yazı fontu olarak Gentium Plus kullanılmıştır.
10. Vezinler köşeli parantez içinde verilmiştir.
11. Metne tarafımızdan yapılan ilaveler köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir.
12. Ayrıca metinde yer alan imla ve dil bilgisi kuralları konusunda TDK *Yazım Kılavuzu* ve İsmail Ünver’in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesi dikkate alınmıştır.

3. Nüsha Değerlendirmesi

Eserin yapılan tüm incelemelere rağmen eldeki nüshadan başka herhangi bir nüshasına rastlanmamıştır. Fakat mecmû'anın isminin metin içinde müellifi tarafından zikredilmemesi ve yine farklı adlandırmalarla farklı yerlerde olabileceği bilgisi göz ardı edilmeyecek bir unsurdur.

İlk varakta eserin Millet Kütüphanesi'ne ait olduğunu belirten mor mürekkepten ay yıldızlı temellük kaydı bulunmaktadır. Eserin "müellifinin adı, besmele, dibâce, hamdele-salvele, te'liften ferağ kaydı, istinsah kaydı ve hatime kaydı" bulunmamaktadır. Eserin başından sonuna doğru devam eden yaprak numarası kurşun kalemle eklenmiştir.

Bazı sayfalarda mürekkebin dağılmasından dolayı kelimeler okunamamaktadır. Okunamayan bu kelime ve harfler, eserin genelinde çok az olup birkaç taneden ibarettir.

Arap-Talik yazı çeşidiyle kaleme alınan 116 varaktan oluşan mecmû'anın her bir yaprağında ortalama 2, 3 veya 4 gazel bulunmaktadır. Buna karşın "12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93." varakları boştur. Metin genellikle okunaklı olmakla beraber yer yer yazının karışıklığından dolayı okuma zorluğuna neden olan kısımlar da vardır.

Müellif eserinde şair mahlaslarını; yeşil, kırmızı ve siyah koyu mürekkeple yazmıştır. Bu hem gazelin başında hem de mahlas beyitinde geçen şair adlarında görülmektedir. Bunun yanında özellikle "ve lehu" ifadesi de kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca eserde birçok gazelin tamamının ve bazı gazelerde de bir iki beytinin veya bir mısraının kırmızı mürekkeple yazıldığı görülmektedir.

Mecmû'ada 3 gazel hariç geri kalan şiirler başlıklarıyla birlikte yazılmıştır. Başlıklar genellikle şairin adıyla söz gelimi: "Riyāzī, Bahāyī, Hāyī, Nā'ilī, Neşāṭī, Fuzūlī, Bāḳī vs." yazılmıştır. Fakat bunun yanında 25 yerde nazire başlığı atılıp şairin de adı belirtilerek yazılmıştır (Nazīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibi'l-ḥaḳīr Kāsım, Nazīre-i Dervīş Fasīḥ, Nazīre-i Ḳıdvetü'ş- Şu'ārā-yı 'Arif Efendi, Nazīre-i Nā'ilī, Nazīre-i Neşāṭī vd.).

Mecmû'anın bazı yerlerinde “Dīvān-ı Mantıķī Efendi, Şāhib-i Zemīn Nā'ili Efendi, Şāhib Zemīn Nābī Efendi, Dervīş Paşa el-Mastarī, Nābī Selleme'llāhu, Raḥmī Tab-ı Eşer-i Āh, Kıdvetü'ş-Şu'arā 'Ārif Efendi, Raḥmetu'llāhi 'Aleyh Rāsīh Efendi, Nābī Selleme, Şāhib-i Zemīn-i Şabrī, Güfte-i Muḥibbī.....Kānūnī Sulṭān Süleymān, Lem'ci Çelebi Selleme, Naẓīf Efendi Selleme, Kūbūrīzāde Raḥmī Efendi, Naḥifī Efendi Sellema'llahu, Nāzīm Selleme, Rāgıp Selleme, Ğazel-i Muḥṭārī Bī-Nazīr, li-Kātib, li-Muharrīrihi'l-Fakir, Kātib Divan [...]” başlıklarının olduğu görülmektedir. Aynı şaire ait şiirler arasında ise “ve lehu” ifadesine yer verilmiştir. Şiirlerin sıralaması ise şairin adına göre değil gazelin sırasına göre “fi ḥarfū'l-elif, ḥarfū'l-bā, ḥarfū't-tā^c, ḥarfū'l-lām, ḥarfū'l-mīm” şeklinde yapılmıştır.

Sayfalar genellikle iki sütuna ayrılmış olup sayfanın etrafı çerçeve şeklinde kırmızı çizilmiştir. Sayfalarda herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Bu sayfalarda şiirler çizgilerle ayrılarak düzenli bir şekilde yazılmıştır. “[52b] li-Kātib, [55a] li-Muharrīrihi'l-Fakir, [59a] Naẓīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibi'l-ḥaķīr Kāsim, [110a] Nemekahu el-Faķīr” başlıklı şiirler ise müellife ait şiirlerdir.

C. Muhteva

Mecmû'ada yer alan şiirlerin hepsi gazel nazım şekliyle yazılmış olup bunlardan farklı olarak 8 tane müfret beyit yer almıştır. Müfret beyitlerden 7'si ‘ferd’ başlığı altında, 1 tanesi ise ‘başlıksız’ olarak verilmiştir. Geri kalanların tamamı ise gazel nazım şekliyle yazılmıştır.

Mecmû'ada yer alan şairlerin şiirleri kaydedilirken alfabetik bir sıra gözetilmemiş, aynı şairin şiirleri de farklı sayfalara yazılmış, art arda gelen bir sıra gözetilmemiştir. Sadece “fi ḥarfū'l-elif, ḥarfū'l-bā, ḥarfū't-tā^c” şeklinde bir sıralama ile verilmişlerdir. Eserde yer alan bazı şiirler ise nazirelerden oluşmaktadır. Eserin tamamında “Naẓīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibi'l-ḥaķīr Kāsim, Naẓīre-i Dervīş Fasīh, Naẓīre-i Dervīş Fasīh Dede, Naẓīre-i Fā'izī, Naẓīre-i Fasīh, Naẓīre-i Faşīh, Naẓīre-i Kelīm-i

Eyyübî, Nazîre-i Kemâlî, Nazîre-i Kıdvetü’ş- Şu‘arâ-yı ‘Arif Efendi, Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nâ’ilî, Ve lehu Nazîre-i Nâ’ilî, Nazîre-i Nesîb, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Neşâî, Nazîre-i Rüşdî, Nazîre-i Vâsık, Nazîre-i ‘Azim” başlıkları altında toplam 25 tane nazire tespit edilmiştir.

Nazire, bir şairin şiirini beğendiği bir başka şairin şiirine ‘vezin, kafiye ve konu’ bakımından benzerini yazdığı şiirlere denir. Burada ayrıca şairin kendi üslubunu ortaya koyma ve orijinal şiirden daha güzelini yazma amacı da vardır (Kaya 2005: 48). *“Yaygın anlamıyla nazîre daha çok şiirde görülür ve orijinal eserle aynı vezin ve revîde olur. Çoğunlukla onu aşmak amacıyla kaleme alınır. Bazan da nazîre eş değerde bir eser ortaya koymak, yarışmak veya ona duyulan ilgiyi ifade etmek için yazılır”* (Durmuş 2006: 455; Köksal 2006: 456).

Çalışmada, *“Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redifî, Kafiyesi, Yüzyılları”* başlıkları altında ilgili şiirlerin nazire olup olmadıkları incelenmiştir. İncelemeyle birlikte gazellerin her birinin başlıklarına uygun olarak nazire örnekleri olduğu görülmüştür. Nazireler; model şiirle ‘konu, vezin, kafiye ve redif’ olarak benzerlik göstererek nazire tanımına ve ölçütlerine uygundur. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına aşağıdaki şu tablo hazırlanmıştır:

TABLO 1: Mecmû'ada Yer Alan Nazirelerin Şair ve Nazire Bakımından İncelenmesi
(Eserdeki Yazım Sırasına Göre Sıralanmıştır)

ŞİİRİNE NAZİRE YAZILAN ŞAİR	NAZİREYİ YAZAN ŞAİR	VEZNİ	GAZELİN BAŞLIĞI	KONUSU	KAFİYESİ	REDİFİ	YÜZYILLARI
Bahāyī	Kemālī	Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün	Nazīre-i Kemālī	Aşk	-ān	-āsā	Bahāyī - XVII Kemālī -XVI-XVIII
Nā'īlī Efendi	Neşāṭī	Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün	Nazīre-i Neşāṭī	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'īlī Efendi -XVII Neşāṭī -XVII
Nā'īlī Efendi	‘Arif Efendi	Mefā'īlün/ Fe‘ilātün/ Mefā'īlün/ Fe‘ilün	Nazīre-i Kıdvetü’ş- Şu‘ārā-yı ‘Arif Efendi	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'īlī Efendi - XVII ‘Arif Efendi - XVII
Nā'īlī Efendi	Dervīş Fasiḥ Dede	Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün	Nazīre-i Dervīş Fasiḥ Dede	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'īlī Efendi - XVII Dervīş Fasiḥ Dede - XVII
Nābī Efendi	Fasiḥ	Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün	Nazīre-i Fasiḥ	Aşk	-āb	-itdün bu şeb	Nābī Efendi - XVII Fasiḥ - XVII
Nābī Efendi	Rüşdī	Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün	Nazīre-i Rüşdī	Aşk	-āb	-itdün bu şeb	Nābī Efendi - XVII Rüşdī - XVII
Nā'īlī	Neşāṭī	Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün	Nazīre-i Neşāṭī	Aşk/Sitem	-eh	-i mest	Nā'īlī - XVII Neşāṭī - XVII
Şabrī	Fā'izī	Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün	Nazīre-i Fā'izī	Aşk	-ān	-i ḥarābāt	Şabrī - XVII Fā'izī

Şabrî	Dervîş Fasîh	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün	Naẓîre-i Dervîş Fasîh	Aşk	-ân	-i hârâbât	Dervîş Fasîh - XVII Şabrî - XVII
Vecdî	Nâ'ilî	Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün	Naẓîre-i Nâ'ilî	Aşk	-er	-inden bellüdür	Vecdî - XVII Nâ'ilî - XVII
Vecdî	Neşâtî	Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün	Naẓîre-i Neşâtî	Aşk	-er	-inden bellüdür	Vecdî - XVII Neşâtî - XVII
Vecdî	Nâ'ilî	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün	Naẓîre-i Nâ'ilî	Aşk	-âh	açar	Vecdî - XVII Nâ'ilî - XVII
Şabrî	Kelîm-i Eyyübî	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün	Naẓîre-i Kelîm-i Eyyübî	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - Kelîm-i Eyyübî -
Şabrî	Nâ'ilî	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün	Naẓîre-i Nâ'ilî	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - XVII Nâ'ilî - XVII
Şabrî	Faşîh	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün	Naẓîre-i Faşîh	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - XVII Faşîh - XVII
Nâ'ilî	Neşâtî	Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün	Naẓîre-i Neşâtî	Aşk	-âr	-e dek giderüz	Nâ'ilî - XVII Neşâtî - XVII
Müellife ait Farsça gazel.	Kime yazıldığı belirtilmemiş.	-	Naẓîre-i 'Azîz Efendi li- Kâtibi'l-ḥakîr Kâsım	-	-	-	-
Nâ'ilî	Neşâtî	Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün	Naẓîre-i Neşâtî	Aşk	-est	olup kalmış	Nâ'ilî - XVII Neşâtî - XVII

Nā'īlī	Nesīb	Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün	Naẓīre-i Nesīb	Aşk	-en	olmazmış	Nā'īlī - XVII Nesīb - XVIII
Lam'ī	Vāsık	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Vāsık	Aşk	-āz	-ından	Lam'ī - XVI Vāsık - XVII-XVIII?
Lam'ī	Āzim	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Āzim	Aşk	-āz	-ından	Lam'ī - XVI Āzim - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-em	nedisün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fa'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	görmesün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fa'īlün	Ve lehu Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	görmesün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	-i ucın	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII

TABLO 2: Şairlerin Mecmû’ada Yer Alan Şiiri ile Divanlarında Yer Alan Şiirlerinin Gazel, Beyit ve Kelime Bakımından Karşılaştırılması

ŞAİR	MECMÛ’ADAKİ BEYİT/GAZEL	DİVANDA YER ALAN BEYİT/GAZEL	FARKLI OLAN KELİMELEER
Nâ’ilî Efendi	Divanda yer alan “açar” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Elmas-pâre tîg-i kazâdur o gâzme kim Bebr-i beyân-ı rüsteme zaḥm-ı nigâḥ açar Suda gerân-ı mâsiyer ansın o vaktı kim Dâdar-ı haşr bâr-ı metâ’-ı günâḥ açar	
Nâ’ilî Efendi	Siyeh-dil mihr-veş bir bî-vefâsın ḥayf bilmezler Çerâğ-efrûz-ı mâh-ı âsumân-ı behcetûn kimdür Dü çeşmün Nâ’ilî’nün gerçi dâmânun tutar ammâ Girîbân-gîri maḥşerde ol iki âfetûn kimdür	Siyeh-dil mihr-düşmen bî-vefâsın ḥayf bilmezsin Çerâğ-efrûz-ı mâh-ı âsumân-ı behcetûn kimdür Dü çeşmün Nâ’ilî’nün gerçi dâmânun tutar ammâ Girîbân-gîri maḥşerde ol iki âfetûn kimdür	düşmen, bilmezsin, şimdi.
Nâ’ilî Efendi	Divanda yer alan “giderüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Târîk-i faḳada hem-kefş olup senâ’iye Cenâb-ı külḥâni-i layḥâra-dek giderüz	
Nâ’ilî Efendi	Nâ’ilî gördüğümüz nüsha degil çarḥ-ı bezm Bağal-i şeklümüze cild-i muṭallâ şıgmaz	Nâ’ilî gördüğümüz nüsha degil çarḥ-ı bizim Bağal-i tengimize cild-i muṭallâ şıgmaz	çarḥ-ı bizim, bağal-i tengimize.
Nâ’ilî Efendi	Divanda yer alan “bilmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Dil-i âteş-nefes kim meclis-efrûz-ı maḥabbetdir Zebân-ı nalesin ḥungerân-ı encümen bilmez	
Nâ’ilî Efendi	Divanda yer alan “kalmış” redifli beyit mecmuda yer alan gazelde yer almamaktadır.	Kadeḥle bâleb ü ḥumlar teḥi tenük zarfân Şemim-i cur’â-i ḥahişle mest olup ḳalmış Bu damgâḥ-ı ta’âlluḳda şaḥbâz-ı vücüd Ḥalaş ümîdi ile paybest olup ḳalmış	

Nā'īlī Efendi	Divanda yer alan “fāriğ” redifli gazelde yer alan bu beyit mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Çusur himmet-i pervāneden baīd olmaz İderse şem'î de sūz u güdāzdan fāriğ	
Nā'īlī Efendi	Nā'īlī nazmuñ seng-i germ-āşinā-yı ehlidür Sūz-ı dilden bī-ḥaber efsürde ṭab'ān görmesün	Nazm-ı pākın Nā'īlī germ-āşinā-yı ehlidür Sūz-ı dilden bī-ḥaber efsürde ṭab'ān görmesün	nazmuñ, seng-i germ.
Nābī Efendi	Divanda yer alan “şeb” redifli gazelde yer alan bu beyit mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Belki eylerdüm sana şayeste ḥıdmetde kuşur Ben günāḥ eylerdüm ammā sen şevāb itdūñ bu şeb	
Nābī Efendi	İmdāda irüp kāfile-i zerceres-i şubḥ Emvāt-ı şebi eyledi ihyā nefes-i şubḥ	İmdāda irüp kāfile-i zūd-res-i şubḥ Emvāt-ı şebi eyledi ihyā nefes-i şubḥ	zūd-res.
Nābī Efendi	Divanda yer alan “olmaz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Sirişķ-i çeşmine ehl-i nifāķun 'itimād itme Esasında binānuñ reşḥ-i āb olsa metin olmaz Ḥayālūñ gelse de itmez karar āyīne-i dilde Zemīn-i şüre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz Olurduķ bita'āb müşrīf temāşā-yı ḥarābāta Diriğe pāre-i minā-yı meydan dūr-bin olmaz Meyān-ı çeşm ü ebrūda niḥāni güft-gūlardan Ne denlü olsa da bi-vesvese ḥatır emin olmaz İden hep renf ü būy-ı batımidür cilve zahirde Anuñcün kışrı her sāde dıraḥṭundar çīn olmaz Ḥuruf u noķtadur andan cebīnūñ añla bu rāzı Ki seng-i dağ-ı miḥnetden reḥā bulmuş cebin olmaz	

Nābī Efendi	Divanda yer alan “görmüşüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Bir gün eyler dest-beste paygâhı caygâh Bî-aded mağrur-ı şadr-ı ‘iṭibārın görmüşüz	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “gelmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	O ʔarāvetle o simīn bedeni gördükçe Ḥaṭıra būs u kenār ile kanā‘at gelmez Toğrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken Ḥaṭıra hāṭır-ı aygārı ri‘āyet gelmez Yıkılır gā‘ile-i zelzeleden kaşr-ı visāl Çar esās üzre yapılmazsa meṭānet gelmez	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “bilmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Derkinde bezm-i deḥrūn erbāb-ı bezm ḥayrān Bu gerdişün meārın peymāneler de bilmez	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “bozındısıdur” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Gören bilür şekerūn gilden olduğun ḥāşıl Ki les-i ḥayye-i şöḥretā sel bozındısıdur	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “midür” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Düşince fırsatı virmeze māni der pā-māl Meger ki ḥame varaḳ gibi ru sefid midür Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mive-i ḳām Aceb ki ṭālī‘üm ünḥ‘ābgāhı bīd midür	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “cemdür” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Ḥayāl-i ‘aḳs-i leb-i bāde-gūnı dil-dāruñ Benān-ı dilde nümūdār-ı sagār-ı cemdür	
Fuzūlī	Divanda yer alan “başāt” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Kākülün kıldı muḳarrer bana sergeşte-i lebūñi Duymasun kimse ki bevḳ gerdeş devrānda başāt	
Fuzūlī	Divanda yer alan “mecrūh” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Müdām çeşmime kan doldurur hādeng-i gamñ Yuva başımda dutan ḳuşları edip mecrūh Dil oldu tīğ-i firāḳıñla şerha şerhavelī Ne sūd çünsaña olmadı hāl-i dil meşrūh	

Fuzûlî	Divanda yer alan “leżîz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	N'ola bulsam zevk köydürdükçe göğsüm üzre dağ Ehl-i derde dâğ olur bî-derde zîver tek leżîz	
Fuzûlî	Divanda yer alan “henüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Cana derdüñ cisme peykānuñ revān itmişti hüküm Cism ile cān irtibātı olmadan muhkem henüz Eşk şarf eyler felekten kām hasil kıлмаğa Bu güher kıdrini bilmez dīde-i pür-nem henüz	
	Ey gönül ol hınçer-i müjgāna eylersen heves Kāşd-i cānitdüñ bekā-yı ‘ömrden ümmīd kes	Ey gönül ol hınçer-i müjgāna eylersen heves Kāşd-i cān itdüñ bekā-yı ‘ömrden peyvendi kes.	peyvendi.
Fuzûlî	Divanda yer alan “nefes” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Süz-i aşkıñ tende nā-geh bulmasın noksān deyu Can çıkınca isterim çıkmaya tenden bir nefes	
Fuzûlî	Divanda yer alan “itdüñ” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Cānım alduñ mey için sākī içürdüñ baña kan Dād elinden ki beni āl ile mağbūn itdüñ Hattınuñ āfet-i cān oldıgını bildirdüñ Lūtf kıldıñ ki beni vākıf-i mazmūn itdüñ Tanımaz oldu beni ta'ne eden ehl-i riyā Şükr kim hālimi ey aşk diğer-günitdüñ	

Fuzûlî	Divanda yer alan “olmasun” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Kılmasa ‘âlem muradınca medâr olsun harâb Olmasa devran senin re'yince devran olmasun Çizginirken dostlar kâmin cafer mâniñde çerh Hâkim-i taqdirde tağyir-i ferman olmasun	
Fuzûlî	Divanda yer alan “ârzü” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Serv ü gül nezzâresin n'eyler saña hayrân olan Ârızuñlan kadd-i hoş-reftâruñ eyler ârzü Ârzü eyler ki ben tek muttaşıl bîmâr ola Kim ki vaşl-ı nergis-i bîmâruñ eyler ârzü Zulmet-i hecriñde bakmaz şem'e çeşmim merdümü Pertev-i ruhsâr-i pür-envârın eyler ârzü	
Fuzûlî	Divanda yer alan “üzre” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Yazar göz perdesine eşk şerh-i hâl bilmez kim Okunmaz kan ile yazılsa hat evrâk-i âl üzre Dem-â-dem kıl-k-i müjgân ile tıfl-i merdüm-i çeşmim Hat-i sevdâ-yi hâliñ meşk ider levh-i hayal üzre	
Fuzûlî	Divanda yer alan “şem” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	N'ola gönlüm ârızuñ isterse cânım kâmetüñ Resmdür âlemde bülbül gül sever pervâne şem ^c Kıl şebistânı müşerref kim nisârıñ kılmağa Rişteden dürler çekip cem ^c eylemiş dâmâne şem ^c	
Fuzûlî	Dil ki ser-menzili ol zülf-i perîşân olmuş Bu ki cürmü gehanuñ emrine fermân olmuş Şâhsın mülk-i melâhatda saña kullar çok Biri oldur ki varup hazret-i sultân olmuş	N'ola cürmü ki asılmasına ferman olmuş Şâhsın mülk-i melâhatda saña kullar çok Biri oldur ki varup Mısr'da sultân olmuş	bu ki, geh, anuñ, emrine. Hazret.

Eserin dili Türkçe olmakla beraber bazı şiirlerin Arapça ve Farsça olduğu görülmektedir. Bu şiirlerin bazılarının tamamı Arapça veya Farsçayken bazılarının ise sadece belli başlı mısraları Arapça, Farsçadır. Bu şiirler hakkındaki bilgiler şu şekildedir:

- Varak [24b]'de yer alan “Ḥarfü'd-dal -Ve lehu” başlığından sonraki ilk şiir Farsça.
- Varak [58a]'da yer alan “Kātib Dīvān [...]” başlığıyla yazılan şiir Farsça.
- Varak [59a]'da yer alan “Naẓīre-i ‘Azīz Efendi li-Kātibi'l-ḥaḳīr Ḳāsım” başlığıyla yazılan şiir Farsça.
- Varak [75a]'da yer alan “Ḳāsım”a ait şiir Farsça.
- Varak [79b]'de yer alan ve Fuzūlī'ye ait şiirin ilk dizeleri Türkçe ikinci dizeleri ise Arapçadır.
- Varak [89a]'da yer alan [Başlıksız] olan şiirin bazı dizeleri hariç geri kalanı Arapçadır.

Mecmû'adaki bazı şiirlerin bir bölümü farklı yapraklarda olup derkenarlara buna dair notlar yazılmamıştır. Bazı şiirlerin de başında “ve lehu” ibareleri yer almaktadır. Ancak bazı yerlerde bir önceki şiire bakıldığında “ve lehu” ibaresinin bulunduğu şiirle bu şiirin aynı şaire ait olmadığı görülmüştür. Tüm bunlar yazma hâlindeki bu mecmû'anın yapraklarının dağılmış, sonra tekrar yaprakların karışık şekilde bir araya getirilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Aşağıdaki tabloda mecmû'ada yer alan şairlerin, yüzyılları ve gazel sayıları verilmiştir:

TABLO 3: Mecmû'ada Yer Alan Şairler ve Şairlere Ait Gazel Sayıları

ŞAİR	ŞAİRİN YAŞADIĞI YÜZYIL	NAZIM ŞEKLİ VE SAYISI
Alī Efendi	XVI	2 gazel
Ārif Efendi	XVII	3 gazel
Āzim	XVII	1 gazel
Bahāyī	XVII	8 gazel
Bāqī	XVI	11 gazel
Derviş Dede	XVI	1 gazel
Fā'ik	XVIII	1 gazel
Fasih Dede	XVII	4 gazel
Fā'izī	?	1 Gazel
Fuzūlī	XVI	21 gazel
Hāfız Ahmed	XVII	1 gazel
Haylī	XVII	2 gazel
Kāsım	?	4 gazel
Kelim	XVII	2 gazel
Kemālī	XVI-XVIII	1 gazel
Kuburīzāde Raḥmī	XVIII	2 gazel
Lami'i	XVI	2 gazel
Mantıqī	XVII	23 gazel
Muḥibbī	XVI	1 gazel
Muḥtarī	XVII?	1 gazel

Nābī	XVII	18 gazel
Naḥifī	XVIII	6 gazel
Nā'ilī	XVII	28 gazel
Nātık	XVII	1 gazel
Nazīm	XVIII	3 gazel
Nesīb	XVIII	1 gazel
Neṣātī	XVII	8 gazel
Raġıp	XVIII	3 gazel
Raḥmī	XVIII	5 gazel
Rāmī	XVII	1 gazel
Rasiḥ	XVIII	1 gazel
Rāşid	XVIII	1 gazel
Rıfat Beg	XVII	1 gazel
Rıfķı	XVII	1 gazel
Riyāzī	XVIII	24 gazel
Rūḥī	XVI	1 gazel
Rüşdī	XVII	2 gazel
Şabri	XVII	40 gazel
Şem'ī	XVI	8 Beyt
Ulvī	XVI	1 gazel
Vāşık	XVII-XVIII?	6 gazel
Vecdī	XVII	22 gazel
Veysi	XVII	11 gazel
Yümnī	XVII	3 gazel

Mecmû'a içinde yer alan şiirlere bakıldığında divan sahibi olmayan veya birden fazla aynı mahlası kullanan şairin şiirlerine rastlanılmıştır. Kaynaklarda Muhtarî'ye ait bir divandan bahsedilmemiştir. Edebiyat tarihimizde de birden fazla Muhtarî mahlaslı şair yer almaktadır. Dolayısıyla burada yer alan şiirin hangisine ait olduğunu tespit etmek mümkün değildir. Bu mecmû'ada yer alan Muhtarî'ye ait şiire araştırmalar neticesinde başka bir mecmû'ada da rastlanmamıştır.

Ayrıca edebiyat tarihimizde yine birden fazla şair Vâsık bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesine ait divan kaynaklarda mevcuttur. "Vâsık İlâhîzâde" ve "Vâsık Ahmed"e ait yapılan divan çalışmalarında bu şiirlere rastlanılmamıştır. Dolayısıyla mecmû'ada şiirleri yer alan Vâsık bu iki şairin divanında yer almayan şiirleri mi, yoksa diğer Vâsık mahlaslı şairlerden birine mi ait bilinmemektedir. Bu şiirlere başka bir mecmû'ada da rastlanılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI TRANKRİPSİYONLU METNİ

[1b]

Dīvān-ı Mantıķī Efendi

Fi Harfi'l-Elif

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Nergis-i mestānesi olsa n'edem naḥvet-nümā

Tīg-i müjgānı dile olur hemān ḥaṣyet-nümā

Dillerin vā-beste-i gīsū idüp yek-laḥzada

Dīde-i 'uṣṣāka olmış ol perī 'ibret-nümā

Cām-ı la'lile idüp bir ṣīve-i iḥsān dile

'Aṣıķ-ı bīmāre oldu müṣfiķüm ṣerbet-nümā

Nazra-pāṣ-ı āftāb-ı cām-ı ṣahbā olmayan

Görmedi 'ālemde bir āyīne-i ṣafvet-nümā

Mantıķī irmez semend-i ṭab'uña bir vechle

Olsa ṣad-bār esb-i ṭab'-ı ṣā'irān sūr'at-nümā

Ve lehu

[Fe'ülün/ Fe'ülün/ Fe'ülün/ Fe'ül]

Degil verd-i luṭfuñ ḥabīb-āṣnā

K'odur ḥār-ı maḥrem raķīb-āṣnā

Gül-i dāghā-yıgām-ı 'ıṣķla

Çemen-zār-ı dil oldu zīb-āṣnā

Hücüm-ı pey-ender-pey-i ğamzeye

Niçe mümkin olmaķ ṣekīb-āṣnā

Görüñ itdi ol muğbeçe ḥüsne

Niçe 'ıṣķ-bāzı ṣalīb-āṣnā

Çünāķūs-ı nālān olur Mantıķī

Olan bir büt-i dil-firīb-āṣnā

[2a]

Riyāzī

[Müfte‘ilün/ Fā‘ilün/ Müfte‘ilün/ Fā‘ilün]

Sālik-i ‘aşkam çıkan rāh-ı cünundur baña

Seng-i cefā-yı felek rāh-ı nümündür baña

Hāk-nişin-i belā olmağa virdük qarār

Māye-i ārām-ı dil künc-i sükündür baña

Quvvet-i bāzū ile n’eyledi Ferhād’ı gör

Lāzım olan ‘ışkda baht-ı zebündür baña

Şu‘le-i şem‘iledür cünbişi pervānenüñ

Māye-i tūfān-ı şevksüz-ı derūñdur baña

Serv gibi çekmişem pāyumı dāmānuma

Bā‘ış-ı āzādesi kayd-ı cünündür baña

Merkezüm eflākde gerçi Riyāzī velī

Bā‘ış-ı pestī-i kadr ṭālī‘-i dūndur baña

[2b]

Bahāyī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Ruḥuñdandūr iden bād-ı şabā zülfüñ duḥān-āsā

Füzün eyler fūrūğ-ı şem‘-i ḥüsnüñ şem‘-i cān-āsā

İrersin devlet-i pā-būs-ı yāre ey gönül bir gün

Hemān sen dergehinde ḥāk-sār ol āstān-āsā

Nihāl-i tāzesin neşv ü nemā hengāmıdur şimdi

Qorū-māl eylesün dil pāyīñe āb-ı revān-āsā

Senüñ tîr-i ħadeng-i cān-sitān-ı çeşm-i mestüñden
Ten-i zārumda bir bir şayılan heb üstüñ ħān[-āsā]

Maĥabbetkār-zārında Bahāyî cānsitān ol kim
Ĥayāt-ı tāze baĥş-ı cān [u] dildür ııřķ cān-āsā

Naẓîre-i Kemālî

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]
Gelince bezme ol rûĥ-ı revan serv-i çemān-āsā
Göñül püyān olur şad şevķile āb-ı revān-āsā

‘Aceb mi olsa sünbül eşk-i çeşm-i ĥün-feşānumla
Ĥarīm-i kūy-ı ĥālet-baĥşı baĥr-i bî-kerān-āsā

Firāķ-ı ebruvān[u] fikr-i zülf-i tārtāruñla
Ĥam oldı ķāmetüm ‘ālemde ey mihr u kemāñ-āsā

Ĥayāl-i ĥonçe-i lā'lüñle cānā bezm [ü] dehr içre
N’ola olsa derūnum ĥülşen-i ĥālet-resān [-āsā]

Ne deñlü bî-ser ü sāmāne elbet olur manzūr
Kemālî merdüm-i kāmîl melāl-i āsmān-āsā

[Başlıksız]

[Fe'îlātün/ Mefā'îlün/ Fe'îlün]
‘Arızuñ āb-ı nābdur ĥüyā
Zekānuñ bir ĥabābdur ĥüyā

Dilde envār-ı mihr-i ruĥsāruñ
Ābda māhtābdur ĥüyā

Nağş-ı hüsni-ı hañuñla şafha-i dil
Bir muşavver kitābdur gūya

Bezm-i ğamda dü çeşm-i giribānum
İki şīşe şarābdur gūya

Ṭutdı nūr-ı cihānı ol māhuñ
Pertev-i āftābdur gūya

Bākīyā hāl-ī ‘ānberīni anuñ
Nāfe-i müşg-nābdur gūya

Ve lehu

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
Hürşid kim fezā-yı felekdür mesir aña
Degmez gedālar içre işiginde yir aña

[3a]

Ṭağdı hilāl halkasını gūş-ı hizmete¹
Oldı sipihr bende-i fermān-pezirāña

Yüz sürmezidi südde-i devlet-me’ābına
Kul olmayaydı husrev-i gerdün-serir aña

Görmez mişāl-i kāmētini çeşm-i rāst-bin
Añvel bağa meger ki görenler nazirāña

Bākī sūhanda fark-ı sipihre kadem başar
Luğf-ı Hudā eger olursa dest-girāña

¹ Metinde peltek ze (z) ile yazılmıştır.

Ḥaylī

[Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ülün]

Ġarķ eyledi ḥün-āb sirişküm teni cānā
Şimden gerü sen ķande bulursuñ beni cānā

Bī-cān olayum ḥancer-i ḥün-rīz-i müjeñle
Cānum gibi sevmezsem eger ben seni cānā

Her ḥār u ḥasuñ saña eli irmeye dirseñ
Çek serv-i-ser-efrāz gibi dāmeni cānā

Kār itmedi hergiz dil-i senginüñe el-ḥaķķ
Nerm eyler iken āhum odı āhını cānā

Pervāneñ iken ķadrini bil Ḥaylī zāruñ
Mūmlar yaķasın bulmayasın sen anı cānā

[3b]

Nā'īlī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Yemm-i āteş-ḥurūş-ı dilde olduķca sükün peydā
İder her dāğ-ı ḥasret tende bir gird-āb-ı ḥün peyda

Bu 'ālem pāy-tā-ser kūhkūh-ı miḥnet [ü] ğamdur
İder her tīšekār-ı ārzü bir Bī-sütün peydā

Girān itsin ķo diller ṫārtār-ı zülfüñ olsun tek
Ruḥuñ bāğında niçe müşg-bīd-i ser-nigün peyda

Leb-i şūḥ-ı nigāh-ı çeşmüñ olduķca terennüm-sāz
İder her cünbiş-i müjgānı bir naķş-ı füsün peyda

Bu lu^çbetgāhda ey Nā'ilī bilmekdedür hikmet
Ne zīr-i hırkādandur heft-ṭas-ı nilgün peydā

Vecdī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]
Ġam-ı zülfüñle āhumdan ola dūd-ı derün peydā
İder destār-ı 'ışka sünbül-i bāğ-ı cünün peydā

Şu deñlü dāğ dāğ oldı derün kim eylesem girye
Olur vādī-i ḥasretde hezārān cūy-ı ḥün peydā

Düşerse ḫatre-i ḥün-ābe-i dāğum gülistāna
Olur şaḥ-ı gül üzre gonçe²-i ter lāle-gün peydā

Kühen cevlāngāh-ı şu'le-i 'ışk-ı cünün-engīz
Ne mümkin şaḥn-ı dilde ola ḥāşā ki sükün peyda

Hezārān dil ġam-ı zülfüñle giryāndur n'ola olsa
Çemenzār-ı ruḥunda berg-i şeb-bū-yı füsün peydā

[4a]

Düşer geh senglāḥ-ı nāza geh kūy-ı cefāya dil
Olur Ferhād-ı 'ışka her zamān bir Bī-sütün peydā

Bu tāze şī'r-i Vecdī'ye nazīre söyleyen evvel
Dil-i pür-feyz [u] tāb'ı pür-ma'ānī eylesün peydā

Veysī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]
N'ola dergāhuña sürsem cebīnüm māh-tāb-āsā
Ḳapuñ gördüm felekden yüz çevirdüm māh-tāb-āsā

²Mecmû'a'da "gonçe" şeklinde yazılmıştır.

Açılma nāme-veş her gördüğün nādāna yañlışdur
Yazılma herkese ey haṭṭ-ı reyḥānum kitāb-āsā

Felekden gūş-māl-i ğam görüp zār oldular dāyim
Şular kim il şözine uyup uydılar çeng ü rebāb-āsā

‘Abeş söz söyleme fikr-i daḳīḳ it onda bir söyle
Unutma ḳalbüne her ne gelürse āsiyāb-āsā

Başum kūh-ı Bedaḥşān-ı diyār-ı ğamdur ey Veysī
Çıkar ḥūn-āb-ı eşküm pāre pāre la‘l-i nāb-āsā

[4b]

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilatün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Şarāb-ı nāz getürdükçe nīm-i ḥ‘āb saña
Tutar elinde ḳadeḥ māh u āftāb saña

Hezār pāre dile lebleründen it sākī
Eger düşerse nemek-rīzī-i kebāb saña

Muḥāldür eşer ol çeşm-i ser-girāna hemān
Ḥamīr-i māye-i nāz olmasun şarāb saña

Pür olsa zehre-i mirriḥ ile dil-i Behrām
Yine getürmeyeler bir nigāha tāb saña

Nigāh-ı mestünle bildi āşinā idigün
Baḳınca Nā‘ilī-i ḥān-mān-ḥarāb saña

Neşāṭī

[Mefā'īlün/ Fe'īlatün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Zihī fūrūğ ki virmiş şarāb-ı nāb saña

Baķınca hıyre olur çeşm-i āftāb saña

Hoşā leṭāfet-i te'sīr-i feyz kim virmiş

Şarāb-ı nāba ṭerāvet ruḥuñ şarāb saña

Seni olur gören lā-büdd olursa ger hayrān

Siyāh mestī-i çeşmüñ dil-ḥarāb saña

Şabāmıdur toķunan zülfüne yaḥud şāna

Nedendür ey dil-i şeydā bu ıztırāb saña

Virürse ğamzesi ruḥşat Neşāṭiyā yārūñ

Nezzāre-i ruḥuna var mı dilde tāb saña

[5a]

Raḥmī

[Fā'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Gerçi bāğa nefsin fā'ıye mend itdi şabā

Cümleden himmetüñi serve bülend itdi şabā

Dīdebān eyledi nergisleri bezm-i çemene

Levḥaşa'llāh 'aceb def'-i gezend itdi şabā

Āteşīn micmeridür lāle hezār-ı zārı

Ġonçe eṭfāline gūyā ki pesend itdi şabā

Yine āhınuñ şikār itmekile şāh-ı bahār

Sünbülüñ ṭürraların cümle kemend itdi şabā

Gülşene dāver-i nevrūz idince teşrīf
Ḳaddine çemen-i ferş perend itdi şabā

Cevvlerüñ ḥükm cünūnile görüp tuğyānın
Burcdan her birine silsile-i pend itdi şabā

Baḥr-ı ahdarda revān itmege geştī-i meyi
‘İşret ehlin bu hevālarda levend itdi şabā

Şi‘r-i pākūñde bulup sırr-ı dem ‘ıyālī
Nuḫḳ-ı cān-baḥşuña ey Raḥmī pesend itdi şabā

[5b]

‘Ali Efendi

[Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Gel ‘Irāḳ-ı ‘Arab’da ṭutma maḳām

Umma anda şaḳın ḳarār u beḳā

Bu cihān bir ḥarābe menzildür

Ḳondı göçdi hezār mīr-livā

Mā’-i cārīdeki ḥabāb gibi

Niçe biñ ḥaṭrı ḳıldı nā-peydā

Ḥāk-i Bağdād’a zeyn olan şeceri

Naḥl-ı ḥurmā şanur gören amma

Tuğlardur ki ḳaldı menzilde

Çekilüp gitdi leşker-i ḥulefā

Ve lehu

[Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Ḥāk-i Edirne’den olan beşeri
Şekl-i insān şanur gören ammā

Gāvlerdür ki ҡaldı ḥirmene
Çekilüp gitdi leşker-i zürefā

Ḥāk-ı meydānda zeyn olan ḥaceri
Seng-i mevtā şanur gören yeri

Ḍarb-ı tīr-i ҡazāsıdur felegüñ
Ki ҡalupdur nişān-ı menzilde

[6a]

Şabrī

[Fāi‘lātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘lün]

Ġamze kim cānlar esīr-i dil-figār olmuş aña
‘İşve-i bezm fitne-i peymāne-kār olmuş aña

Şerḥa-i³ buḥrān ile bī-tāb ҡalmış peyk-i dil
Nāme-i ḥasret reh-i ‘ışķ içre yār olmuş aña

Ḥazḏ-ı devr-i cām kim zīb-i kitāb-ı şevḑdür
Şanki ҡānūn-nāme-i Cem der-kenār olmuş aña

Gelşeh-i nevrüz fūrūzuñ ki defterdārıdur
Şāhid-i ğonçe yanaşmış kesbdār olmuş aña

Çeşmi bir şāh-bāzdur ol ‘anberīn eskefle kim
Şad-hümā-yı nāz ey Şabrī şikār olmuş aña

³ Metinde harekelendirilmiştir.

Ve lehu

[6b]

Ḥarfü'l-bā

Ve lehu⁴

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Pertev-i mey ārız-ı cānane virdi āb u tāb

Şu'le-i ḥürşīd gül-i ḥandāne virdi āb u tāb

Eyleyüp rāsīḥ-zede ebrū-yı fettānın yine

Meh-cebinüm ḥançer-i bürrān virdi āb u tāb

‘Aks-i rüy-ı āb-dār u rüy-ı pertev-bār ile

Sākī dürr-i sāgar-ı gerdāne virdi āb u tāb

Dest-i fersūd u riyā nem-nāk-i eşk-i zerḳ idüp

Ḥayli zāhid subḥa-i mercāne virdi āb u tāb

Dil idüp feyz-i bahār-ı ḡamla dāḡın perveriş

Manṭıķī-veş lāle-i hicrāne virdi āb u tāb

Bākī

[Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Olsa zülfi o gül-‘izāra niķāb

Olur āşufte sünbül-i sīrāb

Dūd-ı āhum ruḥuñ hevāsıyla

Ebr olur yaḡdurur cihāna gül-āb

Kan-ı mihr u maḥabbetüñdür kim

Güher-i āftāb-ı ‘ālem-tāb

⁴ Gazel Mantıķî'ye aittir.

Ḳaddüm ey şeh-süvār ḥüsn itdi
Pāy-būsuñ ḥayāli şekl-i rikāb

Oldı deryā-yı eşküme nisbet
Günbed-i çarḥ-ı nilgüne- reng ḥabāb

Ġam-ı devrān-ı dūnı çekme yüri
Bāḳiyā ol همیشه mest [u] ḥarāb

[7a]

Vecdī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Dilüñ şabr u sükūnuñ nale-i feryāda virdüm hep
Bu cism-i āteşinüñ āb u ḥākin bāda virdüm hep

Tesellī-yāb olur ḳayd-ı şikenc-i zülf-i pür-ḥamla
Metā'-ı ārzū-yı ḥaṭır-ı āzāde virdüm hep

N'ola ger mest açılsa ḡonçesi ol gül-bün-i nāzuñ
Aña ben şu yerine ḥūn-ı dilden bāde virdüm hep

Ne sūd eyler ḥarīdār-ı metā'-ı vaşlı benden şor
Ki naḳd-ı 'aḳl u fikr u cānı ol sevdāda virdüm hep

Ḥaṭṭ u ḥālın añup ḡamzeyle aşlın şordum ey Vecdī
Didi eṭfāl-i nāz-ı fitneyi üstāda virdüm hep

'Āzim

[Mefā'ılün/ Fe'ilātün/ Mefā'ılün/ Fe'ilün]

Şarāb-ı nāzdan o bī-vefā geçer mi 'aceb
Ḥırāş-ı cevri-i zamān-ı cefā geçer mi 'aceb

O ğamzesine güzār olmadan biraz geçse
Hādeng-i çeşmine yāruñ ricā geçer mi ‘aceb

Bulur mı lücce ki mevc mevc sīne sūküne
Bu devrdür hem şūriş-nümā geçer mi ‘aceb

Niyāze ruḥşat olur mı o ğamze-i şuḥā
Siyāh mestī-i bezm-i cefā geçer mi ‘aceb

Qalur mı böyle heves üzre yāḥūd ‘Āzim
Bu şīveden dil-i ḥasret-edā geçer mi ‘aceb

Temme

[7b]

Şāḥib-i Zemīn Nā’ilī Efendi

[Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün]

Derūn-ı tīre-i zūhhād pūr-jeng-i riyādur hep
‘Acabā yīnelerdür cilveger rūy-ı riyādur hep

Şarābuñ şīre-i cān olduğunda şübhe yok sāķī
Ne söz kim meclisinde söylenür rūḥ-āşinādur hep

Cihān-ı vājgūn na’l-ı maḥabbet özge ‘ālemdür
Gedādur şāhlar cümle gedālar pādişāhdür hep

Ribāṭ-ı dehr-i fāni ṭurfe menzilgāhdur anda
Emel pā-der-rikābı ārzū pā-der-hevādur hep

Bizüz ey Nā’ilī ol rū-siyāh-ı şermü ḥaclet kim
Sevād-nāme-i ā’mālümüz sehv u ḥaṭādur hep

Nāzīre-i Neşāṭī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Gülistān-ı dilüñ kim gülleri dāğ-ı belādur hep
Nesīmi āḥ-ı ḥasret cūy-ı eşk-i ğam-fezādur hep

Perīşān olmamağ mümkin midür 'ıŝkuñla diller kim
O müşğīn ṭurra-ı pür-ḥam gibi server-i hevādur hep

N'olaḥūn-ı ciger-rīzān olursa ŝīşe-i dilden
Gelen dest-i sitemle dem-be-dem seng-i cefādur hep

Göñül pür-tāb-ı ḥasret'ışkla ben āteşem āteş
Mezāyā-yı kelāmum ser-be-ser sūz-āşnādur hep

Neşāṭī-veş ki şad-āşūbla ḥaṭır perīşāndur
Bu şūr u fitneye bā'ıŝ o kāfir mācerādur hep

[8a]

Nāzīre-i Kıdvetü'ş- Şu'ārā-yı 'Ārif Efendi

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Bütān ol kākül 'anber-i şemīme mübtelādur hep
Ġazālān ḥurrem-i pā-beste-i dām belādur hep

Fiğānī bī-dilānın sīne-sūz olmağ muḥarerdür
Gülistān-ı ğamuñ bülbülleri āteş-i nevādur hep

Ne geşt-i gūyı ne gülçīn-i bāğ-ı ḥüsni olmağ var
O naḥl-i 'ıŝvenüñ 'āşıkları bī-dest u pādur hep

Ziyāretden benüm meclis nişinān-ı ḥarābātı
Murādum dergeh-i pīr-i muğāna ilticādur hep

Sürüd-ı bezm-i ğam kim ışk dirler nāmuña Ğārif
Felek bu naĝme-i dil-keŝle dā'im pür-ŝadādur hep

Nazīre-i Dervīŝ Fasiĥ Dede

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Çemenler sebz u ĥurremdür hevālar dil-keŝdür hep
Bu dem bād-ı ŝabādan alınan bŷy-ı ŝafādur hep

Beni bīĝāne-i şabr u dilin'aklın iden zāyi'
O düzdīde tebessüm ol nigāh-ı āŝinādur hep

Maĥabbetdür dili taĥrīk u bī-ārām iden tende
Ki bād-ı iztīrāb-ı şu'le-i nāra hevādur hep

Nazar-feyz āŝinā-yı cevher zāt olmadadır yoĥsa
Ğubār-ı deşt u ŝaĥra tütīyādur kīmyādur hep

Faŝīhā meyl idüp her cāy-ı tab'ına göñül virme
Misāl-i mā'-ı cārī serv-ğaddler bī-vefādur hep

[8b]

ŝaĥīb Zemīn Nābī Efendi

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Va'de-i ĥātır-firībün düzd-i ĥ'āb itdüñ bu şeb
Tār [u] pūd-ı cāme-ĥā'bum sŷz u tāb itdüñ bu ŝeb

Ĥüsnüñe ŝāyeste iĝrāz itmege taĥŝīr ider
Ben günāh eylerdüm ammā sen ŝevāb itdüñ bu şeb

Ben esīr-i derd-i ser ammā ruĥuñ'aksiyle sen
Dīde-i 'aĝyārı mīnā-yı gül-āb itdüñ bu şeb

Nāz u istiğnā degildür mānī^c-i teşrīf-i bezm
Nāz [u] nazenīnüm ğālibā bizden hiçāb itdüñ bu şeb

Ben hayālūñle şabāḥ olunca itdüm güft-gū
Sen beni şāyeste-i luḫf u ḫiṭāb itdüñ[bu şeb]

Tābe-gerden ğarḫa-i eşk oldı tāb-ı hicrile
Nābī^yi hem-ḫālet-i rūz-ı ḫisāb itdüñ bu şeb

Nazīre-i Fasīḫ

[Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilün]
Sāġar-ı şahbā-yı reşk-i āftāb itdüñ bu şeb
Şu^cle-i bādile bezmi māh-tāb itdüñ bu şeb

Sāḫīyā bī-minnet-i peymāne-i pür-süzümü
Ehl-i bezmi bir nigāhla ḫarāb itdüñ bu şeb

Perde-i ‘arz-ı merāmı eyleyüp ey dil-güşād
Neşve-i meyle hele def^c-i hiçāb itdüñ bu şeb

Eyleyüp tıfl-ı niyāzum zīb-i aġuş-ı ḫabūl
Nāzenīnüm vuşlatuñla kām-yāb itdüñ bu şeb

Ġayrılarla ṭarḫ-ı bezm idüp Faşīḫī dostum
Āteş-i pür-süz-ı ğayretle kebāb itdüñ bu şeb

[9a]

Nazīre-iRüşdī

[Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilün]
Bilmezem āyā ne fikr-i nā-şavāb itdüñ bu şeb
Bī-sebeb tā böyle bizden ictin āb itdüñ bu şeb

Çeşm-i mestüñden biraz āsūde kılduñ dilleri
Tīğ-i ğamzeñ der-niyām-ı nīm-ḡāb itdüñ bu şeb

Gāh idüp pür-bādegāhī pür-‘araḡ sāḡī yine
Cāmı reşk-i āftāb-ı māh-tāb itdüñ bu şeb

Zülf-i pür-çīnūñ kemend-i gerden-i aġyār idüp
Āteş-i ğayretle kārüm pīç u tāb itdüñ bu şeb

Virme ruḡşat luḡf idüp ḡūn-rīz-i çeşm-i mestüñe
Dilleri ğamzeñle sāḡī sen ḡarāb itdüñ bu şeb

Sāḡīyā şevḡūñ müdām [u] ‘işretüñ olsun mezīd
Kim bizi cām-ı lebüñle zevḡ-yāb itdüñ bu şeb

Şerḡ idüp esrār-ı ḡaḡḡ-ı ‘arız-ı gül-gūnunını
Vaşf-ı ḡūsn-i yāri Rüşdī bir kitāb itdüñ [bu şeb]

Nā’ilī

[Mef‘ūlü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
Kāküllerüñ ki çīn-i cebīn üzre buldu tāb
Gösterdi cezr [u] meddini deryā-yı ızḡırāb

Dünyāya berḡ-i tīğ-i nigāhuñla tāb-vir
Düşsüñ sipāh-ı fitneye teb-lerze-i itāb

ḡālüm ḡarāb olur nigeḡüñden ki eylese
Ser-ḡoş-ı cām-ı ‘işve şikest-i ḡumār-ı ḡāb

Deyr-i cihānda bir şanem-i şīve-kārile
Zünnār-bend-i ‘ışḡ olalı ḡālümüz ḡarāb

Farṭ-ı hücüm-ı nāzdan ol şūḥa Nā'ilī
Reng-i şarāb-ı 'işve olur perde-i hicāb

[9b]

Veysī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Benden yetişür nāle yā Rabb göge her şeb
Ol māhuñ irişmez mi ola gūşına yā Rab

Baḥş eyleyemez kūyuñ ile aṭlas-ı gerdün
Ey māh-ı cihān yoḡdur o bī-çārede kevkeb

Ḳaşumla müjemden yine ḥakkāk-i maḥabbet
Lü'lü-yi sirişküm deler almış ele mişāb

Çāh-ı zekanuñ üzre görüp ruḥlaruñ oldı
Efgende çeh-i miḥnete meh-pāre-i nüḥ-şeb

Zerd olsa n'ola sīne-i Veysī ki olupdur
Mecmū'a-i faẓl u hünere cild-i müzehheb

[10a]

Riyāzī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Bilmezüz sākī ḥesāb-ı devr-i māh u āftāb
Eylerüz eyyām-ı 'ömri devr-i sāḡarla ḥesāb

İtifād itmez yine ol āftāb-ı evc-i nāz
Sīm-i nābī yoluña döksek mişāl-i māh-tāb

Tīḡ-i Rüstem ḡamze-i ḥün-rīz ki nisbet hemān
Bir nümāyişdür mişāl-i mevcdür yār-ı serāb

İntihāb itse şabā gül-berg-i nār-ı gönçeyi
Haşr-i bālīni eylemez yine o çeşm nīm-ḥ̣āb

Tünd [ü] bād-ı aḥın gönderme Riyāzī göklere
İtme devr-i çarḥdan hergiz recā-yı fetḥ-i bāb

[10b]

Şabrī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Zevrak-ı şahbāda şanmañ kim şikest oldı ḥabāb
Rūzgāra yelkenin aldurdı keştī-i şarāb

Feleḳ ğamla baḥr-i ‘ışḳ içre hevānuñ neydüğün
Ebr-i zülfünden bilir cānā dil-i pür-ıztırāb

Şarılır pīrāheni ol şūḥā ammā‘āşıkuñ
Şu‘le-i aḥı şeb-i ḥayretde olur mah-tāb

Kerem olup bezm-i āteşīn āyīne-i ruḥsārile
Dīde-i bī-nūra döndü şīşe-i şahbā-yı nāb

Sākīyā maḥmūrluḳ yazmaḳ diler Şabrī getür
Şol devātı kim midād-ı surḥīdür la‘l-i muzāb

[11a]

Raḥmī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Virür derūna şafā cism u cāna tāb-ı şarāb
Olur kettān ğama nūr-ı mah-tāb-ı şarāb

Olunca neşve-fürüz-ı dil ḥarāb-ı şarāb
Gedā-yı bezmi ider şāh-ı Cem ḥabāb-ı şarāb

İder çü āyine ‘akis fürūğ-ı hüsünden
O āftāb ele aldıkça iztırāb-ı şarāb

Bileydi hālet-i pür-feyz-i la‘lini yāruñ
Olurdu vird-i zebān zāhide şarāb-ı şarāb

Görünce rüy-ı ‘araḡnākın oldu dāğ-be-dil
Tehīmidür ḡ'ola mīnāda pür-ḡabāb-ı şarāb

Devādur olsa naḡl-i sīb-i ḡab ḡab sāḡī
O bezm-i ḡaşda kim ola la‘l-i nāb-ı şarāb

ḡumār eşerleri dillerden olmaz idi cüdā
Zebān-ı bülbüleden itmese ‘itāb-ı şarāb

Hezārı mest [ü] ḡarāb itmege yeter Raḡmī
‘Urūḡ-ı ḡonçeye sārī olan ḡülāb-ı şarāb

[11b], [12a], [12b], [13a], [13b], [14a] boş sayfalardır.

[14b]

Ḥarfü't-tā'

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün]

Be-kef ḥançer gelür cānāne ser-mest

İdüp qaşd-ı dil-i dīvāne ser-mest

Mey-i la'linden itmiş neşve-yābı

Elinde ol mehüñ peymāne ser-mest

Olub şem'i şeb-ārā üzre düşdi

Şarāb-ı 'ışkla pervāne ser-mest

Dimāğı çāk-ı feyz-i zülf olmuş

Elinde ol perīnūñ şāne ser-mest

Yine ey Mantıķī ḥün-ı dilümden

Dü-çeşm-i sākī-i peymāne ser-mest

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

'Aks-ı ruḥsāruñla oldı müzeyyen mīrāt

Beden-i mürdeye feyz-i nazaruñ virdi ḥayāt

Beñzedürdüm ḳadd-ı mevzūnuña fi'l-cümle eger

Cān içinde elif itseydi ḳabül-i ḥarekāt

Ḥaṭṭ bu mazmūnladur çāh-ı zenaḥdānuñda

Kim bu zindānuñ esīri ney oḳ ümmīd-i necat

Kākülün kıldı muḳarrer baña⁵ sergeşte-i lebüni
Duymasun kimse ki bevḳ gerdeş devrānda başāt

Ġamze-i peykānın ider ‘aşıḳa çeşmün şadaḳa
Eyle kim merdüm-i mün‘im vire muḥtāca zekāt

Āferīn cevher-i maḳşūduña kim ‘ālemde
Mümkin olmaz bu şifātile ki sensin bir zāt

Ey Fuzülī vera‘ u zühdle mu‘tād olduḳ
Bilmedün ḫālünü beyhüde geçirdün evḳāt

[15a]

Vecdī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Fıkr-i çeşm-i hüş düzmez ḡamze-i mestāne dost

‘Āḳıbet itdi beni dīvāne-i peymāne dost

Olmamaḳ mümkin mi dil şad-pāre esīr-i kākül
Şāne der-dest-i firīb [u] zülf-i müşg efşāne [dost]

İtme çeşminden ümīd-i yek-nigāh-ı iltifāt
Āhū-yı şahrā-yı ḫüsn olmaz dilā dīvāne dost

Yā ḫarāb olmuş dil ister yā gelür eyler ḫarāb
‘İşḳdur var ise bir şāhenşeh-i vīrāne dost

Olma maḡrūr-ı firīb-i tāb-dār-ı haṭṭ-ı rüy
Şem‘-i bezm-ārā tek olmaz dīde-i pervāne dost

Ey dil-i dīvāne var Mecnün-ı ‘ışḳa ülfet it
Hem-nişīn olmaz senünle Vecdī-i ferzāne dost

⁵ “Bana” güzel he ile yazılmıştır.

Dervîş Paşa el-Mastarî

[Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlün]

Yâr ser-keş sîne pür âteş gönül sevdâ-perest
Baht-ı nâ-hem-vâr tâlî^c ser-nigün hatır şikest

Şehr-i ğamâ bād u behcethâne virân u harâb
Rütbe-i ihmâl-i 'âlî pāye-i iqbâl pest

Kîse-i ümîd-i hâlî dest-i istignâ tehî
Menzil-i vuşlat ba'îd u pây-ı istid'â şikest

Bâde-i hayret müheyyâ kâse-i âmâl pür
Bezm-i hicrân germ u ğam hüşyâr-ı 'âlem cümle mest

Zulmetü miñnet hüveydâ şubh-ı himmet nâ-bedîd
Nîk u bedber-muqtezâ-yı kısmetrüz-ı elest

Pençe-i kām-ı dil-i dervîş zîr-i dest-i ğam
Çāre ne meşhûrdur kim dest-berbālâ-yı dest

Qışsa-ı hicrânla şekvâ-yı cevri-yârile
İre varak ber-ħasb-i hâl derd-i mendân-ı defter-est

[15b]

Nā'îlî

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Aldıkça ele cām-ı mey ol kec-küleh-i mest
Biñ fitneye âmāde olur her nigeh-i mest

Zāhid ne bilür mertebe-i pîr-i muġānı
Tā olmayacak cur'a gibi ħāk-i reh-i mest

Zāhid ne bilürmez heb-i rindānı ki anda
Huş yārī-i āzīnedür ancak güneh-i mest

Āyīne-i sāğarda olan ʿālemi gözler
Gülzār-ı bihişt olsa da nezzāre-geh-i mest

Āşüb-ı dil-i Nā'ilī'ye pīr u pādur
Ol ğamze-i maḥmūr ile çeşm-i siyeh-i mest

Nazīre-i Neşāṭī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Çekdücce mey-i nāzı o çeşm-i siyeh mest
Biñ fitneye āmāde olur her nigh-i mest

Her gūşede biñ şevkile şād hūdemi kıoymaz
Gāhī ki hırām eyleye ol şeb küleh-i mest

Olmaz yine ser-germ-şafā-yı ruḥ-ı sākī
Gülzār-ı bihişt olsa eger cāygeh-i mest

Aḥsentü zihī mezheb-i ʿuşşāka ki anda
Def-i ğam-ı dil-dārdur ancak güneh-i mest

Bilmem niçe olur ḥāl-i Neşāṭī pür olursa
Ol ğamze-i pür-fitne ile ola nigh-i mest

[16a]

Şabri

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Havfum bu ki kaddüñ ola ferdā-yı kıyāmet
Bir hem-zen-i hengāme-i şahrā-yı kıyāmet

Avāze-i 'ışkuñ ğam-ı kaddüñle olurmuş
H'ābında daħı bādīye peymā-yı kıyāmet

Ferdāki hevā-yı ğam-ı zülfüñle çeksem āh
Ber-bād ola cem'iyet-i eczā-yı kıyāmet

Öldürdü bizi derd-i peşimānı tevbe
Sākī niçe bir fikr-i ğam-éfzā-yı kıyāmet

Açsun gözümüz ğulgüle-i şūr-ı şūrāħ
Kopsun ço ğamuñ başına ğavgā-yı kıyāmet

Endīşe-i ferdāyı ço hāşā ki maħabbet
Mestāne seni eyleye rüsvā-yı kıyāmet

Şun Şabri[ye] dil-teşneye bir cām leb-ā-leb
Ey sākī kevser dem-i ger mā-yı kıyāmet

Raħmī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Çāk çāk oldı dil-i hūn neşvemüz lāle şifāt
Demidür eşkini sār eyleriseñ jāle şifāt

Hıfz için ejder-i āteş-dem-i āhum her şeb
Künc-i küyun tolaşur şu'le-i cevvalē şifāt

Ğıbıadan girye çekān oldu felek jāle degil
Aldum āgūşa o māhı bu gice hāle şıfāt

Güller āsār-ı hazānile çeker hūndur hep
Olmada birgülleri rihte pergāle şıfāt

Cezbe-i hūsnile ʿaks-i kaçarāt-ı eşküm
Zib-bağşoldı leb-i dilbere tebħāle şıfāt

Gıll ü gışşdan dili şāf itmede mānende-i zer
Var mı bir kine-güdāz āteş-i seyyāle şıfāt

[...⁶] O sevdāger-i ʿışkuz ki dükān-ı dilde
Raħmīyā şerħa vü dāğ açmada peygāle şıfāt

[16b]

Şabrī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Cem gitdi bozulmağdadur erkān-ı ħarābāt

Bir cām ile kalsa n'ola eyvān-ı ħarābāt

At başı ber-ā-ber ʿarağ u bāde süzülsün
Dönsün çoşu meydānına meydān-ı ħarābāt

Virmez geçid ceş-i ğam āb-ı mey pür-cüş
Āsūdedür andan hele yārān-ı ħarābāt

Ey şaħne ayak başma aña bī-edebāne
Cem tahtı imiş tahta-i vīrān-ı ħarābāt

Şabrī varıcağ dergehine mey mi şunardı
Gönlümdekini bilse pīrān-ı ħarābāt

⁶ Bir hece silinmiş.

Nazîre-i Fâ'izî

[Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün]

Her şubḥ gelür bir yere rindân-ı ḥarâbât

Güyâ ki ider meşveret erkân-ı ḥarâbât

Ḥaqqâ ki Süleymânlik ise ancak olur bu

Cem gitdi bozulmaz daḥı dîvân-ı ḥarâbât

Cem'den berî meclis mi ḳalurdu bize ey dil

Ger baş-ı nihân itmese pîrân-ı ḥarâbât

Ancaḳ biz anuñ bir ḳur-ı cāmına yetişdük

Cemşid zamānuñda imiş şân-ı ḥarâbât

Ol şâh-ı cihân Fâ'izîyâ bezme gelürmiş

Cur'ayla şulansun yine meydân-ı ḥarâb[ât]

[17a]

Nazîre-i Derviş Fasîḥ

[Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün]

Ḥumlardan alındı mey-i raḥşân-ı ḥarâbât

Açıldı yine kân-ı bedaḥşân-ı ḥarâbât

Kechül-i niyâz-ı dil-i işkeste gerekdür

Herkes olamaz maḫhar-ı iḥsân-ı ḥarâbât

Bir ḥâlet ile bulmaya işkeste ki birdür

İmânla peymâne-i peymân-ı ḥarâbât

Revnaḳda müşâbih köhne-ḫâḳ-ı sipihre

Kandîl ile ârâstedür eyvân-ı ḥarâbât

Peymâne-i ümmîde Faşîḥ irmez imiş el

Bü solmayıncaḳ dâmen-i pîrân-ı ḥarâbât

[17b]

Ḥarfü'ş-şā Nā'ilī

[Mef'ülü/ Mefā'ilün/ Fe'ülün]

Ey ğamzeleri cünūna bā'is

Her 'işvesi biñ füsūna bā'is

Eyler dili irtifağ-ı zülfüñ

Pāmāli-i baht-ı dūna bā'is

Peymāne-i dīdede lebüñdür

Teşvir-i şarāb-ı hūna bā'is

Maḥmūrī-i her-dü nergisüñdür

Āzār-ı dil-i zebūna bā'is

Dūd-ı dil [ü] eşk-i Nā'ilī'dür

Bu țārem-i nīlgūna bā'is

Şabri

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Dil-i dānāya düşer ol şeh hūbānile başş

Bir zamān eyledi Sīmurğ Süleymān'ile başş

Sekiz ḥikmet-i 'ışk ise Felāṭün'a ḥired

Aña daḥl itme dilā eyleme nādānile başş

Ne kaçadar itse şurāḥ-aña dil-i yārdimez

İdemez yine piyāle leb-i cānānla başş

Hūblar nağd-ı dili eylesün āmāde hemān

'işve fitnede iderlerse o fettānile başş

Bülbülüñ mertebe-i neş'esini biz bilürüz
İdemez 'ışkda ol bu dil-i nālānla baḥş

Zāhidüñ ağızına bir cāmla ur mihr-i süküt
İtmek isterse gelüp meclise yārānla baḥş

Söz kesilsin diriseñ tīğ-i zebān çek Şabrī
Niçe bir düşmen-i ḥar-ṭab'ı kec-i z'ānla baḥş

[18a], [18b], [19a] boş sayfalardır.

[19b]

Ḥarfü'l-cim

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Münḥarifdür sākīyā endūh-ı dünyādan mizāc
Bāde ṭut kim 'illet-i endūh ḡafletdür 'ilāc

Faḥr mülkün ṭut ger istiḡnādan istersen kemāl
Salṭanatdan geç kim ol vādīde çoḡdur ihtiyāc

Çekme taḥt u tāc ḳaydın bī-ser ü pālīḡ gözet
Kim ayaḡa benddür taḥt u belādur başa tāc

Bir perī zūlfün ṭutup ḥālinden alsañ kām-ı dil
Dut ki Çīn mülkünü ṭuttuñ Hind'den alduñ ḥarāc

Terk [ü] tecrīd ihtiyār et kim diyār-ı 'ışkda
Faḥr bāzārında esbāb-ı fenādandur revāc

Nağş-ı zā'ıldür mürür-ı dehre kıılma i'tibār
Olsa hāşıl faqrđan hüzñ [ü] fenādan ibtihāc

Ey Fuzūlī ben melāmet mülkünüñ sulţānıyam
Berķ-i āhum tāc-ı zer sīm-i sirişküñ taht-ı 'āc

Şabrī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]
Dügmeñi bir bir çözüp 'uşşāķa luţf it sīne āc
Şād-müdevver kıuylıle der-beste bir gencīne āc

Sīneñi 'arz it kabā-yı sürhden her gönçeye
Gönçeler çāk-ı girībāñ eylesün sen sīne āc

Yeg bilür ol kıadr-i kālā-yı bahārı ey şabā
Gönçenüñ dībā-yı sürhın bülbül-i nālāna āc

Sākīyā cām-ı cilā efzā-yı luţf it yine sür
Jeng-i ğamdan pāk idüp tığ-i dili āyīne āc

Ķopdı bir beter sehm-gin çeşm-i dilberden yine
Eyleme Şabrī tereddüd sīne-i be-kīne āc

[20a]

Riyāzī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]
Yār-i müst'agnī dil-i 'uşşāķa nāz itmek de güc
Dil-pesend-i nāz olur 'arz-ı niyāz itmek de güc

N'eylesün bīçāre 'āşık dilde derd-i 'ışķuñı
Şaķlamak da müşgil ammā keşf-i rāz itmek de güc

Rütbe-i ma'şûk 'ālī arz-ı hāle çāre yok
Girye-i bī-takrībah-ı can-güdāz itmek de güc

Cevr-i ağıyāra taḥammül müşgil ammā kim yine
Terk-i yāre 'işve-sāz [u] dil-nüvāz itmek de güc

Ey Riyāzī ḡamzesi tīr-i każā te'sīrdür
Kar[şu] tırmağ müşgil ammā iḥtirāz itmek de güc

[21b], [22a] boş sayfalardır.

[22b]

Ḥarfü'l-ḥā

Ve lehu

Manṭıkī

[Müfte'ilün/ Mefa'ilün/ Müfte'ilün/ Mefa'ilün]

Bāḡ-ı dil-i fütāde de itse de āşiyān feraḡ

Bād-ı sitemle 'azm ider yine fiḡān-künān feraḡ

Gūşe-i ḡaṭṭı olsa da ḡāne-i ḡalb-i 'āşıkān

Ḳor mı felekde anda gör firḡat-i mehveşān feraḡ

Rūy-ı gurūh-ı ḡamheme dīde-güzārı oldu līk

Olmadı bu mesīrede çeşm-i dile 'ayān feraḡ

Dil bu ḡam-ı hezārile ḡurrem ise yine n'ola

Olmış ezelde n'eylesün mesned-i ḡ'ācegān feraḡ

'isī-i bülbüle eger nāṭık arīz-i mey n'ola

Olur o demde Manṭıkī ḡālīb-ı cānā cān feraḡ

Fuzûlî

[Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün]

Eger murād ise virmek şafâ-yı cevher-i ruḥ
Felek-misāl yürüt sāgar-ı şarāb-ı şabūḥ

Buyurma tevbe baña ol şarābdan nāşih
Ki görse anı budur terk-i cezm-i tevbe Naşūḥ

Tenümde şancılı nāveklerüñle şādam kim
Der-i belā bu kilīd iledür baña meftūḥ

Hücüm-ı ğamda baña anı itdi zevrak-ı mey
Ki itmedi anı tūfān olanda keşti-i Nūḥ

Fuzûlî oldı belüñ fikri ile mūy-misāl
Henüz bulmadı ol sırda ihtimāl-i vuzūḥ

[23a]

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Geh pür-elmās u gehī pür la'l-i raşşāndur kadeḥ
Güne güne gevheri var bir 'aceb kāndur kadeḥ

Devr-i dehān itdi şurāḥīnūñ o tīg sürḥını
Özge lu'bet-bāz-ı bezm-i bāde nūşandur kadeḥ

Her ḥabāb-ı kurş-ı mihr olmış tūtalum n'eyleyüm
Sensüz ey meh baña bir tenevvür sūzāndur kadeḥ

La'l-i şūḥuñdan bilir dil ğamzeler ḳan eylese
Fitne vü aşūbla meşhūr devrāndur kadeḥ

Kaṭre-i meyden şerer-pāş oldı bezm içre yine
Hāşılı sūr u şafāya bir gül-feşāndur kadeḥ

Ṭurmaz anda kūy-ı sīmīn oynadur her bir ḥabāb
Kūy-ı bazen hevāya ṭut ki meydāndur kadeḥ

Almış ey Şabrī yine rez-i duḥterīn āgūşına
Ol sūrūd-ı şevkıle meclisde ḥandāndur kadeḥ

Nābī Selleme'llāhu

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

İmdāda irüp kâfile-i zerceres-i şubḥ
Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i şubḥ

Zāğ-ı şebi şayd itmek için perveriş eyler
Bir ṭā'ir⁷-i zerrīn-perrü bâli kafes-i şubḥ

Aynı nefes-i ḥüccett ile münkeşif itme
Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i şubḥ

Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
Bir beyza uçurmağdan uşanmaz heves-i şubḥ

Olmazdı aña zīr-i nigīn ser-be-ser āfāk
Şıdķ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i şubḥ

[23b]

Harfû'l-ḥa

Ve lehu⁸

[Müfte'ilün/ Fā'ilün/ Müfte'ilün/ Fā'ilün]

‘Aks-i ruḥile n’ola olsa mey-i nāb surḥ
Pertev-i ḥūrla olur gevheri nā-yāb surḥ

Mihr-i gül-i dāgumuñ olsa kerem dīdesi
Olur idi lāle-veş peyker-i meh-tāb surḥ

Eyleriken mey-ḥor-ı ‘ayşgeh-i bāgda
Yine degil dīde-i nergis-i pür-tāb surḥ

Hicr-i leb-i yārile ḥūn-ı dilümden müdām
Sāgar-ı cisme ider‘āşık-ı bī-tāb surḥ

Şaḥne-i devrān yine Mantıkî’ye dāg olur
Olsa kaçāyile ger çün mey-i nābāb surḥ

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Olsa dilde n’ola her bir dāg-ı āteş-tāb surḥ
Āteş[.]baḥr-i maḥabbetde olur gird-āb surḥ

Zülf-i pür ḥamla ruḥ-ıgölberg yāri seyr idüñ
Bü'l-‘acebcūdur bu kim girdāb-ı miskīn-āb surḥ

Bir dükenmez gencdür aña ḥam-ı pür-surh dil
Ḥaşre dek döksün yolunda dīde-i bī-ḥāb surḥ

⁸ Gazel Mantıkî’ye aittir.

Ġonçe kendin lāle-zār ire Őafaċ-gŭn gűsterir
Gűrinűr āteŐde gűyā dīde-i pűr-tāb surĥ

eŐm ű dil-i baĥrin ‘iŐċ-ı yārdur Őabrī n’ola
Olsa kerānda ıċan her gevher-i nā-yāb surĥ

[24a]

Raĥmī

[Mef‘űlű/ Fā‘ilātű/ Mefā‘ilű/ Fā‘ilűn]

Ber-vefċ-ikām olmadı hīin ċılāb-ı arĥ

Hep bāzgűne-i gerdiŐ ider āsiyāb-ı arĥ

Efzűn-teritmede hevesin teŐne leblerűn
Mānend-i lűcce cűnbiŐ-imevc-i serāb-ı arĥ

Oldı hezār Behmen ű CemŐid’e bārgāh
Neylī bu ĥayme-i kűhen bī-ĥinābı arĥ

Dest-i fenā-yı dehrile bir gűn gűŐād olur
Der-beste genc-i pűr-ĥikem-i nűh kıbāb-ı arĥ

Bir māh-ı nev-ĥulű‘adű-ārűm ki Raĥmīyā
Pertev-gedā-yı ĥal‘atıdur āftāb-ı arĥ

[24b]

Ĥarfű’ d-dal

Ve lehu

منمکن یاد مهم خاطر ما فگار می کرد

مزا جما ز هوا عاقبت بیمار می کرد

شبیغما کربد ستر احتهم پلو

تنما هر سرمونش ترا زار می کرد

چنانخو کردها مناسور روز افزون که دردمن

معاذ الله که اندک شود بسیار می کرد

نظا مچونکنمبیدشلبتکزیمخویباو
مرا حرفشکایتیرلیاستغفارمیکردر

چنانممنطقیکرر وبعکسمدعا کردون
کهچونکارمبانیماررودشوارمیکردر

Fuzūlī

[Fā'īlātūn/ Fā'īlātūn/ Fā'īlātūn/ Fā'īlūn]

Nāledendür ney gibi āvāze-i 'aşkam bülend

Nāle terkin itmezem muṭlak kesilem bend bend

Ḳıl meded ey baḥt ver ne kām-ı dil mümkin degil

Böyle kim ol dil-rübābī-derddür ben derd-mend

Ḥāk-i rāhuñdan beni ḳaldurabilmez sāye tek

Ḳılsa gerdūn āftābuñ her şu'ā'ın bir kemend

Cām ṭut dir sāḳī-i gül-çehre zāhid terk-i cām

Ey göñül fikr eyle gör kim ḥānsıdur ṭutmalı pend

Ey Fuzūlī şūret-i faḳruñ ḳabūl-i dostdur

Hiç dervīşi senüñ tek görmedüm sultān-pesend

[25a] ve [25b] boş sayfalardır.

[26a]

Rahmī Ṭab-ı Eşer-i Āh

[Mefā'īlūn/ Mefā'īlūn/ Mefā'īlūn/ Mefā'īlūn]

Yürütdüm baḥr-i dilde keşti-i mey herçi-bād-ābād

Ḳo gelsün mevc-i derd ü ḡam pey-ā-pey herçi-bād-ābād

Hevā-yı ھاھا-i zülfüñle āhir gird-bād-āsa
Cünün-deştin ider muğber göñül key herçi-bād-ābād

Yine sürāh sürāh itdi bağrum ھاçer-i cevriñ
Ƙo nāliş ideyüm mānende-i ney herçi-bād-ābād

Şafā-yı neşve-i vaşluñla ser-germ olmadum dirsün
Cihāna āh-ı serdüm şūriş-i dey herçi-bād-ābād

Nesīm-i nazmla aħbāba Raħmī vir teneffüs kim
Dil-i ā^çdāya olsun āteşin key [herçi-bād-ābād]

Ve lehu Selleme

[Mefā^çilün/ Mefā^çilün/ Mefā^çilün/ Mefā^çilün]
Bedīd olsa ruħuñ ey dil-sitān mānende-i hūrşid
İder çeşmümdeki eşki revān mānende-i hūrşid

Mişāl-i jāle diller cezbine ol māh [u] mihr-engiz
Şu^çā^ç-i hüsünün itmiş rismān mānende-i hūrşid

Ne mümkindür nigāh-ı germ çeşmi hıyre-nāk eyler
Bağılmaz rüy-ı yārin rāygān mānende-i hūrşid

Gezer dilden dile ^çaks-i cemāl-i ^çālem-efrūzuñ
Olur her ھاneye pertev-resān mānende-i hūrşid

İder tārīki-i gam ^çālem-i dilden sefer Raħmī
Mey olsa maşrıķ-ı humdan^çayān mānende-i hūrşid

[26b] boş sayfadır.

[27a]

Vecdī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

İtdi dil rūyuña rūyuñ dil-i sūzāne ḥased
İtdiler birbirine şu‘le vü pervāne ḥased

Cān-fedā-yı nigeḥi oldı vü ten ḥāk-i rehi
Eyledi cān bedene reşk beden cāne ḥased

Raḥne-i erre ḫanı şerḫa-i müjgān ḫanı
Dil-i şad-pāreme eylerse n’ola şāne ḥased

Rūyuña germ-nigāḥ itdigi te’sīr itmiş
Ḳuvvet-i ḫālī‘i ḥūrşīd-i dirahşāne ḥased

Eyle maḥsūd yeter ruḥşat-ı pā-būsuñla
Niçe bir eyleyeyin kūşe-i dāmāne ḥased

Tā cünün itdi seni lāyık-ı bend-i kākül
Saña çok ‘āḳil ider ey dil-i dīvāne ḥased

Bu ğazel zīver-i mecmū‘a-i yārān olalı
Düşdi ey Vecdī yine defter [ü] dīvāne ḥased

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Ne ğam şükufte degilse bahār-ı bāğ-ı ümīd
Zükām-ı ye’sle efsürdedür dimāğ-ı ümīd

Zuhūr-ı neşve-i la‘lūñle dest-i ‘āşıkda
Mey-i neşātla leb-rīzdür ayağ-ı ümīd

Nesīm-i kākülüñ olduḡa cilve-ger pür ider
Cihānın efḡa-i gül-rīz-i bāḡ u rāḡ-ı ümīd

Döyermi sūz u firāḡa göñül viren saña kim
Sirişk-i çeşmi olur şu⁹le bahş-ı dāḡ-ı ümīd

Ḳalur mı zinde meger şem^c-i bezm-i āh gibi
Bu rūzgāra da ey Nā'ilī çerāḡ-ı ümīd

[27b]

Şabrī

[Mef^cülü/ Fā^cilātü/ Mefā^cilü/ Fā^cilün]

Baḡt olsa sākī-i mey-i meyḡāne-i ümīd⁹

Yine tehī deger bize peymāne-i ümīd

Dil murgı seng-i ḡamlarla andan remīdedür
Bir dahı istemez ārzū-yulāne-i ümīd

Biz şem^c-i kem fūrūḡ-ı seḡer-ḡāh-ı ḡasretüz
Bizden ^caceb mi dūr ise pervāne-i ümīd

Nā-kām-ı şehr-i ^cışḡa yüz külḡen-i fenā
Nev-cāh vaşl-ı dilbere kāşāne-i ümīd

Şabrī ne ḡāşıl eyleye bārān-ı eşkle
Bu şūre-zār-ı ḡamda bize dāne-i ümīd

⁹ Kelime şeddeli yazılmıştır.

Veysî

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün
Bî-sütün-ı gamı ben âhla itdüm ber-bād
Varsun tîşesini başına çalsın Ferhād

Vehm ummāya eger gamze-i hūn-rîzūñden
Böyle kan dökmege boynumı ururdı cellād

Sedd-i İskender isen de şaķın ey şāh ki olur
Âh-ı mazlūm güdāzende-i kūh pūlād

.....
.....¹⁰

Veysîyā çıkmadı bir böyle girān-māye güher
Mevc-hūz-ı olalı deryā-yı güher-rîz-i imdād

[28a]

Veysî

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]
Meyl eylese aġyāre anı şanma vefādur
Aġyāre vefādan ġarażı baña cefādur

Aġyāre vefā itmege re'y itmiş o hūnî
Dil-ġasteleri öldüren āh işte buradur

Dil-dādelerüñ lezzet-i güftāruña toymaz
Ĥaķķā bu ki [.....] ruġa ġidādur

Cām-ı 'araķ u sāġar-ı mey sāķî-i gül-rūy
Âb-ı ruġ-ı cem'iyet-i yārān-ı şafādur

¹⁰ Beyit metinde karalanmıştır.

Şüret vireyin dirse eger şîrîne Veysî
Ruhsâruña âyîne disün pāk-i edâdur

Veysî

[Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün]

Ḳaddüm ki senüñ ḳabza-i 'aşḳuñda kemândur
Âhumdur anuñ tîrizi hîrişte-i cândur

Her tîr-i belâ kim irişür saña felekden
Şabr eyle gönül bu da geçer devr-i zamândur

Feryâd ki bir ğamzesi cellâda esîrem
Ḥünî gözinüñ yidügi dil içdügi ḳândur

Bir şem'-i dilârâdur o peykân-ı zer-endüz
Luṭf eyle anı ḥâne-i cân u dile yandur

Ma'beynimüzi fazl iden a'dâyla Veysî
Mizân-ı belâgatde bugün tîğ-i zebândur

[28b]

Ḥarfü'z-zâl

Fuzülî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün]

Ey mezâḳ-ı câna cevruñ şeh dü şekerden lezîz
Dem-be-dem zehr-i ğamuñ ḳand-i mükerrer [tek¹¹] lezîz

Derd-i 'işḳuñ derd-i zevḳ-ı salṭanat tek dil-i bedîd
Ḥāk-i küyuñ seyri fetḥ-i heft-kişver [tek] lezîz

¹¹ Gazelin devamında "tek" olarak devam ettiği için düzeltildi.

Āteş-i berķ-i firāķuñ nār-ı dūzaķ tek elīm
Cāri olmışdur bu ‘ādet dūde seyr olmaz [tek lezīz]¹²

Şerķ-i aķvālüm saña yetse naşīhat gibi telķ
Telķ güftāruñ baña maķmūra sāgar tek lezīz

Tāze tāze dāğ-ı derdüñdür dil-i sūzānuma
Fi’l-meşel hırş ehline cem‘iyyet-i zer tek lezīz

Ey Fuzūlī ‘ālemīñ gördüm ğam u ni‘metlerüñ
Hiç ni‘met görmedüm dīdār-ı dilber tek lezīz

[29a] boş sayfadır

[29b]

Ḥarfü’r-rā’

Fuzūlī

[Mef‘ūlü / Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Geh gözde geh gönülde ḥadengüñ mekân tıtar
Her kanda olsa kanlıyı elbette kan tıtar

Dil çekse n’ola cān u teni ḥāk-i kūyuña
Ḥār u ḥas ister anda ki kuşā şiyān tıtar

Zıkr-i lebūñle zūlfüñe dil buldı dest-re’s
La‘lūñ gibi ki okuyup efsūnla tıtar

Dil tıtdı ğonçe ile ber-ā-ber dehānuñı
Bir ‘aķl-ı nākış ile özüñ ḥurde-dān tıtar

¹² Metinde “midād” kelimesi de mevcuttur.

Hürşid hürmenine urur şu^{le} şu^{le} od
Âhum ki lahza lahza reh-i âsmân tutar

Cân eyledükçe meyl-i temâşâ-yı kâmetüñ
Göz revzenin sirişk-i revânum revân tutar

Tutmağ diler Fuzûlî kapuñda mağâm lîk
Bu sırrı kimseye açabilmez nihân tutar

Ve lehu

[Mef^{ülü}/ Mefâ^{ilü}/ Mefâ^{ilü}/ Fe^{ülün}]
Âh eyledüğüm serv-i hürâmânuñ içündür
Kan ağladuğum gönçe-i handânuñ içündür

Ser-geşteligim kâkül-i müşgînüñ ucından
Âşüftelüğüm zülf-i perîşânuñ içündür

Bîmâr tenüm nergis-i mestüñ eleminden
Hünîñ cigerüm la^l-i dürr-efşânuñ içündür

Yaqtum tenümi vaşl günü şem^ç-veş ammâ
Bil kim bu tedârik şeb-i hicrânuñ içündür

Çurtarmağa yağmâyı gamından dil ü cânı
Sa^{yim} nazar-ı nergis-i fettânuñ içündür

Cân vir gönül ol gamzeye kim bunca zamânlar
Cân içre seni şakladuğum anuñ içündür

Vâ^{çiz} bize dün düzahı vaşf itdi Fuzûlî
Ol vaşf senüñ külbe-i ahzânuñ içündür

[30a]

Bākī

[Mef^cülü/ Fā^cilätü/ Mefā^cilü/ Fā^cilün]

Cüy-ı fenāyı halk bir bir ikişer geçer

Bahr-i fenādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer

Reşk-i zülāl-i hançeri halkuñ belin bükür

Şehr-i dile gelince hezārān kemer geçer

Cām-ı şarāb-ı nābdan irmez gözün habāb

Bir rüzgār dīde ü şāhib-nażar geçer

Yollarda görse ağladığım baña taş atar

Gāhī bu çeşm-i eşk-feşānı siler geçer

Halk-ı cihānı naqşına eyler firīfte

Naqqāş-ı rüzgār^caceb rengler geçer

Geçmez tena^cumından o kim bezm-i ^cālemüñ

Cām-ı [.....] i^cer geçer

Gül-zār-ı hubān tokıdur şanki Bākīyā

Dilden sinān-ı gānzeleri şöyle ter geçer

Ve lehu

[Mef^cülü/ Fā^cilätü/ Mefā^cilü/ Fā^cilün]

Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör

Sevdā-yı çāh u salţanat eyler gedāyı gör

Ey mübtelā-yı şīve-i belā-yı yār olan

Sevdā-yı zülfi başına düşsün belāyı gör

Var ey Hoten'dehâli [..] misk olur diyen
Şahrâ-yı Çîn'igeşt ü güzâr it cefâyı gör

Peşmîne geydi engine zülfünden aldı el
Göklerde uçdı âhır efendi hümâyı gör

Âyîneñüñ şafâsı nedür şüreti nedür
Mirât-ı rûy-i yâre nazâr kıl şafâyı gör

Mağrûr idüñ cefâsına bir şuḥ-ı dilberin
Rûsvâ-yı ʿâlem eyledi şimdi cefâyı gör

Gögsin gererdi zühdle Bâķī bu ʿarşada
Nâ-geh toķındı tîr-i maḥabbet kazâyı gör

[30b]

Bahâyî Efendi

[Mefʿülü/ Fâʿilâtü/ Mefâʿilü/ Fâʿilün]
Nâlân iden beni ḥaṭṭ-ı sebz-i ʿizârdur
Feryâd-ı ʿandelîbe sebep nev-bahârdur

ʿAzm itdik işver-i ʿademe cân mübtelâ
İşkuñ ʿilâcı gördi ki terk-i diyârdur

Şol câna belâ ki ola ber-düş-ı ehl-i derd
Bu ʿâşık-ı belâ-zededen müsteʿârdur

Yâr ki tecelliyatını şad-güne eyleyen
Âyîne-i dilümde olan inkisârdur

Âhır bu cism-i zerd u nizârı tebâh ider
Pâmâl-i cevr iken de yine bî-ğubârdur

İ‘caz-ı ‘ıřkđur bu ki āyīne-i dilüm
Pāmāl-i cevri iken de yine bī-ğubārdur

Hūr olsa eşk-i çeřm-i Bahāyī ‘aceb degil
Bisyār olan güherse de bī-i‘tibārdur

Naḥifī Efendi

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Āřıkam dāğ-ı dil-i dūzaḡ-řerārum tāzedür
Bāğbān-ı gülşen-i ‘aşkam bahārum tāzedür

Tāzedür ‘ayb eylemeñ bilmezse ḡadr-i ‘āřıkı
Tāzedür tāze benüm ol gül-‘izārum tāzedür

şimdi yād-ı āřnānuñ rütbesi fark eylemez
Ṭıfl-ı nevresdür daḡı ol řīve-kārum tāzedür

Ey gül-i nevhīz-i ‘işvereng-i ruḡsāruñ řaḡın
Āteř-i dil-süz-ı āḡ-ışu‘le-bārum tāzedür

Ben Naḥifī-veş ezel siḡr-āřnā-yınaşm idem
Mülk-i ‘ālemde egerçi iřtihārum tāzedür

[31a]

Ḳıdvetü’ř-şu‘arā ‘Ārif Efendi

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Elden ḡoma piyāle-i zībār reviş budur
Āyīn-i rind bāde-keş-i Cem meniş budur

Sāķī gedā-yı meclisi ḡıl pādiřāh-ı vaḡt
Kim muḡtezā-yı himmet dād u dihiş budur

Ol nev-resīde māh-ı didem gördüğüm gibi
Āşub-ı dehr olur giderek gösteriş budur

Mānend-i lāle dāğ-ı bedeldür şükūfesi
Nisyān-ı ğamda resm-i reh-i perveriş budur

Ağyāra kaşd-ı luṭfla cevri itme ‘Ārif’e
Ṭāḳat-güzār-ı ‘āşık olan serzeniş budur

Yümnî

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
‘Uşşāk diler bu deh-i zülf-i rü’yā mıdır
Mürğāne-i ‘ışık fütāde-i dām-ı belā mıdır

Ġamzeñle dil-i nihānı ider güft u gūy-ı nāz
Bilmem biribiriyle ezel āşinā mıdır

Zülf-i siyāhuñ olmada perr ü pīç u tāb-ı nāz
Tahrīk iden o fitne bī-bād-ı şabā mıdır

Zāhid ḳo ṭa‘n ı kākül pür-çīn-i dilberī
Müşge şebīh eylerisem bu ḥaṭā mıdır

Yümnî’den āh nev-be-nev olmaḳda āşikār
Bir tāze rü’yā tāze‘aceb mübtelā mıdır

Naẓīre olur mı naẓm-ı selīs dil-ārāya bū
Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ bir du‘ā mıdır

[31b]

Vecdī

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Luṭf-ı felek ki ellere ābı şarāb ider

Dil-teşne-i maḥabbete baḥri serāb ider

Ġamdane gerçi herkes alur ḥişşe līk çoḥ

Hep baña cān-güdāz olanı intiḥāb ider

Ger āh iderse māhımı gerdün-ı şīve-kār

Ser-maṭla^c-ı sitāreme ebr-i ḥicāb ider

Şad-āferīn seḥā-yı ğalaṭ-baḥş-ı dehre kim

Aġyār[a] luṭf u cevri baña bī-şümār ider

Vecdī taḥammül eyle sipihrüñ cefāsına

Bir gün olur ki eyledüğinden ḥicāb ider

Ve lehu Vecdī

[Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilün]

Ġamze pür-ḥışm olduġı müjgānlarından bellidür

Tiġ-i ḥün-āşām naḳş-ı cevherinden bellidür

Mest olup uşşāḳla nāz u niyāz itdükleri

Ḥün-çekān dāmān-ı ḥünīn ḥançerinden bellidür

Ka^cbe-cüyān-ı maḥabbet Ḥıẓr'ı rehber eylemez

Secdegāh-ı ehl-i dil ḥāk-i derinden bellidür

Kelle-i pür-dāġa zülf-i sāye-baḥş olsa n'ola

Lāyık-ı tāk-ı şahen-şāhı serinden bellidür

Āḥ-ı gerdün-sā yeter dāğ-ı derūnumdan nişān
Āteş-i pūşīde dūd-ı micmerinden bellidür

Ḥāl-i ruḥsārından añla ḥālūmi itme su'āl
Āşıkuñ baḥt-ı siyāhı aḥterinden bellidür

Āferīnler tāb-ı Vecdī-i süḥan-perdāza kim
Āb-rūy-ı ehl-i dil şīr-i terinden bellidür

[32a]

Şabrī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Ḥadīs kand-i la'lin dil-i derūn-ı sīneden söyler
‘Aceb tūṭī-i güyādur pes-i āyīneden söyler

Ser-i zülf-i siyāhuñda söz açsa n'ola sīneñden
Göñül bir mağribīdür söylese gencīneden söyler

Cihānda ceyb-i istiğnāya ser çekmiş gedā vardur
Şeh zerrīn-ķabāya hırķa-i peşmīneden söyler

Raķībe yār luṭfuyla cevab eyler baña ammā
Dehān-ı ḥışmile düşnām idüp hep kīneden söyler

Añup mestāne cūş eyler şafā-yı bezm-i dil-dārı
Daḥı Şabrī neşāt-ı bāde-i düşīneden söyler

[32b]

Ve lehu

[Müfte‘ilün/ Fā‘ilün/ Müfte‘ilün/ Fā‘ilün]

Leşker-i ser-ḥadd-i ḥüsn zülf-i siyāhuñ mıdur

Dāmen-i şabr-ı belā per-i külāhuñ mıdur¹³

Ey ‘ilim-efrāz-ı ḥüsn ḳarmaḳ için ‘ālemi

Ġamze silāḫın mıdur fitne sipāhuñ mıdur

Ġamze midür el ḳoyan naḳd-i şekibe yāḫūd

Kīse tehī sāz-ı dil düzd-i nigāhuñ mıdur

Mestsin āsūdesin tābiş-i ğamdan göñül

Sāye-i iḳbāl-i cem yoḫsa penāhuñ mıdur

Saḅa açılmaḳ neden bāb-ı kerem Şabrīyā

Ḳufl-ğüşā-yı ricā rişte-i āhuñ mıdur

[33a]

Naẓīre-i Nā‘ilī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Şaḫşuñ isti‘dādı luḫf-ı peykerinden bellidür

Kīmyā-yı ḳābiliyyet cevherinden bellidür

Sīnesin şemşīr-i ḫasret çāk çāk itmese de

‘Aşık-ı ḫünīn-ciger çeşm-i terinden bellidür

Zīr-i şem‘ ü pāy-ı gülbünde ‘ayār-ı sūzişi

Bülbül ü pervānenüñ ḫāk isterinden bellidür

¹³ 1 hece eksiktir.

Ol kemerle genc nāyāb-ı miyān-ı dil-rübā
Bir tılısm-ı fitnedür kim ejderinden bellidür

Eylemez her kim ‘ayār-ı hüsne rağbet Nā’ilī
Kadr-i ‘āşık dilber-i sīmīn-berinden bellidür

Naẓīre-i Neşāṭī

[Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün]

Sūzenīş-i dil ‘āşıkuñ dāğ-ı serinden bellidür
Nev-bahār-ı‘ışk gül-berg-i terinden bellidür

Başka bir hālet virür ebrūlaruñ çīn eylese
Tīğ-i pür-tāb-ı melāhat cevherinden bellidür

Kaşdı ‘uşşāka sitem yā iltifāt-ı nev midür
Bir nigāh-ı ğamze-i nāz-āverinden bellidür

Tūde-i hāk-i mezārı küşteġān-ı ḥasretüñ
Sebze-i ḥābīde-i ğam-güsterinden bellidür

Keşf-i ‘ışk itmezse de ‘āşık Neşāṭī-veş yine
Zerdi-i ruḥsārile çeşm-i terinden bellidür

[33b]

Vecdī

[Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün]

Şebistān-ı ğamum bezmümde şem‘-i enverüm yoğdur
Fenā dünyāda ya’nī bir müsellemler dilberüm yoğdur

Serinde herkesüñ bir ğonçe-i sīr-ābı var şimdi
Benüm bāğ-ı cihān içinde bir berg-i terüm yoğdur

Yanup hicrānla ŧem^c-i ğam oldum vaŧlı yād itmem
Metā^c-ı ŧeb-pesendüm ŧubḥ alā'ik gevherüm yoğdur

Zer-i ḥāliŧ-^cayār itdi dil-i iksīr-i ^caŧŧ ammā
Ele alur anı bir dilber-i sīmīn-berüm yoğdur

Niħe feryād idüp ħāk-i girībān itmeyem ben kim
Yanumda sākī-i gül-ruḥ elümde sāğarum yoğdur¹⁴

Sitānbūl'a ŧu deñlü ārzū var dilde ey Vecdī
Uħardum bulsam amma n'eyleyem bāl u perüm yoğdur

Ve lehu Vecdī

[Mef^cülü/ Mefā^cīlü/ Mefā^cīlü/ Fe^cülün]

Ṭūfān-ı siriŧküm dime cūŧ-ı yeme beñzer
Bağ ħeŧmüme dāmānuma deryā-neme beñzer

Bu ḥüsnle insāna yaħīn olmayanı gör
Pek az bulunur böyle perī ādeme beñzer

Meyḥānede bī-ħayd-ı sifālile mey içmek
Ne meclis-i Dārā'ya ne cām-ı Cem'e beñzer

Zencīr-i maḥabbet ħekerek geldi cihāna
Mecnūn ile dīvāne gönül tev'eme beñzer

Ḥūn ŧaçduğuñı ŧaymadılar geħmedi giryeñ
Ey dīde-i ter naħd-i siriŧküñ keme beñzer

Hep ^ciŧŧla hem-meclis olan ehl-i cünündür
^cAħl ol ḥarem-i ins denā-maḥreme beñzer

¹⁴ Bu sayfada derkenarlarda beyitler vardır.

Takṣīm idicek zühre bu ūri didi Vecdī
Bu nazm eṣer-i ʿİsī-i muʿciz-deme benzer

[34a]

Şabrī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün]

Bend-i cevrinde ūtānuñ yine ḵalmıūdı ḵenār
Ellerin ḵözdi gelüp bāğa anuñ bād-ı bahār

Nev-bahār oldı ūfā-hāne-[i] gülzāra yine
Gerse zincīr-i cünūnile ʿaceb mi enhār

Oldı lāle yine bir kīse-i pūr-müūū-i Ḥoten
N’ola ḵoynunda götürse anı bāğ [u] gülzār

Gül gidince hele biz bāde ile eglenürüz
Göñline yā ne ile egler ola bülbül-i zār

Çeūm-i nergisleri olsa n’ola pūr-nem Şabrī
Nağmesiyle ḵemen erbābını ağlatdı hezār

15

[34b]

Şabrī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Hālūñ ḵayāli ḵub-ı ūfāyı yetiūdürür
Vaḵt-i keselde rūḵa ʿadāyı yetiūdürür

Dibā-yı nāzdan bir iki günde seyridüñ
Ḥayyāḷ-ı ḵüsn o ḷıfla ḵabāyı yetiūdürür

¹⁵Vecdī’nin “-üm yokdur” redifli ūiri bu sayfada tekrar kaydedilmiūtir.

Yāre urulmadan ne kadar kaç samurğ-ı dil
Ol gamzeler ḥadeng-i cefayı yetişdürür

Pīr-i muğānı gör bu kadar bāde-keşlere
Şahbā-yı ‘ayş-ı rūḥ-fezāyı yetişdürür

Dil bām-ı āsmānda daḥı olsa Şabriyā
Zülfi aña kemend-i belāyı yetişdürür

[35a]

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Göñül sūzān iden cism-i nizārum tāze dāguñdur
Seni pervāne-i ‘ışık eyleyen kendi çerāguñdur

Elüñ öpmekle sākī ehl-i meclis ser-firāz olsun
Beni üftāde-i ḥāk-i niyāz iden ayaguñdur

Ḥayāl-i rüy-ı aluñla n’ola her dem bahār olsa
Derūn-ı dāğ dāğ-ı sīne ey gül-gönçe bāguñdur

Degildür gird-bād-ı ḥasret ey dil deşt-i ḥayretde
Senüñ ser-geşte peyk-i āḥ-ı güm-kerde sürāguñdur

N’ola bülbül gibi zār itse ol gönçe seni Vecdī
Günāhuñ faşl-ı gülde nūş-ı şahbādan ferāgundur

Nā‘ilī

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]
Ey ḥūn-ı ciger sāğar-ı çeşm-i teri ṭoldur
Ārāyiş-i bezm-i gam olan sāğarı ṭoldur

‘Aksũn dũřũrũp lũcce-i ħũnāba sipihrũn
Ol meyle bu nũhcām-ı řefā-gũsteri şoldur

Gũster felege pençe-i ħũrřĩd ile māhı
Sāķĩ yine destũndeki cām-ı zeri şoldur

Ey rind-i tehĩ-kĩse ço da‘vā-i ħulũřu
Mehpārelerũn ceybine sĩm [ũ] zeri şoldur

Ol Nā’ilĩyā rābıřa-perdāz-ı ma‘ānĩ
Naķd-ı suĥen-i pākũn ile defteri şoldur

[35b]

Vecdĩ

[Mef‘ũlũ/ Fā‘ilātũ/ Mefā‘ĩlũ/ Fā‘ilũn]
Sinemde tāze řerĥa ki tĩġ-i nigāh aĥar
Cān kũy-ı yāre gitmek iĥũn řāh-rāh aĥar

Ey dil belā-yı ĥař danemĩn olma sĩnede
Der-beste ĥıřn-ı reh ki hũcũm-ı sipāh aĥar

Elden şoma kilĩd-i niyāz-ı seşer-gehi
Şufl-ı ũmĩdi āĥ-ı dem-i řubĥ-gāh aĥar

Sĩr-āb-ı ‘afv olur ise degũl şen-i ‘amel
Mecrā-yı cũy-ı raĥmeti seyl-i gũnāh aĥar

Vecdĩ cevāhir-i sũhanı bũyle nazm ider
Gencĩne-i ma‘ārifũnĩ gāh gāh aĥar

Nazîre-i Nâ'îlî

[Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]

Haṭṭuñ ki bâğ-ı dilde bahâr-ı siyâh açar

Ḥasret zemîn-i sînedede ezhâr-ı âh açar

Şahbâyı gösterir 'arâk-ı pür-leṭâfeti

Mestâne sinesine ki o büt gâh gâh açar

'Uryân elinde gamzesinüñ tîğ-i şu'le-tâb

Beñzer ki daḥme-i dili teşhîre âh açar

Mühr-i ḥazîne-i dile yâ del toḫunmasın

Maḥtûmıdur anuñ yine ol pâdişâh açar

Büstân-fürûz-ı gülşen-i cândur o gönçeyi

Ey Nâ'îlî kaṭîfe-i surḥ u siyâh açar

[36a]

Riyâzî

[Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]

Nâm-ı vişâli alma lisân-ı edeb budur

Bulur hemân ḥulûşuñı ḥüsn-i ṭaleb budur

Yabâna atma verdi de ey rind-i bâde-ḥ'âr

Zîrâ ḥamîr-i mâye-i 'ışk u ṭarab budur

Ṭuymaz o şûḥı görmege [.] müstaḫini gâh

Deryâ-keş-i nezâre olan teşne leb budur

Girmez gider mi destüme âḥir o ṭurralar

Mecnûn-ı 'ışka seri geçen şimdi heb budur

Hep cezbe-i maḥabbet idi kārı eyleyen
Çıkmağa cāhdan meh-i Ken‘ān sebep budur

İller ḳo car o dilber-i sīmīn-beri müdām
Āġūşı fikr-i ‘āşıkā gelmez ‘aceb budur

Va‘d ateşiydi gelmege bir gice şanki
Şād ol Riyāzī müjde saña kim o şeb budur

Riyāzī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Bir neşve-dār gönülde şu içsem şarāb olur
Bir tāb-vār ki lücceye baqsam serāb olur

Ol tügmeler ki ellere bī-minnet açılır
Baña tılısm daḥme-i Efrāsiyāb olur

Āhum raḳīb-i dīve yetişmez mi seyridüñ
Rūz-ı nefisle her şerri bir şehāb olur

Her kim kaçır ta‘alluḳ zāl-i zamānedən
Yūsuf mişāl olursa daḥı feth-i bāb olur

Birgün Riyāzī Yūsuf-ı güm-geştesin bulur
Ya‘ḳūb-ı dil murād irer kām-yāb olur

[36b]

Riyāzī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Ḥaṭṭ geldi daḥı ḥüsnü leṭāfet yerindedür
Yite nemek yerinde melāḥat yerindedür

Cem gitmekile mey-gedeye gülşen-i hâlel
Ol daḡı kâr-hâne-i devlet yerindedür

Pîr-i muġānı ise koḡum yerde bulurın
Ol kūh Bî-sütūn metānet yerindedür

Dil cevruñile hîç yerinden irilmedi
Etsek ne deñlü seng-i melāmet yerindedür

Dendānuñ oldu gerçi Riyāzî-i hāl bezîr
Ammā ki daḡı ḡüsn u ‘ibāret yerindedür

Riyāzî

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Yanumda şimdi sākî ḡande vü ḡamyāze hep birdür
Sürūd-ı mātemile şu‘be vü āvāze hep birdür

Eger her nāzına nādīde bir gūne niyāz etsek
Yine ol tāze ṡarḡ-endāz-ı naḡş-ı nāze hep birdür

Şikār eyler ġazāl-i mihri gökde yirde āhūyı
O çeşm-i tîr-i per-işehbāz-ı şayd endaze hep birdür

Ya ġamzeñ cān-istān olmuş yā la‘lūñ ana cān virmiş
Yoluñda ölmege cānlar viren ser-bāze hep birdür

Riyāzî vardı naḡmuñ ḡadd-i i‘cāza yine ammā
‘Ulūvv-i himmet-i ṡab‘-ı felek pervāze hep birdür

[37a]

Riyāzī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

‘Āşıkā ümmīd-i vaşl dil-rübā itmek yeter

Bir murād olmazsa dahı bir recā itmek yeter

Dest-res olmazsa da bir gevher-i zī-ķıymete

Cānı deryā-yı belāyā āşnā itmek yeter

Vuşlat olmazsa da bir dest-būse ķā'ilüz

Dest-būs olmazsa da bir merħabā itmek yeter

Ėam degil lāyıkda görmezlerse pā-māl itmege

Kendüñi ĥaķ-i reh-i ehl-i cüdā itmek yeter

Ey Riyāzī ‘arz-ı ĥāle yoğisa hergiz mecāl

Çeşm-i ĥasretle nigāh-ı ĥoş edā itmek yeter

Riyāzī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Senden ey dīdene hūn-ābe ne hūn isterler

Pāk-pāzī-ı nażar-ı sūz-ı derūn isterler

Hem alurlar dili bī-şabr u ķarār eylerler

Yine ‘uşşāķda nārām [u] sūkūn isterler

Zūrbāzūsı ne kār eyledi gör kūh-kene

Bunda bīmārī-i dil baĥt-ı zebūn isterler

‘Işķda būķalemūnī-i ĥired el virmez

Sāde-dil ‘āşık-ı yek-reng-i cünūn isterler

Ey Riyāzī mey-i şevk içmekile ʿışk olmaz
Bunda ser-mestī-i hūn-āb-ı derūn isterler

[37b]

Riyāzī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Yapma dil-i maḥzūnumı vīrān olacaḡdur
Cemʿ olmasun ol dil ki perīşān olacaḡdur

Dirlerdi daḡı tıfl iken ol āfet-i cānı
Āşüb-ı cihān fitne-i devrān olacaḡdur

Kim gördi ise cūşış-i seylāb sirişküm
Hüküm eyledi kim bir daḡı tūfān olacaḡdur

İncinmeyelüm cevr u cefāsına o şūḡuñ
Zīrā bilirüz şoñra peşīmān olacaḡdur

Bil ḡadr-i dem-i şoḡbet-i yārānı Riyāzī
Her vuşlatuñ āḡir şoñı hicrān olacaḡdur

Rūḡī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Dil kūşe-i firḡatde vişālūñ ḡaleb eyler
İzhār-ı ḡaleb itmege ammā edeb eyler

Olmaz güzelüm ḡasta göñül vaşluña ḡālib
Zīrā ki vefā resmini senden ʿaceb eyler

ʿUşşāḡa ider cevr u cefā gerçi güzeller
Müşḡil bu ki ol sīm-beden bī-sebeb eyler

Her kande ki kāmiller ider baht-ı ma‘ārif
Şūfī oturup da‘vī-i aşl u neseb eyler

Heb ‘aksine işleri ol tūtī-i cānuñ
Luţf eyle diseñ Rūhī nīrān gazab eyler

Ve lehu

[Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Sīnesin ‘arz ider ki kudreti gör
Bizi öldürmek ister āfeti gör

Mest olup ‘āşıkā çeker hançer
Kāfirūñ itdigi zerāfeti gör

Bize itdükleri cefā yetmez
Ġayr itdükleri maḥabbeti gör

Zevk-i esrārile gelüp şevka
Vā‘izūñ itdü gişe t̄areti gör

Ey kılan Rūhī ile baḥş-ı sūḥan
Cehli қо kuvvet-i t̄abī‘iatı gör

[38a]

Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh Rāsīḥ Efendi

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

İlāhi bülbülüñ feryād u efgānı kimüñçündür
Gül içinse gülüñ çāk-i girībānı kimüñçündür

Eger pervānenüñ şem‘ içinise sūzişi yā Rab
Ya şem‘ ü neşk-i germ ü āh-ı sūzānı kimüñçündür

Ger āhūlar içinse bādiye-peymāyī-i şīrān
‘Aceb āhūlaruñ cūlarda cevlānı kimüñçündür

Firāķ-ı Yūsuf için ise za‘f-i dīde-i Ya‘ķūb
Ya bīmārī-i çeşm-i māh-ı Ken‘ān’ı kimüñçündür

Ser-ā-ser kā‘ināt esrār-ı ‘ışķuñ mest u medhūşı
Velī bilmezler ey Rāsīķ bu ĥayrānı kimüñçündür

Nābī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Ķadd-i dil bārgirān-ı ğam u derdüñ ĥamıdur¹⁶
Yetiş ey Hızr-ı meded-res ki ‘ināyet demidür

Senden ednāyı görüp şükriyle dem-sāz olmak
Senden a‘lālara reşķ eylemenüñ merhemidür

Hep taşarruf ĥaķķuñ olduğına ‘ilmüm var iken
Yok anuñla ‘amelüm çekdüğüm añın ğamıdur

‘İlm-i esmā ile teşrīf olunan cedd-i kerīm
Ser-be-ser ĥikmet-i ĥaķķdur ki tamām ādemīdür

Şems Ĥavvā’sına Ādem geçinirse gerdün
Şāķ-ı gülbin de Mesīķā-yı gülüñ Meryem’idür

Nābīyā sālīk-i ser-menzil-i maķşūd olana
Rāh-ı teslīm [ü] rızā yollaruñ eneslemidür

¹⁶ Kelime “ķ” ile yazılmıştır.

Nābī Selleme

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Göñülde dā'ıye-i māl emel bozundısıdur
Nümüd-ı silk-i kanā'at kesel bozundısıdur

Cihānı gerdiş ider hayliden bu köhne kıbāb
Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

‘Aceb mi mevṭ-i ĩrādiye düşse ehl-i sülük
Cilā-yı āyine-i rūḥ ecel bozundısıdur

Rüsüm-ı āmed u reft üzredür niżām-ı cihān
Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

Cefā-yı ‘āleme şabr it şafā murāduñ ise
Ki les'-i ḥayye-i şöhret ‘asel bozundısıdur

Ta'affünātını yād eyle beyza-yı ferḥüñ
Piliç lezizdür ammā çepel bozundısıdur

Kitāblarla medārisde baḥş ider ṭullāb
Kitāb cildi anuñçün cedel [bozundısıdur]

‘Amel o kargehüñ kemterin ḳurāzasıdur
Metā'-ı ‘ilme denilmez ‘amel bozundısıdur

Münāsebetledür evzā'-ı tesmiye Nābī
Lügaz hele ḳaṭı vāzıḥ gazel bozundısıdur

[38b]

Nābī Selleme

[Mefā'ılün/ Fe'ilātün/ Mefā'ılün/ Fe'ilün]

Hayāt devlet-i pā der-hevā degil de nedür
Vücüd mevc-i beķā der-fenād egil de nedür

Cihānı fehm idenüñ çeşm-i i'tibārında
Ğubār-ı kŷy-ı fenā tŷtiyā degil de nedür

Sipāh u memlekete ihtiyācı s̄abit iken
Mŷlŷk-ı'ālem-i ŷŷret gedā degil de [nedür]

Esīr-i keşmekeş-i iztırāb iken ehli
Beķā-yı cāh adu'ābed-du'ā degil de [nedür]

Ūmīd-i luţf u mŷrŷvvet zamāne ħalkından
Ĥuşŷle gelmeyecek mŷdde'ā degil de [nedür]

Ūmīd-var olacak ebr-i nev-bahārīden
Nŷzŷl-ı ŷā'ikadan ma-ādā degil de [nedür]

Mŷlŷk-i s̄a'ıķanuñ gŷş iden ħikāyātın
Bilŷr 'arŷs-ı cihān bī-vefā degil de [nedür]

Göñŷl meşābe-i raķķāş-ı s̄at ey Nābī
Esīr-i gerdiş-i ħavf u recā degil de nedür

Ve lehu

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Benŷm ŷarrāf-ı ŷehr-i rāz dŷkkānum dehānumdur
Devātum kīse taĥtam ŷafĥa engŷştŷm zebānumdur

Ben ol meşşāte-i düşīze-i hūsn-i beyānum kim
Sevād-ı dīde-i āhū-yı ma‘ñā sürmedānumdur

Süveydā gibi çıkmak şafha-i dilden ne mümkindür
Benüm ol hāl-i müşgīn hayliden hātır-nişānumdur

Sipāh-ı ğamla peygār itmeğe yok niyyetüm yoħsa
Benüm her şāh-ı gülbin-i kad-ħamīde bir kemānumdur¹⁷

Olaldan nā’il-i gencīne-i esrār-ı insānī
Kevākib dīde-bānumdur melekler pāsbanumdur

Taħammül zillet-i hicrāna güçdür yoħsa cānāndan
Şeref-yāb-ı ‘itāb-ı girye-ħīz olmak ne cānumdur

Tenezzuldür terakķī ğurfe-i kaşr-ı hayāt üzre
Nefes pāyumdur evķāt- ı hayātum nerd-bānumdur

Ķuvāya geldi za‘f u cism muħtellü’n-nizām oldı
Perīşānī-i pīr-i fitne-i āħir zamānumdur

Cihānı ben gülistān-ı haķīkat bilmişüm Nābī
Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

Ve lehu

[Mefā’ilün/ Fe’ilātün/ Mefā’ilün/ Fe’ilün]

Ķafā-yı yāre düşen ğīsū-yı bedīd midür

Berāt-ı hūsn verāsındaki resīd midür

Dıraħt-ı ye’sden izhār-ı bergübār-ı ümīd

Taşarrufāt-ı İlāhiyye’den ba‘īd midür

¹⁷ Beytin altında “benümgülşende her şāh-ı ğamīde bir kemānumdur” mısraı yazılıdır.

[39a]

Zuhūra gelmedi mi hüküm-i reml hattı ile
Henüz hoşka-i la'lini nā-bedīd midür

Ri'āyet-i cühelā mezhebinde vācib iken
Nevāziş-i 'urefā çarğden ümīd midür

Dehān-ı tīg ü gelū-yı ğanem miyānında
Nedür bu furçuna-i buse rüz-ı 'ıyd mıdur

Muzaffer olmayacak intikāma ey Nābī
Sitem-keşidelere tesliyet müfid midür

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Mevc-i murād bāde-i cān perverümdedür
Harf-i neşāţ zīr-i leb-i sāğarumdadur

Bāz-ı şikār-gīr-i çerā gāh-ı himmetüm
Kām-ı dü-kevn cünbiş-i bāl ü perümdedür

Benden şoruñ haqāyık-ı esrār-ı 'ālemi
Te'līf-i rāz-nāme-i dehr ezberümdedür

Āhumdadur kilīd-i tılsımāt-ı genc-i ruğ
Āb-ı hayāt lücce-i çeşm-i terümdedür

Nābī ider şükūfeleri dehr-i 'ıtr-nāk
Bāğ-ı bihişt hātır-ı nazik terümdedür

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Çemende cüy-veş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
Miyān-ı bülbülānda güft ü gūlar hep senüñçündür

Sen ey kişt-i emel neşv [ü] nemādan dürsın ammā
Şehāb-āsā dökülmeķ āb-rūlar hep senüñçündür

N'ola bir kerem eylitseñ kenāra ey dūr-i yektā
Hurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep [senüñçündür]

Reg-i tāk-ı hafādan cūşa gel ey bāde-i taḥķīķ
Kadeḥler şīşeler ḥumlar sebūlar hep senüñçündür

Niçün ey nazm-ı Nābī tāze tāze cilve itmezsün
Kalemdeñ şafḥaya bu ser-fürūlar heb senüñçündür

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Bilir o kimse ki dānā-yı sırr-ı 'ālemdür
Güşāyiş-i dehen-i gonçe zaḥm-ı mātemdür

O gelmeşe n'ola zaḥm-ı derūn-ı ehl-i derūna
Ki zaḥmı āyīneñüñ nā-pezīr-i merhemdür

Ḥadengi gelmedin eyler göñülde zaḥmı zuḥūr
Gūlibu bāğ-ı ḡamuñ gonçeden muḳaddemdür

Ḥaḳīr görme metā'-ı günāhı ey Nābī
Revācgāhı anuñ Ka'be-i Mūkerrem'dür

[40b]

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Şandūka-i cevāhir-i esrār Ka'be'dür

Gencīne-i defīne-i aşar Ka'be'dür

Pervāne-i tavāf-gehi çeşm-düz-ı şevk

Mir'āt-ı cem'-i şābit ü seyyār Ka'be'dür

Zer nāvdanü cāme-i simīn-nitākla

Köhne pelās-ı cürme harīdār [Ka'be'dür]

Üftādegānı ğarqa-ı 'afv itmemek muḥāl

Baḥr-i muḥīṭ-iraḥmet-i ğaffār [Ka'be'dür]

Arz-ı ḥarem ḥurūş-geh-i baḥr-i feyzdür

Gird-āb-ı cezḫ-kerde-i enhār [Ka'be'dür]

Taḥşīl-ġāh-ı mes'ele-i fenn-i rāzdur

Mecmū'a-i menāsik-i züvvār [Ka'be'dür]

Ecr-i nazar 'ilāve-i ecr-i tavāfdur

Gevher-keş-i birişüm-i enzār [Ka'be'dür]

Fehm-i bülend şāḫibi idrāk ider yine

Beyt-i bülend mā'nī-i esrār Ka'be'dür

Pervānesi melekdür o şem'-i ḫaḫīkatüñ

Edvār-ı çarḫa noḫta-i pergār Ka'be'dür

Qalmaq muḥāl kīse-tehī kimse Nābīyā

Baḫşış-geh-i ğaniyy-i kerem-kār Ka'be'dür

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Maşûre-i bihişt-i haķikat Medīne'dür
Maħrûsa-i sevād-ı nübüvvet Medīne'dür

Ĥ'āhiş-geh-i meţālib-i 'ulyā-yı feyzdür
Bāriş-geh-i sehābe-i rahmet Medīne'dür

Olmağla şahn-ı ĥ'āb-geh-i ĥātemü'r-rusül
Rāşş-ı nigīn-i ravza-i cennet Medīne'dür

İns ü melek aķarsa n'ola rüy-māline
Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet [Medīne'dür]

Anda telāţum eyledi baħr-i muĥiţ-i şer'
Cāy-ı ĥurûş-ı mevce-i nuşret [Medīne'dür]

Ĥākinde itdi kesb-i ţerāvet nihāl-i dīn
Cāy-ı nemā-yı naĥl-i hidāyet [Medīne'dür]

Ĥadd-i kıyāma anda irişdi livā-yı Ĥaķ
Rif'at-geh-i ezān u iķāmet [Medīne'dür]

Dil-beste-i mucāverete şad-hezār reşk
Maĥbûb-ı Ĥaķķ'a ĥāne-i hicret Medīne'dür

Sükkān-ı heft kişver-i İslām'a Nābīyā
Ümmīd-gāh-ı baĥş-ı şefā'at Medīne'dür

[41a] boş sayfadır.

[41b]

Ya Fettāh [Kāsım]

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Cemālūñ t̄ālebi gül-geşt-i bāğ u 'işreti n'eyler
Olan dil-dāde-i vech-i ḥaḳīkat-i şūreti n'eyler

Ezel-i rūḥ āşınāyı meclis-i ins-i elestīdür
Enīs-i yār olan bigānelerle şoḥbeti n'eyler

Dil zıkr-i Ḥaḳḳ'ı ḥāl olsa mezkūr itse istīlā
Olur kesretde vahdet sırrı ḥāşıl 'uzleti n'eyler

Göñül levḥ-i ma'ānī olsa naḥvīn şarf idüp zıkre
Olur müstağnī-i mantıḳ maḳāl-i ḥikmeti n'eyler

N'ola ferrāşı kūyı ğıbṭa-fermā olsa Rıdvān'a
Celīs-i bezm-i cānānı kuşūr cenneti n'eyler

O dānā düñleşīr-nikām olsa şehd-i maḥabbetden
Ḥummār der-każā-i zehr-ābe-i keyfiyeti n'eyler

Dirīğ-i berg u bār himmet iden benvālardan
'Aceb ol sāye-veş pā-der-rikāb-ı devleti n'eyler

Yanup ḥāk ister olsa Kāsım itmez nāle vü sūziş
Dil pervāne meşreb bülbül-āsā şöhreti n'eyler

Ve lehu

[Mefā'ılün/Fe'ilātün/Mefā'ılün/ Fe'ilün]

Cemālūñi görüp ey āftāb devr-i kamer
Felekde çeşme-i ḥürşīdin ağzı şuyı aḳar

Şemīm ravzā-i kūyuñ nesime itmiş eşer
O dem bu demdür o şevkile aşıkâne eser

Cihāna itmez idi cüst-cū-yı āb-ı hayāt
Göreydi la^l-i revān baḥş yārī İskender

Ḥayāl-i şem^ç-i ‘izāruñla devr ider şūfī
Vücūdı olsa ‘aceb mi anuñ ḥayāl-i fener

Açar göñülleri gül gibi şubḥ-dem Kāsım
‘Aceb nesīm-i seḥer kūy-ı yardan mı eser

[42a]

Neşāṭī

[Mef^çülü/ Fā^çilātü/ Mefā^çilü/ Fā^çilün]

Bezm-i çemende zevke sebep ney mi cū mıdur
Ḥünin terānelerle gelü-yı sebū mıdur

Ḥün-ı şafaqla mihri giriftār-ı şerm iden
Dā^çim derūna āteş uran rengu bū mıdur

Gülşen mıdur kenāresi olmuş benefşe-zār
Ruḥsār-ı ālla ḥaṭ-ı müşg-bū mıdur

Ḥayretle bilmem eydügüm ḥün-ı giryeden
Miḥrāb-ı ebruvānuña karşı vuzū^ç mıdur

Bī-tābi-i dimāğa Neşāṭī sebep ‘aceb
Bū-yı zükām-rīz-i gül-i ārzū mıdur

Şabrî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Dili cismümle hübân kim yemm-i hicrâna şalmışlar
Şarup gam mürdesin bir tahteye 'ummâna şalmışlar

Uzatmışlar dil-i dīvānenüñ zencîr-i sevdâsın
O mehrûlar ki zülf-i pür-hamın dāmâna şalmışlar

Gazâl-i mihr i gende şağın ol âvârelerden kim
Kemend-i dūd-ı âhı günbed-i gerdâna şalmışlar

Zülâl u luţfuña dil-teşne olan pîrler Hızr'ı
Sebû-yı himmetile çeşme-i hayvâna şalmışlar

Niçe bî-'aql u bî-hüş olmasun bir cām ile Şabrî
O ruğlarına'aksin bâde-i rahşâna şalmışlar

[42b]

Şāhib-i Zemîn-i Şabrî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ne bezmüñ şem'isin pervâne-i bî-ţâkatın kimdür
Ne burcuñ mâhısın pertev-perest-i tal'atun kimdür

Kimünle leb-be-leb zânû-be-zânû sen şafâlarda
Sebû-veş hem-nişînüñ cām-veş hem şöhetin kimdür

Şikâr-ı şağne-i hicrānuñ oldum ben hele şimdi
'Aceb âsûde ser-mest-i gurûr-ı vuşlatun kimdür

Ölürken cāna resm-i dāğ-ı minnet şunduğun sâğar
Senüñ ey çarḥ-ı dūn memnūn-ı cām-ı 'işretün kimdür

Mağāmın bilsem ehl-i şevkden kim tutdı Şabrî'nüñ
'Aceb şimdi terennüm-rîzbezm-i midhatun kimdür

Nazîre-i Kelîm-i Eyyübî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Kimüñ cānānısuñ sırdur hevā-yı miḥnetüñ kimdür

Ṭabībüm söyle gel pervāne-i bî-ṭākatüñ kimdür

Seḫer bülbül gibi kūyuñda kimdür nağme-perdāzın

Gice ṭūṭî şıfat efsāne-güy-ı şoḫbetüñ kimdür

Kime ḫalsın tezellümlar gedālar āstānuñda

Ne bitken şaḫşın ḫıḫmet-güzār-ı devletüñ kimdür

Hele derd-i ser-i hicrūñle cānā ben tamām oldum

‘Aceb kūyuñda ser-mest-i şarāb-ı ülfetüñ kimdür

Kelîm-i ṭūr-ı muğāyebe-i evvel geşt iden anı

‘Aceb şimdi ḫadem-peymā-yı tîse ḫasretüñ kimdür

[43a]

Nazîre-i Nā'îlî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Kimüñ ḫoynundasın şeb-zindedār-ı vuşlatuñ kimdür

‘Azîmet-ḫ'ān-ı bercis iḫtidār-ı da'vetüñ kimdür

Kimüñle tâze ṭarḫ-endāz-ı vefḫ-ı āşınāyîsin

Kühen taḫvîm-i dîrîn-sāl-i resm-i ülfetüñ kimdür

Ne deyrüñ büt-şikār-ı āftāb-efrüzıdur ḫüsnüñ

Ne burcuñ māhısın pertev-perest-i ṭal'atuñ kimdür

Siyeh-dil mihr-veş bir bî-vefāsın ḫayf bilmezler

Çerāğ-efrüz-ı māh-ı āsumān-ı behcetüñ kimdür

Dü çeşmüñ Nā'îlî'nüñ gerçi dāmānuñ ṭutar ammā

Girîbān-gîri maḫşerde ol iki āfetüñ kimdür

Nazîre-i Faşîh

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ne bâğuñ verdisin bû-[yı] aşnâ-yı ülfetüñ kimdür

Ne bezmüñ şem'isin sūz-āzmâ-yı şoĥbetüñ kimdür

Kimüñ gülzâr-ı cismin cilvegâh itseñ 'aceb bilmem

Mişâl-i sâye pâ-mâl-i nihâl-i kâmetüñ kimdür

Hele biz ĥaylî demdürkaṭ'-ı ümîd eyledük ey dil

'Aceb nev-bâde-çîn-i büstân-ı vuşlatuñ kimdür

'Aceb teşrîfine kimlerdür ey meh munṭazır her şeb

Henüz encüm-şümâr-ı şâm-ı ṭâr ᥥasretüñ kimdür

Faşîh-i zâr olaldan dūr ĥaylî rûzgâr oldı

'Aceb şimdi ğubâr-ı âstân-ı devletüñ kimdür

[43b]

Naĥîfî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ĥuşûl-ı kâma ber-vefk-ı icâbe tâh u zâr ister

Belî fülk-i ümîde bir mu vâfık rûzgâr ister

Açılmaz dâĝ-ber-dâĝ olmadıkça ĝonçe-i ĥatır

Dil-i âvâre çoĥdan bir enis-i ĝam-ĝüsâr ister

Göñül bir lâle-ĥadd gül-çehre şūĥuñ pâ-y-mâlidür

Ne seyr-i ĝülsitân eyler ne ĝeşt-i lâle-zâr ister

Ĥarîm-i câna ĝönder ĝamze-i dil-düz gibi cânâ

ĝüşâde-i tâb'-ı ehl-i 'ışka faşl-ı nev-bahâr ister

Naĥîfî'nüñ edâ-yı pür-füsün-ı ṭâb'ın idrâke

Lisân-ı siĥr u i'câzı bilür bir şîve-kâr ister

Ġazel-i Muhtārī Bī-Nazīr

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Zühreye tār-ı nazar şal gör o kıldan ne çalar
Uydurur mı baçalum pīşrevī neyzen ne çalar

Her işüñ vaqtin emer hün ideriken hūb bilürüz¹⁸
Ālemüñ sâ‘at pejmürdesi irken ne çalar

İs kōkar Edrine’den gelse de bir şīşe gül-āb
Ne bozar bāde gül-fāmı sebūden ne çalar

Haşmımız daḡı bilürken virecek olmadığın
Kaşumuz halkasını yok yere düşmen ne çalar

Sikkeyi mermere kazıdı kalem Muhtārī
Taşdan taşā o elması mühür-ken ne çalar

Şadrāz‘am Rāmī Efendi

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Hayāl-i la‘l-i nābuñcām-ı çeşm-i terde kalmışdur
Humar-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaşluñ serde kalmışdur

Degildür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
O bi-hūşın maḡabbetdür düşüp bir yirde kalmışdur

Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ‘ālemheb
Şafā-yı ḡaḡır ancak bādede sāğarda kalmışdur

Bu remzi keşfe bir müşgil-güşā-yı rāz gelmez mi
Kerem bir lafz-ı bī-ma‘nī gibi dillerde kalmışdur

Mücevher tāk-ı devlet kimseye sūd itmez ey Rāmī
Niçe şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde kalmışdur

¹⁸ Bir hece fazla

[44a]

Şabri

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Felekde subḥa-i cām-ı şafāya el mi deger

Ḥesāb-ı naḫd-i ğam-ı dil-rübāya el mi deger

Meger ki kendi [.] gül-rīz-i luṭf ola [bu] ḥüsne

O naḫl-i ser-be-hevā-yı cefāya el mi değer

Ümīd-i māye-i 'ıyş itme cām-ı mihri görüp

Hīç ol piyāle-i āteş-nümāya el mi deger

Bu dem ki dest-be-dest-ise büyuz ey nāşıḥ

Namāza yüz mi uruz yā du'āya el mi deger

Hemīşe zevraḫ-ı mey çekmedür rişüm Şabri

Sefīne-i ğazel-i dil-ğüşāya el mi deger

Zebūn-ı keş-me-keş-i mevc-i baḫr-ı hicrānız

Kenār-ı kāma kef-i āşnāya el mi değer

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/Mefā'ilün / Fe'ilün]

Duhān-ı dil ki seḫāb-ı hevā-yı dilberdür

Hemīşe māni'-i mihr-i vefā-yı dilberdür

'Aceb mi seyl-i sirişküñ getürdügi her dem

Fezā-yı sīneye seng-i cefā-yı dilberdür

Nucūm-ı eşkümi rüy-ı zemīne böyle salan

Ḥırām-ı naḫl-ı kıyāmet-nümā-yı dilberdür

Hümā-yı‘aklı nişān-ı hadeng-i ḥasret iden
Nigāh-ı nergis-i nāvek-keşā-yı dilberdür

‘Aceb mi beste-i yektā-yı mūy ise dil-i zār
Esīr-i ğamze-i siḥr āşnā-yı dilberdür

Bu rūzgārda Şabrī başılmaz aġyāre
Ne denlü ḥāk ise dil ḥāk-i pāy-ı dilberdür

[45b] boş sayfadır.

[46a]

Şabrī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Ādem bu bezm-i devr-i dil-ārāya bir gelür
Bil kadr-i ‘ömrini kişi dünyāya bir gelür

Dünyā için vücūduñı şarf itme yok yire
Naqd-ı ḥayāt-ı merdüm-i dānāya bir gelür

Ey baḥt hıfz it anı meded bād-ı ğuşşadan
Şem‘-i ümīd bezm-i temennāya bir gelür

Ṭarḥ itmesün dili der-i dil-dārdan raķīb
Mecnūn ‘ışık kūçe-i Leylā’ya bir gelür

Yeksān gelürse n’ola dile miḥr u luṭf dost
Zehr-ü şarāb ‘āşık-ı şeydāya bir gelür

Şabrī sefine-i süḥanum gibi ḥāşılı
Felek-i ḥayāl sāḥil-i ma‘nāya bir gelür

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fâilâtü/ Mefâilü/ Fâ'ilün]

Ĝamuñ ki nüktedân-ı debistân fitnedür
Andan bütân şehr-i sebağ-h'ân fitnedür

Hindü-yı hâl oturduğı yerden gör işin
Aldanma göz sukünuna sulţân fitnedür

Sâķī girişme bâde ise 'ışķ çeşm-i yâr
Ol ğamzelerle meclis-i mestân fitnedür

Seyl-i şarâba viridi ħarâbât-ı muĥtesîb
Çeksüñcihân-ı ğamınn'ola tufân fitnedür

Gice düşürdü mestleri biribirine
Rez duĥteri ki şöhre-i devrân fitnedür

Bir laĥza ķor mı raĥat ola turrasında dil
Bâd-ı şâbâ ki silsile-i cünbân fitnedür

[46b]

Ĥarfü'z-zâ'

Fuzülî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün]

'Ālem oldı şâd senden ben esîr-i ğam henüz
'Ālem itdi terk-i ğam bende ğam-ı 'âlem henüz

Cân bağışlardı lebüñ izhâr-ı ğüftâr eyleyüp
Urmadın 'isî daĥı cân-baĥşlıķdan dem henüz

Secde-gâh itmişti 'ışķ ehli ķaşuñ miĥrâbını
Ķılmadın ĥayl-i melâ'ik secde-i Ādem henüz

Perde-i çeşmüm maḳām itmişti bir tersā-peçe
Olmadan mehd-i Mesīḫā dāmen-i Meryem henüz

Ey Fuzūlī eyledi her derde dermān ol ṭabīb
Bir benüm zaḥmumdur ancak bulmayan merhem henüz

Bahāyī

[Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Āşık neşāt-ı meclis-i 'ayş ü dem istemez
Ḥun-i dilin ḳoyup mey-i cām-ı Cem istemez

Luṭf eyle dest-i pāküñi ālūde eyleme
Senden zamāne zaḥmına dil merhem istemez

Ey şubḫ-ı 'āfiyyet nem-i luṭfuñ 'azīz ṭut
Gülzār-ı 'ışık ḡonçeleri şebnem istemez

Dil kān-ı ḡam sirişte hem ma'den-i elem
Sevdā-yı 'ışık-ı yār ise aşla ḡam istemez

Pervāne üzre eşk-i terin şem' dökmesin
Şemşīr-i 'ışık-ı yār ise aşla ḡam istemez

Bir āşinā nigāhla kārı tamām olur
Nahcīr-i dil kemend-i ḥam-ender-ḥam istemez

Bezm-i maḥabbet içre Bahāyī reg-i dilüñ
Bir tārdür ki yārī-i zīr ü yemm istemez

[47a]

Nā'ilī

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Hevā-yı 'ışka uyup kūy-ı yāre dek giderüz
Nesīm-i şubha refikiz bahāra dek giderüz

Palās-pāre-i rindī be-düş u kāse be-kef
Zekāt-ı mey virilir bir diyāra dek giderüz

Virüp tezelzül-i manşūrı sāk-ı 'arşa tamām
Hudā Hudā diyerek pāydārā dek giderüz

İderse kand-ı lebüñ hātır-ı mezāka hutūr
Diyār-ı Mısr'a degil Kāndehār'a dek giderüz

Felek girerse kef-i Nā'ilī'ye dāmānuñ
Senüñle maḥkeme-i Kird-gār'a dek giderüz

Nazīre-i Neşāṭī

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Ne seyr-i gülşene ne cūy-bāra dek giderüz
Sirişk-i çeşme kūy-ı nigāre dek giderüz

Yemm-i maḥabbete şaldık ten-i şikestemüzi
Bu tahta-pāre ile bir kenāre dek giderüz

Bu yolda pey-rev olup biz de rūḥ-ı Ferhād'a
Hevā-yı şevk be-ser kūh-sāre dek giderüz

Çemende sünbülle gönlümüz güşād olmaz
Sebū be-düş-ı şafā lāle-zāra dek giderüz

Şudā'-ı nāliş-i dil tā-be-key Neşāṭī-veş
Şikāyet eyleyerek kūy-ı yāre dek giderüz

[47b]

Vecdī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Hañçer-i gamzede bir çeşme-i hayvān buluruz
Günde biñ kerre helāk eylese biñ cān buluruz

Görürüz zülf-i perīşānı içinde ruḥını
Leyletü'l-Ḳadr'de hūrşīdi nümāyān buluruz

Ṭurre-i kākül-i ḥamder-ḥamuñı çözdükçe
Ḥāk-i pāyında niçe dilleri ğaltān buluruz

Murğ-ı āteş- nefesüz seyr-i gülistān itsek
Gül-i ümīdimüzi aḥker-i sūzān buluruz

Yoḳlasaḳ mülket-i ma‘müre-i şı‘r [ü] siḥri
Taḥt-ı i‘cāzda Vecdī-i Süleymān buluruz

Nā‘ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Söz yoḳ ol gönçe-dehen vaşfına imla şıḡmaz
Teng olur cāy-ı sūḥan lafzına ma‘naşı ḡmaz

Siḥrider lebleri yoḳsa o dehān-ı tenge
Riştēsiz iki dizi lū‘lū-yı lālā şıḡmaz

Gül dedükçe şıḳılır gönça dedükçe açılır
Dehen-i tengine hīç ḥarf-i temennā şıḡmaz

Leb degildür görünen vaż‘-ı benān itdükçe
Fem-i yāre o ser-engüst-i müḥennā şıḡmaz

Cāy iken maḥv-ı vücūd-ı dil-i āgāha o fem
Mebḥaṣ-ı noḳta-i mevḥūme ḥaḳīmā şıġmaz

Muḥliş-i ehl-i fenan efy-i sevādur bunda
Ḥikmet-i felsefe ısbāt-ı heyūlā şıġmaz

Mütteḥid ḥüsn u maḥabbet ne nizā^c u ne cedel
Mudde^cī maḥkeme-i ıŝḳda ğavġā şıġmaz

Ḥabbezā gülşen-i vaḥdet ki bahārında daḥı
Reng u būdan eşer olmaz gül-i ra^cnā şıġmaz

Bez-i cāna bu tehālūk nedür ey pervāne
Zīr-i dāmānuña ol şem^c-i şebārā şıġmaz

Nāle-i derd-i derūn bunda degil mā^cni-i ḳurb
Bu şifā-hāneye Eyyūb-ı şıġbā şıġmaz

Nā³ilī gördüğümüz nüşha degil çarḥ-ı bezm
Baġal-i şeklümüze cild-i muṭallā şıġmaz

[48a]

Nābī

[Mefā^cilün/ Mefā^cilün/ Mefā^cilün/ Mefā^cilün]

Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
Muşaffā tıynet ānuñ ṭarf-ı ebrūsunda çīn olmaz

Ḥalāvet müstekīndür tab^c-ı zünbūrān-ı aḥterde
Müseddes-ḥāne-i kevnüme kānbī-engebīn olmaz

Sezā-yı nām-ı sultānī ḳulüb-ı pāk-gevherdür
Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

Cihān ‘aks-i merāyā olduğun fehm eyleyen ‘arīf
Zevālinden zülāl-i ‘ālemüñ endūhgīn olmaz

Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ i‘timād itme
Esāsında binānuñ reşh-i āb olsa metīn olmaz

İden hep reng [ü] rüy-ı bātınīdür cilve zāhirde
Anuñçün kışrı her sāde dırahtuñ dār-çīn [olmaz]

Sezā tāze maħalle yapmağa beyt-i nezāyirden
Binā-yı nazma Nābī böyle bir tāze zemīn olmaz

Nābī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Bāğ-ı dehrüñ hem ħazānın hem bahārın görmüşüz
Biz neşātuñ da ğamuñ da rūzgāruñ görmüşüz

Çok da mağrūr olma kim meyhāne-i iķbālde
Biz hezārān mest-i mağrūruñ ħumārın görmüşüz

Tüb-ı āh-ı inkisāra pāydār olmaz yine
‘Arsa-i cāhuñ niçe sengīn hişārın görmüşüz

Bir ħadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
Biz bu meydānuñ niçe çāpük-süvārın görmüşüz

Bir ħurūşıyle ider bin ħāne-i iķbāl-i pest
Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmüşüz

Kāse-i deryūzeyeye tebdīl olur cām-ı murād
Biz bu bezmüñ Nābīyā çok bāde-ħ‘ārın görmüşüz

[48b]

Nābī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Luṭfla ḥāsed-i bed-ḥ‘āhane dāmet gelmez
Telḥ olan mīveye sükkerle ḥalāvet gelmez

Mey sebük-tıynet olan ‘āşığı küstāḥ eyler
Ne kadar yāre niyāz itse ḥacālet gelmez

Şöhreti mālladur ma‘bed-i İslām’uñ da
Cāmi‘i köhne-i bī-vaḳfa cemā‘at gelmez

Ne kadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
Eyleyen kūy-i dil-ārāda iḳāmet gelmez

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Çeh-i ṭarīḳ-i firḳatden ḥalāşa fūrşat el virmez
Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdüḳ vuşlat el virmez

Ṭutuşmak ḳüşt-gīr-ī ḡamla ḥāṭırdan giçer ammā
Budur vehmüm ki tāli‘ himmet itmez ḳuvvet el virmez

Bulunmaz ḥalkā-i tevḥīd-veş bir bezm-i rūḥānī
Bize bu ḥāne-ḳāh-ı ḡamda her cem‘iyyet el virmez

O istiḡnā-fürüş-ı çār-sūy-ı ḥüsnuñ ey Nābī
Metā‘-ı vaşlına cān naḳdin itseñ ḳıymet el virmez

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

İzāle-i ğam için biz şarāba muhtācuz

Derūnı tīrelerüz āftābā muhtācuz

Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḥun iderüz

Ḥadīka-i hevesiz āb u tāba [muhtācuz]

Sezā-yı bezm-i ḳabūl olmağa mey-i suḥenüm

Pesend-i Nā'ilī-i cem-i cenāba [muhtācuz]

Sükkān-ı kūyuna hem-şoḥbet olmağa Nābī

Ġubār-ı dergehineinḳi sāba muhtācuz

Ümīd-i devlet ile añlarum ki bir iki gün

Eziyyet-i felegi irtikāba muhtācuz

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātün/ Mef'ülü/ Fā'ilātün]

Bu āb u tābḳandan meyḥāneler de bilmez

Şahbāda neşve kimden mestāneler de bilmez

Çeşm-ine-dīde-ḥ^vabe āyīneler de ḥayrān

Māhiyyet-i cemālin cānāneler de [bilmez]

Bir şem'dür cihāna sermāye-baḥş-ı sūziş

Ammā bu sūzuñ aşlın pervāneler de [bilmez]

Ser-tişe-i talebden dünyā ḥarāb-ı kāviş

Bir genc var nühüfte vīrāneler de [bilmez]

Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü ğāh maḥmūr

Bu derd-i ser nedendür ḥum-ḥāneler de bilmez

[49a]

Şem'i

[Mefā'ılün/ Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fā'lün]

İsimle mevcūd olup cismle ma'düm olanuñ

Birisi 'ankā birisi kīmyā biri yā vefā

Ferd

[Mefā'ılün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Şarāb-ı girli icmālde döner şanma beni sākī

Degildür munşab dünyā-yı cihānda kimse bākī

Ferd

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilātün]

Cümle halk ehli sāğardur 'ālem mişāfir-ħanedür

Bir münķīm ādem bulunmaz bir 'aceb kāşānedür

Ferd

[Fe'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilün]

La'lüne kōnşa meks tırmayup destin yalar

Bu mişāldür bal tıtan elbette barmağın yalar

Münker-i haşre çemen yetmez mi bir āmān 'azīm

Kim nebāt-ı emvātın ihyā itdi ol daħı kādīm

Ferd

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilün]

Levh-i dilde böyle yazmış bir kerāmet şāħibi

Saņa mā'il olmayanın sen de olma tālībi

Ferd

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

İy birāder dime Ferhād ile Mecnūn'a velī

İyilik halka nazar her biri bir gūne deli

Ferd

[Fā'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Gözlerūñ bāka dururken yiyegör gel ni'metin

Sen yemezsen ğayrılar yer saņa kalur zaħmetūñ

[49b]

Güfte-i Muhibbî Kanûnî Sultân Süleymân

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şihhat gibi

Salṭanat didükleri ancak cihān ğavġāsıdır
Olmaya baht u sa'adet dünyāda vahdet gibi

Ɛo bu 'iyş u 'işreti cünkim fenādur 'ākıbet
Yār-ı bākī ister iseñ olmaya ṭā'at gibi

Olsa kumlar şaġışınca 'ömrüñe ḥadd u 'aded
Gelmeye bu şīşe-i çerḥ içre bir sā'at gibi

Ger ḥuzūr itmek dilerseñ ey Muhibbî fāriġ ol
Olmaya vahdet maḳāmı kūşe-i 'uzlet gibi

[50a], [50b], [51a],[51b],[52a] boş sayfadır.

[52b]

li-Kātib

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü /Fā'ilün]

Zeyn itdi dāġ u şerḥa derün u birünümüz
Çok dur fezā-yı sīnede cūy u 'uyūnumuz

Bakma bizüm bu şūret-i ḥākisterīmüze
Pür aḥker itdi āteş-i ḥasret derunumuz

Şîrîn müzāk olursa lebünden dehen-i cān
Aksun şeker bekārī gibi cū-yı hūnumuz

Ferhād-ı pīşe yüz süren dīşe yetişmez
Feyz oldı cū-yışîr-i dil-i Bî-sütün'umuz

Zāhid kıyās-ı nefesle cāhid şanur bizi
Seyr-i secāyī geçdi cibāl-i sükūnumuz

Vārestedür selasil fehm-i fuḥūlden
Kāsım bezm-i daḳāyık rāz-ı fūnūnumuz

Cebrîl 'aqlī eyledi pes mānde-i sülūk
Ḥayret fezā-yı vādī-i 'ışık u cünūnumuz

[53a]

Ve lehu

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Dil-i zāruñ ki karışa sākin-i Beytü'l-Ḥazen bilmez
Ne kanlar dökdüğün ol Yūsuf-ı gül-pîrehan bilmez

O gül-ruḥsar naḥl-i tāzedür gülzār-ı 'ālemde
Henüz āzar-ı dest-i bāḡbān [u] ḥarken bilmez

Ciger-kāvān-ı 'ışka āteş-i dilden ḥaber vir kim
Bu kūha tīşekār itmez bu kārı kūhken bilmez

Göñül kim rişte-ber-pā murğ-ı dest-āmūz-ı ḥayretdür
Ser-i zülfinden ayrılmaz temāşā-yı çemen bilmez

Baḳup ol ḥāle şorma Nā'ilī'den nāfenüñ ḥālin
Bu derd-i ḥayret-efzāyı ciger-ḥūn olmayan bilmez

Şabrî

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Cānāna figān-ı dil-i meyyāl gerekmez

Ol şīve şatan dilbere dellāl gerekmez

Taḥşîl-i sirişk eyle ki kālā-yı fenānuñ

Sevdā kerine derd gerek māl gerekmez

Nār-ı dil-i ser-keştenî-i 'arz itmeñ o māha

Zer lāzım aña şu'le-i cevval gerekmez

Bülbüllere her gāh gerek nāleler itmek

Maḥremeleri sulṭān-ı gülüñ lāl gerekmez

Alınmaz imiş menzil anuñla yemm-i ğamda

Āzādelere keştî-i āmāl gerekmez

Cāh ehlini sermest-i ğurūr eyleyen oldur

Şabrî bize peymāne iḳbāl gerekmez

[53b]

Şabrî

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Dem-beste-i keyfiyyet-i peymāne-i 'ışkuz

Cūş itmeziz iller gibi mestāne-i 'ışkuz

Geldükçe dile şevḳ ide sīnemiz-i çāk

Biz perde-küşāyende-i kāşāne-i 'ışkuz

Bend eyleme zülfüñle dili uşlana dirseñ

Zincîr ḥaṭādur bize dīvāne-i 'ışkuz

Zāhid ne ‘aceb şuret-i maḳşud-ı görürseñ
Biz kūşe-i nişīnān şanem-ḥāne-i ‘iştūz

Zāhid n’ola yanup yaḳılırsaḳ gice gündüz
Biz bülbül-i baĝ-ı ĝam-ı vīrāne-i ‘iştūz

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]
Kerem bu teşne dile la‘l-ı yārdan gelmez
Zülāl-ı merḥamet ol çeşme-sārdan gelmez

Şabādan itme dilāḥāk-i pāyını ümīd
Bu deñlü luṭf u kerem rüzgārdan gelmez

‘Azāb-ı āteş-i dūzaḥ ola şafāsibaña
Şu mey ki destüme ol gül-‘izārdan gelmez

Ruḥundan ayrılamaz dil bahār-ı vaşfinda
Mişāl-i kebg-i derī lāle-zārdan gelmez

Peyām-ı vaşlı degil şimdi baña ey Şabrī
Selām-ı sāde daḥı ol niĝārdan gelmez

[54a]

Mantıķī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
O şūḥuñ ‘āşık-ı dil-mübtelāsı artar eksilmez
Dil-i derd-aşnānuñ müdde‘āsı artar eksilmez

İdüp pür-ḥārḥār-ı ĝam dili zār olma dir ammā
Hezār-ı gülşen-i ‘iştūñ nevāsı artar eksilmez

Ne deñlü küşte-i ğam olsa dil yine pür âteşdür
Güsister işte-i şib‘üñ ziyāsı artar eksilmez

N’ola eşküm hayāl-i ‘arızuñla bī-ķarār olsa
O girdāb-ı belānuñ mācerāsı artar eksilmez

Ne ğam manzūr-ı ħussād olmasa ey Mantıķī şı‘rüm
Ħasedle nazmumuñ ħüsn ü edāsı artar eksilmez

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Göñül her ħüsn-i Leylī-sirete raġbet-nümün olmaz
Felāṭun-ı ħired ser-geşte-i rāh-ı cünün olmaz

Şunulsa pey-be-pey rindān-ı bezm-i ‘ışķa sāġarlar
Yine minnet-keş-i peymāne-i gerdündün olmaz

Felekde bir meh-i lāle-‘izārın âteş-i mihri
Şabā-paş-ı sevād-ı ā‘zam-ı mülk-i derün olmaz

Ħuşul-i vuşlat-ı imkān-pezīr-i yār için sīnem
Muḥaşşal çāk çāk-ı ħançer-i hicr-azmün olmaz

Olanlar Mantıķī-veş merd-i meydān-ı dil-āġāhī
‘Acüz-ı bed-nihād-ı dehr-i mekkāre zebün olmaz

[54b]

Riyāzī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Ħüsnle bir saña beñzer büt-i fettān olmaz
Baķ saña yīneye ‘aksüñde nümāyān olmaz

Kul ider ʿiřvelerüñ Yūsuf-ı hüsñ olsa dađı
Nev-cüvānum saña kim bende-i fermān olmaz

Şağlarum canda ğam-ı ʿiřkuñı ammā nideyin
Şemʿ-i fānusda mey şīşede pinhān olmaz

ʿĀřkuñ göñlün alan hāleti taʿbiri demem
Hüsñ-i şüret bulunur hüsne göre ān olmaz

Ŧutduđum sāğar-ı pür-bāde şikest ola meger
Üstüme hiç benüm kimse gül-efşān olmaz

Ey Riyāzī kişi şāʿir mi olur mağlaşla
Mühre mālīk olan elbette Süleymān olmaz

Vāřık

[Fāʿilātün/ Feʿilatün/ Feʿilātün/ Faʿlün]
Ğam-ı hicrüñle ol ğasta ki muʿtād olmaz
Vāřıl bāğ-ı naʿīm olsa nefer şād olmaz

Ķaddüñe bende geçer serv-i şıfat āzādān
Ķāřılı bende-i ʿiřkuñ olān āzād olmaz

İltifāt nıgehindür velī vīrān-ter iden
Veʿl-ĥarāb olmaz o virāne ki ābād olmaz

Var mıdur ʿarřa-i ʿālemde çü ĳařr-ı Cemşīd
Şarşar ĳahrile bir ĳařr ki ber-bād olmaz

Eyle taʿmīr ĳalup ister līk zıkr-i Cemīl
Ķalka raĥm eylemeyen raĥmetle yād olmaz

Đarb-ı muğdafla bulunmaz terađķī hiç neyl
Rızķ-ı mađsūm belī sa‘yla mūzdād olmaz

Vāşıkā eyleme beyhūde felekden Őekvā
Kimseye mağkeme-i vādī bī-dād olmaz

[55a]

li-Muharrīrihi’l-Fakir

[Fā‘ilātūn/ Fe‘ilatūn/ Fe‘ilātūn/ Fa‘lūn]
Sitem-i dehrile dil-i ĥurrem ā‘yād olmaz
Nev-bahār irse dađı mūrġ-ı řafes řād olmaz

Virmez āmīr neşrez-i āhına ta‘yiz mizāc
Feyz-i dāniş dil-i bed-aşla şu fedā olmaz

Murġ-ı dil dāmene tevcīh nigāh itmez anuñ
Dāne kim merdūmūn dīde-i şayyād olmaz

Mekteb-i ‘işķda itmez dil ālūfte-karār
Ŧıfl-bār niđe řaleb hem-dem ūstād olmaz

İ‘tirāz itse n’ola nazm-ı nazīfe ĥabbār¹⁹
Feyz-i Vāşık’la dil āzūrde-i azdād olmaz

Şabri

[Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn]
Çıķdı bir āfetle seyrāna yine cānānumuz
Necm-i fitne ile řarār itdi mehtābānumuz

Virmiş olsa ĥūn-bahā-yı ġuşte-i şemşīr-i ‘işķ
Bī-tevaķķuf dōkmege şaşd eylemezdi şanumuz

¹⁹ Kelime “ĥ” ile yazılmıştır. Sözlükte “ĥ” ile yazılmaktadır.

Biz resen-bāzān-ı ʿıŝkuz dūŝmeyüz hāk-i ğama
Elde cām-ı bādedür zīrā bizüm mīzanumuz

Dil açılmaz ŝāh-ı ʿıŝkaña uraldan dāĝ-ı ğam
Bestedür ʧufl-ı müdevverle bizüm dükkānumuz

Çanı ol ğünler ki ŝabrī ʿaks-i rüy-ı yāri
Handeler eylerdi mihr-i sāĝar-ı raĝsānumuz

[55b]

Harfü's-sīm

Manṭıkī

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

Dil ki sākīden mey-i gül-nāb eyler iltimās
Cevherīden şanki laʿl-i nāb eyler iltimās

Ey mey-i gül-fām ŝevk-i dilde cūŝān ol bu dem
Hār ü hāŝāk-ı ğamum seyl-āb eyler iltimās

Dil ki her dem cām-ı laʿl-i yāri eyler cüst ü cū
Teşne-i vādī-i ğamdur āb eyler iltimās

Būs-ı ruĝsārın ricā eyler dil ol ğonçe-femüñ
Bāĝ-bāndanŝan gül-i sīr-āb eyler iltimās

Manṭıkī lü'lü'-yi mazmün-ı meʿānī-i belīĝ
Ĝufte-i pākümden āb u tāb eyler iltimas

Fuzülī

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

Ey ğöñül ol ħançer-i müjĝāna eyleren heves
Çaŝd-i cān itdüñ beķā-yı ʿömrden ümmīd kes

Çekme ğurbet ‘azmine ey sārībān maħmil şaķın
Kim bu yolda bīm-i ğurbetdendür efgān-ı ceres

Cān-i zārumdan seni feryādum āgāh eyledi
Şükrlī’llāh oldı feryādum saña feryād-res

Birbirine şancıldı tenümde oķlaruñ
Murğ-ı rūhum ķaydına oldı müretteb bir ķafes

Ṭa‘ne-i ehl-i melāmetden ne noķşān ‘āşıķa
Berķ-i lām‘i ref‘in eyler mi ħücüm-i ħār ü ħas

Ey Fuzūlī ger sikke-i cem‘iyyet-i dildür murād
Bağla bir dil-dāra göñlün ğayrumdan yüzi kes

[56a]

Şabrī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Meyl-i vaşl itmez idi hem-dem hicrāndı Ķays
Bir nīm gibi esīr ğam-ı ħırmandı Ķays

Uçsa saħrada anuñ üstüne anuñ murğān
Kışte-i tīg-i ğam firkat-i cānān idi Ķays

Öldürüp ğamla o secāreti şulamışlar idi
Yekte-i ‘uķtede līk-i cānla ķurbān idi Ķays

Her birinüñ gözüne gelmiş idi bāde-i ‘ışķ
Aña Ferhād aña giryān aña nālān idi Ķays

‘Aķlı Leylā’da başı niçe-i mercānda idi
Şabrī-zār gibi bi söz-i samān idi Ķays

[56b], [57a] boş sayfalardır.

[57b]

Harfü'ş-şın

Fuzulî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Büt-i nev-resim namāza şeb ü rüz rāğıb olmış

Bu ne dīndür Allah Allah büte secde vācib olmış

Eser-i kabül-i t̄ā'ataña virmiş ābla hālet

Ki kulüb-i ehl-i hāle harekātı cāzib olmış

Ferahum görüp cefāsın hasenāta dāhil eyler

Ne melek kim ol perīnün 'ameline kātib olmış

Ne 'aceb ger olsa ğamdan dünüm [ü] günüm ber-ā-ber

Nazarumdan ol yüzü gül niçe gün ki ğā'ib [olmuş]

Ĝam-ı hicrdür kim artar eserile 'ışk hāli

Ĝalaṭ eylemiş Fuzulî ki vişāle ṭālib olmış

Fuzulî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Dil ki ser-menzili ol zülf-i perīşān olmış

Bu ki cürmü gehanuñ emrine fermān olmış

Şāhsın mülk-i melāhatda saña kullar çok

Biri oldur ki varup hazret-i sulṭān olmış

Zulm idüp 'āşıkuñı haşr günü yakmayalar

Ki bu dünyāda esīr-i ğam-ı hicrān olmış

Bāğ-bān-ı çemen-i dehre ḥayāl-i dehenüñ
Sebeb-i terbiyet-i gonçe-i ḥandān olmış

Ey Fuzūlī benüm aḥvālūme bir vāqıf yok
Böyle kim ‘ālem anuñ şan‘ata ḥayrān olmış

[58a]

Riyāzī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

‘Aşıkuñ gönlünde ol kim ‘ışık-ı cānān gizlemiş
Kaṭre-i nāçizde deryā-yı ‘ummān gizlemiş

Çeşm-i ḥun-rīzūñ şān ol cellāddur kim gamzeden
Zīr-i damānında bir şemşīr-i bürrān gizlemiş

Dil derūnında ḥayāl-i ‘ārīzuñ ḥıfz eylemiş
Tıfl-i ṭalibdür ki ḳoynunda gülistān gizlemiş

Sırr-ı la‘l-i dilberi itmiş süveydāda nihān
Zulmet-ābād içre ol kim āb-ı ḥayvān gizlemiş

Ey Riyāzī tīr-ı ṭab‘uñdan ṭılsım itmiş aña
Genc-isīneñ içre ol kim genc-i ‘irfān gizlemiş

Kātib Divān Muḥāmmmed Pāşā

میشددامنشبادموجالنقباز

پراهنششدکلرنکمجمامهشعل

خاکسترشودعشاقرخشازتابکهوه

روشنششدسراناراًانستمظهر

زار شد و ادت جلیپکن خلقا قش
از پیرا هنش جوشند هر طرف در قدسان

لمسوز شد عابر قماز مستناش نظره
خرمنشقتد براتشم کاپنی چاربروای

بیضا هو دیدید کاغد مندر دستغزلزین
ایمنش چو نخلعزیزا باشد امخامه

[58b]

Hāfız ‘Abtiyābī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Nihāl-i kāmētüñ boy çekmiş el-ḥaḫḫ nārinlenmiş
Ruḥuñ gül-berg-i āl olmuş ‘izāruñ yāsemenlenmiş

Hevālarā humuñ dūd-ı siyāhuñdan buludlanmış
Zemīn bārān-ı eşkümden şafā bulmuş çemenlenmiş

Dil-i miskīne raḥm itmek münāsibdür benüm şāhum
Esīr olmuş kemend-i zülfüñe boynu resenlenmiş

Ḥazān faşlı olub dembeste gülşenden kenār itmiş
Gül eyyāmin geçirmiş bülbülüñ birisi deginlenmiş

Çeküp ḥasret göñül Ya‘kūb’u ḥālī olmaz efgāndan
Ġam-ı Yūsuf’la ḥānen ḥāfzā-yı beytü’l-ḥarāblanmış

Lem‘i Çelebi Selleme

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Ḥaṭṭ-ı nev-ḥīzi gülzār-ı cemālinde cemenlenmiş
‘İzār -ı nāzkinde cāy-ı buse yāsemenlenmiş

Felâṭūn olsa âdem söyleşilmez ol perî-veşle
Debistân-ı fitende ıfıl-ı çeşm şūhı fenlenmiş

O Yūsuf çehreden Yâ‘kub-veş dūr olalı çeşmüm
Derūnum tîregî-i hicrile beytū’l-ḥazenlenmiş

Çeker levḥ-i dile bir şūret şîrîni her laḥza
Göñül bu Bî-sitūn-ı ğamda gūyā kūh-kenlenmiş

Ḥadeng-endāzî-i tîr-i müjeñle tāzelendürsün
Fitîl-i dāğına sūr-ı ğam-ı ‘ışķum kühenlenmiş

‘Aceb mi ser-furū eylerse serv-i ser-firāz-ı bāğ
Nihāl-i ḳaddi ol ṭübā ḥırāmın nārvelenmiş

Ḥayāl-i ‘āşık-ı Mecnūn-revişden vaḥşet itmekde
O şūḥuñ çeşm-i Leylā-reşki āhū-yı Ḥotenlenmiş

Dil sevdā-peresti çekme gezencîre ey Lem‘i
Müselsel ḥalka ḥal ḳakākül -i ‘anber şikenlenmiş

Nazîf Efendi Selleme

[Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün]

Şebî ḥūn itmege ol ğamze-i Tātār fenlenmiş
Ki ḥışn-ı dil tek ü tāz ḥadegüñden bedenlenmiş

İder gülgünesin renk-i şafaķ-ı şāmü seḥer zāhir
Dil mürdānı meyl itdürmege dünyā hüzünlenmiş

Çemende serv-i bālā bir nihāl-i nāz yürürken
ḳadd-i mevzūn-ḥırāmuñ yād olunca narvenlenmiş

Niçe mermer tırāş kuhsār-ı ʿışk-ı ʿālemde
Leb-i şīrīnūñ egmiş ṭāḡa²⁰ huşmuş kūheknelenmiş

Niçe pervāne-veş yānup yaqılmaz ʿāşık-ı mehcūr
Ki bezm-i tīhe bahtan şemʿ-i ruhsār güle şenlenmiş

N’ola nādān-ı tefezzül eyleye danişur dehre
Naḡud-āb zamān kim ḡahveye ḡışrīnelenmiş

Bu fānūs-u ḡayāl lafz-ı muʿizz-i şemʿ rūşendür
Nazīfūñ şāhid-i raʿnā-yı ṭabʿı peyhenlenmiş

[59a]

Nazīre-i ʿAzīz Efendi li-Kātibi’l-ḡaḡır Ḳāsım

آنکه هستانوار شرقا لفرق چون پیر آهنش
محزننا لاسرار جمعاً لجمعاً عو حدة شد تنش

قد سیان شد بلبل هر دم بار گلشنش
علویان پیر و انمگان شمعیز مرو شنش

آنملک خدآ محبوبیکه کانه حسنیبق
اطلسعر [...] قدر کشته دآمانش

تا بدلتبور شجالیء چینیخوبیکه هست
تنمجسمنور و قد چون نخل طور این [...]

حرمانعاشق خاکدر گه پدلدار شد
شاد باد آندلکه بوسد پایسدرها فکان [...]

²⁰ Ṭaḡa

هرکه مظهر شد بنور عشق چون آینه شد

آند لرو شنبس رنگت کنترأ فخرن [...]

آسیا بیچر خرابا اینکژ آنه بیبین

کز هوای عشق قوی بیچ کرد و از پیرا منش

قاسماز فیض عزیز کستا ینم حصول شوق

یار یا ینمندار از بر قحوادث خرمن [...]

[59b], [60a], [60b] boş sayfalardır.

[61a]

Nā'īlī

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Göñül ki kāfir-i deyr-i elest olup ҡalmıř

Baķup cemālũne şuret-perest olup ҡalmıř

Dil-i řāpīde girih-bend-i ebruvānuñ olup

Miřāl-i māhī-i üftāde-şest olup ҡalmıř

Revāc-gāh-ı temnāde tuħfe-i dil ü cān

Metā^c-ı kesme-ħar-ı rüy-ı dest olup ҡalmıř

Vedā^c-ı ħāk-niřinān-ı 'ıřķ idüp Maņřūr

Firāz-ı dārda bālā-nişest olup ҡalmıř

Ne Nā'īlī'ne mecāl-i vaşan ne tāb-ı sefer

Nifāk-ı baħt ile ħařır-şikest olup ҡalmıř

Nazîre-i Neşâti

[Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün]

Göñül ki cām-ı muḥabbetle mest olup ḳalmıṣ

Tamām cūr'a gibi ḥāke pest olup ḳalmıṣ

Çıkar mı fikret-i ḥālūñ derūn-ı 'aşıḳdan

Miṣāl-i Hindū-yı āteş-nişest olup ḳalmıṣ

Ne hiç-kāre olur şahş-ı ṭālī'üm gūyā

Esîr-i ḥîre gibi pā vü dest olup ḳalmıṣ

Figān ki tündî-i bād-ı sitemle zevraḳ-ı dil

Miyān-ı lücce-i ḡamda şikest olup ḳalmıṣ

Düşüp Neşâti ḥarābāta şevḳ-ı la'lüñle

Hevā-yı 'ışḳ be-ser mey-perest olup ḳalmıṣ

[61b]

Nā'ilî

[Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün]

Bu süllem-pāye-i iḳbāle kim Şeddād ayak başmıṣ

Felek ḳaşr-ı vücūdun itmege ber-bād ayak başmıṣ

Birinüñ ser-nüvişti lāne olmıṣ birinüñ tîşe

Düşüp şahrāya Mecnūn kūha kim Ferhād ayak başmıṣ

Şıḳılmıṣ nāz-ı baḡta dest-burd-ı çarḡ-ı ḡaddāra

Recā-yı nāmurā dīde dil-i nāşād ayak başmıṣ

Yapıṣmıṣ dāmen-i tevfiḳa dil dest-i irādetle

Felekden itmemiṣ bir kerre istimdād ayak başmıṣ

‘Ālayıķdan beri āzādedür ğamdan o server kim
‘Arūs-ı kām-ı dehre olmamış dāmād ayak başmış

Felek tāsından itmiş ka‘beteyn-i mihr ü mäh-āsā
Bu şeş-dergāh-ı istidrāca çok nerrād ayak başmış

Dil-i ferzāne bir uğramamış semt ihtiyār itmiş
İşitmiş Nā’ilī’den mülk-i nazm ayād ayak başmış

Vecdī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

O küh-ı derd kim añā dil-i nā-şād ayak başmış
Ne zahm-ı tīşe görmışdür ne ğod Ferhād ayak başmış

Degildür dāğ-ı nev sīnemde naķş-ı pāy-ı ğünīdür
Gelüp қatl-i dile ol ğamze-i cellād ayak başmış

Derün-ı dilde gördüm neşve-i cām-ı neşāţ ey ğam
Yetiş kim mülk-i ğāşü’l-ğāş-ı ‘ışķa yād ayak başmış

Degil kākül ider ķaşd-ı şikār-ı āhuvān-ı dil
Ħarīm-i Ka‘be-i ğüsne iki şayyād ayak başmış

Temāşā-yı ğırām-ı ķadd-i yāra intizār eyle
Çemende ğaşr olunca ķurmağa şimşād ayak başmış

Göñül olmuş hevādār-ı ğırām-ı serv-ķadd-i yār
Beni ğāk itmege hep bende vü āzād ayak başmış

Sañā mağşüşdur ey Vecdī tekāpū-yı zemīn-i nev
Bu vādīyi ne bulmış var ne bir üstād ayak başmış

[62a], [62b], [63a], [63b] boş sayfalardır.

[64a]

Nā'ilī

[Mefā'ilün/ Mefā'ülün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Göñül āvāregān-ı ıışka hergiz mesken olmazmış
Yemm-i miħnetde sāhil kūh-ı ğamda dāmen olmazmıř

Mesīhā terk imiş cism-i nizārı şart-ı seyyāhī
Tecerrüd pīř-kānde kayd-ı bār-ı sūzen olmazmıř

şeb-i řarīk-i ğamda rind-i mey-ħ'āra kelīm-āsā
Füruĝ-ı cām-ı řahbā gibi şem'-i eymen olmazmış

Degildür dillerüñ āhı siyeh zülfünde tāb-endāz
Meger řām-ı ğarībānda çerāĝ-ı rüşen olmazmış

Olurmuş āb-ı germ-i dīdeden ey Nā'ilī pür-tāb
Maħabbet řehrinüñ germ-ābesinde külħen olmazmış

Nazīre-i Nesīb

[Mefā'ilün/ Mefā'ülün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

ħabāl-pāre hicrān sebe dil hüzn olmazmış
Tālīķ-i ıışķ bāzīde hırās u şemine olmazmış

Dil-i naħnun o gül ħadduñ fiĝānum nerm ider deyr-i dem
Gele ammā hezāruñ nālesin āħun-ı zen olmazmış

Çerāĝın mihr ü mehden baķsa bir bulmaz yine revnāķ
O şem'-i bezm-i ħüsn olmazsa meclis rüşen olmazmış

Dil-i ‘uṣṣāḳ-geh zülfünde geh haṭṭında ol şuhuñ
Meger āver-gān-ı‘ıṣṣā kayd-ı mesken olmazmıṣ

Tepindi üç çarḥa şabtāh-ı āteş efşānum
Nesībā nağmedür dalmaz bir efgen olmazmıṣ

[64b] boş sayfadır.

[65a]

Kelīm

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

İder ceyš-i ḥabeş çok fitneler îḳād ayak başmıṣ
Meded ser-ḥadd-i ḥüsn-i dil-rübāya yād ayak başmıṣ

Gül-i seyyāle kim seccāde-i deyr-i taḥammüldür
Ne Ḳays’a zīb-i düş olmış ne ḥod Ferhād ayak başmıṣ

Meger yād eyledi ejder kemend-i zülf-i piçānuñ
İder ağşān-ı ğamda murğ-i dil feryād ayak başmıṣ

Gözün kim bezm-i dilde sāḳī-i cām-ı tegāfüldür
Zuhūr-ı şūr-ı ḳatl-i ḥalka ol cellād ayak başmıṣ

‘Arz pā-mālī-i tār-ı gönül yārişte-i cāndur
Perende-i zülfine ol ḳāmeti şimşād ayak [başmıṣ]

Ol āhū olmasa ejder kemend-i āhrām olmaz
Ṭotalum sa‘y-ı teshīrinde bīñ şayyād ayak başmıṣ

Kelīmā haṭṭve-i evvelde geçdüm semt-i i‘cāzı
Egerçi vādī-i siḥre niçe üstād ayak başmıṣ

Vecdî

[Mefâ'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefâ'îlün/ Fe'îlün]

Göñül esîr-i leb-i nûş-ıhand olup qalmış
Meges gibi ki giriftâr-ı kıand olup qalmış

Dökülmüş ayağına hep şikâr olan diller
Kemend-i zülfü tehî bend bend olup qalmış

Tene tenezzül ider mi bu cân ki zülfünde
Nigâh-ı luřfuñla ĥod-pesend olup qalmış

Ne müste'ıd-i ĥalâř[u] ne lâ'ik-ı feryâd
Dil-i şikeste esîr-i kemend olup qalmış

Beni fütâde-i çâh-ı zeķan iden Vecdî
Nigeħ ki mâ'ıl-i kıadd-i bülend olup qalmış

[65b]

Ĥarfü's-şâd

Fuzûlî

[Mef'ûlü/ Fâ'îlâtü/ Mefâ'îlü/ Fâ'îlün]

Zihî cevâhir-i iĥsân-i 'âma ma'den-i ĥâř
Dür-i şefâ'atçün baħr-i zâtına ĥavvâř

Yetüp ĥuzûruña mi'râc-ı vaķt kılmışlar
Ĥamer ĥuřul-i me'aşir Süheyl kesb-i ĥavvâř

Felek ol gice bulmış şafâ ki şüfî tek
Ĥarâr şutmayıp olmış o bezmde raķķâř

Reh-i mütâba'atüñdür řariķ-i fevz ü necât
Hevâ-yi merĥametinden ümîd-i ĥayr ü ĥalâř

Tefâħur itme Fuzûlî kim andan özge değil
Saña zamânedede naķř-i řaĥife-i iĥlâř

Şabrî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Cān virüp oldum belā-yı zülf hūbāndan ḫalāş

Kim bahāsın viren olur kāfiristāndan ḫalāş

Şal kemend-i zülfüñi ey Rüstem-i meydān-ı ḫüsn

Pīzen-i dil olsun ol cāh-ı zeneḫ-dāndan ḫalāş

Yā ḫadeng-i ḡamze yā tīḡ-i tegāfül öldürür

Ḥāşılı olmaz kişi ol çesm-i fettāndan ḫalāş

Zülf-i bend eyler dili müjgānı cāna zaḫm urur

Olmadı bī-çāre dil bundan emīn andan ḫalāş

Dögme ṭabl sīne ki ḫabīre Şabrî felek-i dil

Olamaz girdāb-ı baḫr-ı derd hicrāndan ḫalāş

[66a] boş sayfadır.

[66b]

Ḥarfü'ḏ-ḏād

Şabrî

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Dil şafā buldı olup pür-meyhāne-i feyz

Meşt-i ḫāk-i cem-i 'ışḫ eyledi peymāne-i feyz

Pençe-i bāz-ı ḫayāl andan ider miydi zūḫur

Burc-ı ma'nāda göñül olmasa ger lāne-i feyz

Dil o ḫandīl-i ḫarem-ḡāh-ı süḫandur ki aña

Uçar ervāḫ-ı ma'ānī gibi pervāne-i feyz

Defter-i Şi‘rũme dinse n’ola siħr-ı i‘cāz
Her varak anda Şadef nokta gibi dāne-i feyz

Őabrĩyā Őāhid-i mazmũnile her beytũmde
Kişver-i ‘ālem-i endiŐede kaŐāne-i feyz

Őubũrĩzāde Raħmĩ Efendi

[Fe‘ilātũn/ Fe‘ilātũn/ Fe‘ilātũn/ Fe‘ilũn]

Reşk-i enhār-ı behişt olsa n’ola dāmen-i ħavz
Őur-simālara cāyı olmada pĩrāmen ħavz

Riħte-i cũr‘a-i Őahbā eserinden yer yer
Nev-be-nev olmada gũl ğonca-nũmā gũlŐen ħavz

Őalka-yı mevce seyrānuŐ meh-i Naħ-Şeb ğorũnũr
Pertev-i ħũsni nedem kim ola ‘aks-i efgeni ħavz

Pũr ħabāb olmadadur ‘ārz-ı ħuy-gerde Őaft
LeŐkār eyledi gevherlerini ma‘den-i ħavz

Rũzgār itmekle Őafvetini renk-i pezĩr
Őosterir Őũret Ćĩn āyĩne-i rũŐen ħavz

Tĩr-i bārānına oldu felegin sĩne-i ğuŐā
Ser-te-ser mevc-i mũselsel olmaya cũŐen ħavz

Raħmĩyā raħne-i emvāc degildũr ğorinen
AĆılır kesb-i hevā itmek iĆũn revzen-i ħavz

[67a] boş sayfadır.

[67b]

Harfüt-tâ

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

İtmesin dilber hemân ol turre-i tarâni zabt

İtmesin şekvâ dilümde neylerüm ben anı zabt

Ġamzeder-kâr olmadı murğ-ı dili ğamzeñ alur

Ṭiğ n'eyler itmege bir kişver-i virâni zabt

Hüblar bâzîçe gâh ıışka çekdi çün anı

Hâ'ce-i 'aqli deme zııfl-ı dil nâlân-ı zabt

Pîr-i 'aşkam sürmeden kaldum kemiyyet-i 'âlemi

İdemem şimdi ben ol rahş-ı şerâr-efşâni [zabt]

Eylesin Kays dili pîr-i müğâna Şabriyâ

İtmekde tedbîr-i himmetle o ser-gedân-ı zabt

Rahmî Efendi Kubürizâde

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Yüz bulup devr-i kamer şürını nümâyân itdi haṭ

İntizâmın dost hüsnuñ perîşâne itdi haṭ

Gardâşu bile oldı tîre ser-ḥadd-i cemâl

Çıktı ol dem kim kemînden'azm-i meydâna itdi haṭ

'Arz-ı ḥâl itmek maḥallî geṭti olmaz der-kenâr

'Azl-i ḥüsn için beyâz üstüne fermân itdi haṭ

H'ab-ı baḥtı müddetin medd itmege 'âşıklarunñ

Rüz-ı mihre efrüz-ı âmâlin şeytân itdi haṭ

Hâtır-ı nâziktir hüsni olsa muğber-i vechi var
Yaqtı ‘arz-ı nâzı tâhâkile yeksân itdi haṭ

Zîr-i zülfünden teveccühle leb-i cân-baḥşına
Hızr-veş zulmetde nûş-ı âb-ı hayvân itdi haṭ

Diḳkat-i esrârına varmaz hayâl-i müşgüñe
Bir mu‘ammâdur ki çok hüş-yârı hayrân itdi haṭ

Haṭem-i la‘le müseḥḥardur siyâh-ı mür-veş
Her tarafrû-mâl-ı dîvân-ı Süleymân itdi haṭ

Kıṭ‘a-i hünere uçar ebru h̃anuñ Raḥmîyâ
Bir ruba‘îdür ki zîb-i şafḥa-i ân itdi haṭ

[68a] boş sayfadır.

[68b]

Ḥarfü’l-ğayn

Nâ‘ilî

[Mefâ‘îlün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ilün]

Ġurûr-ı hüsni ideli yârı nâzdan fâriğ

Sükûn-ı ‘ışıkile oldum niyâzdan fâriğ

Enîs-i hâtır-ı Maḥmûd olaydı şugl-ğamuñ

İder dinîm kirişmen ayâzdan fâriğ

Değil mi baña farz üft [ü] hîz-i kûy-ı bütân

Olur mı hîç Müselmân namâzdan fâriğ

Ḥalāş-ı dil nıgehüñden muḥāldür ki degil
Kebüter-i ḥarem ol şāh-bāzdan fāriğ

Urur vücūdunu şemşīr-i şem‘a pervāne
Bu ıztırābda ol ihtirāzdan fāriğ

Ġulām-ı himmeti yüz ḥāşılı o ṭab‘uñ kim
Ola mülāḥaza-i imtiyāzdan fāriğ

Recā-yı feyz-i terakḳide Nā‘ilī degilüz
O ṭab‘-ı pāk-i ma‘ānī-ṭirāzdan fāriğ

[69a], [69b], [70a] boş sayfalardır.

[70b]

Ḥarfü'l-‘ayn

Ve lehu

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

İtmek olur mı ‘ışk-ı ruḥ-ı dilberi vedā‘

Bülbül ider mi mihr-i gül-i aḥmeri vedā‘

Mehcür-ı nūr-ı rüyuñ olup ḥane-tār-ı dil

Şām-ı firāḳum itdi meh-i enverīvedā‘

Nev-cilvesin görelden o ṭavūs-ı ‘işvenüñ

Ṭarz-ı ḥırāmı eyledi kebk-i derī vedā‘

Tāb-ı melīle nağmeler it bezm-i bāğda

Faşl-ı bahār itme meded sāğarı vedā‘

Hayfā ki Mantıķī sitem-i rüz-gārile
Naḥl-i ümīdüm eyledi berg ü beri vedā

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]
Dil uzatır baḥşile ol 'arız-ı cānāne şem'
Od çıkar ağzından itmez mi ḥazer kim yane [şem']

N'ola gayret āteşi cānum yaḳarsa mūm tek
Bu ne sözdür kim dimişler 'arız-ı cānāne şem'

'Arız-ı cānānla baḥş-ı kemāl-i ḥüsninger
Dil ucındandır ki her sā'at düşer noḳşāna [şem']

Geh ayağı bağlı geh boynu nedendür bilmezem
Bir perī 'ışkından olmuştur meger divāne şem'

Ey Fuzūlī 'ışkıdan yaḳduñ tenüñ rüz-ı vişāl
N'etdüñ ey ġāfil gerekmez mi şeb-i hicrāne şem'

[71a] boş sayfadır.

[71b]

Ḥarfü'l-fā

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]
Miḥnet-i 'ışık ey dil āsāndur diyü çok urma lāf
'ışık bir yükdür ki ḥam olmuş anuñ altında Ḳāf

Olma hāli dürd-keşler şoḥbetinden ey göñül
Koyma şubḥ [u] şām arasında ṭarīḳ-i iḥtilāf

Şubḥ-dem zülfüñ tağittāşām‘arz-ı ‘ārız it
Ger dilerseñ idesin āyīne-i idrākı şāf

Reşk-i ruḥsāruñ dil-i ḥūrşīde şalmıñ ıztırāb
Ġayret-i ḳaddüñ mizāc-ı serve vermiş inḥirāf

Ey Fuzūlī zāhidān da‘vā-yı ‘aḳl eyler ne sūd
Nefy-i zevḳ-ı ‘ışḳdur cehline ‘ayn-ı i‘itirāf

[72a]

Nā‘ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

‘Ālem āşüfte bahār-ı ḥaṭ-ı dil-dār laṭīf
Sünbül-i ṭurra muṭarrā gül-i ruḥsār laṭīf

Muḳassıl dār-ı şifāḥāşiyet-i çeşmüñde
Dem-i ‘İsī-veş olur nāle-i bīmār laṭīf

Çāşnī-sencī-i zaḥm-ı leb-i şemşīrüñdür
Gösterir ğamzelerüñ kendüyi her bār laṭīf

Ṭal‘atuñ lücce-i nūr-ı niġehümde görünür
‘Aks-i ḥūrşīd gibi kimābda her bār laṭīf

Nā‘ilī sīneye çek yāri ki ṭurduḳça olur
Şadef-i sīnede ol gevher-i şeh-vār laṭīf

[72b]

Bākī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fa‘lün]

Müje haylin dizer ol gamze-i fettān şaf-şaf

Gūyiyā cenge turur nīze-güzārān şaf-şaf

Seni seyr itmek için rehğüzer-i gülşende

İki cānibde turur serv-i hıramān şaf-şaf

Mescid içre göre tā kimlere hemzānūsın

Şekl-i saqqāda gezer dīde-i giryān şaf-şaf

Gökde efgān iderek şanma geçer hayl-i küleng

Çekilür kūyuña mürğān-ı dil ü cān şaf-şaf

Leşker-i eşk-i firāvānla ceng itmek için

Gönder mevclerin lücce-i ‘ummān şaf-şaf

Vaşf-ı kaddüñle ‘ālem gibi hıram itse kalem

Leşker-i satrı çeker defter ü dīvān şaf-şaf

Ehl-i dil derd ü gamuñ ni‘metine müstağrık

Dirilürler keremüñ h‘ānına mihmān şaf-şaf

Ḳadrüñi seng-i musallāda bilüp ey Bākī

Ṭurup el bağlayalar karşıña yārān şaf-şaf

[73a] boş sayfadır.

[73b]

Ḥarfü'l-ḳāf

Ve lehu

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Benüm baḥtüm mıdur cām-ı ümîdüm tolı ḥün olmak
O daḥı şadme-i ḳahr-ı felekden ser-nigün olmak

Ḥırām-ı serv-i ḳaddüñe sebeb ey Yūsuf-ı ḥüsnüm
Kı rüy-ı cüy-ı seyl-āb-ı sirişküm nilgün olmak

Kitāb-ı ḥüsnüñi gözden geçirmekden şehā ba'is
Bir onı 'āşık-ı dīdār-ı pāküñ zü-fünün olmak

Ḥıredle ger Felātün olsa da āşüfte-i zülfüñ
Muḳarrerdür yine 'azm-āver-i semt-i cünün olmak

Gelirken dest-i luḥfuñdan müdāvā derd-i ḥasretle
Düşer mi hīç ḫabībüm Mantıḳī böyle zebün olmak

Fuzūlī

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Olur ruḥsāruña gün la'lüñe gül-berg-i ter 'āşık
Saña eksik degil gökden biter yerden çıkar 'āşık

Baña maḳşūd terk-i 'ışk idi veh kim beni ḥüsnüñ
İdüp gündən güne efzün-ı derd gün gündən beter 'āşık

Temāşā-yı cemālüñden nazār ehlini men' itme
Ne sūd ol ḥüb yüzden kim aña kılmaz nazār 'āşık

Çemende pāy-būsundan olupdur sebze-i ter-i ḥurrem
Hemān bir sebzece olmağa 'ālemde beter 'āşık

Ḳılursın bir ciger ḥün her yaña baḳdıḳça ey zālim
Ne baḳmaḳdur bu her dem ḳandan alsın bir ciger 'āşık

[73a], [73b] boş sayfalardır.

[74a]

Ƙırarsan ehl-i ʿıŝkı ʧıtalum kimse elüñ ʧıtmaz
Ne iŝdür bu gerekmez mi saña ey sım-ber ʿāŝık

Ne pervâne doyar bir ŝuʿleye ne ŝemʿ bir āha
Fużülī ŝanma kim beñzer sañaʿālemde her ʿāŝık

Nāʿilī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün]

Bağamaz rüyuna dil zülf-i siyāh olmayıcağ
Tāb-ı ħüsne döyemez perde-i āh olmayıcağ

Kıŝver-i nāz u leṭāfet bulamaz ħüsn-i niżām
Bir senüñ gibi şeh-i nāz penāh olmayıcağ

Beklerüz küyuñu olmazsa ŝikāyet mümkin
Bendeye daʿvet-i ħalvet-geh-i ŝāh olmayıcağ

Her tegāfül-i dile ğamze mühim-sāz olamaz
Lāyıķ-ı terbiyet-i feyż-i nigāh olmayıcağ

Nāʿilī muʿterif olsa n'ola cürm-i ʿıŝka
Yār cevr itmez o bī-dilde günāh olmayıcağ

[74b]

Nāʿilī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Ğamzeñle göñül kıŝveri pür-ŝūr u ŝer ancağ
Maħrūŝa-i der-bende każā vü kader ancağ

Devr-i nigeħüñde felek-i ħāne-ħarābuñ
Maʿmüresi bir geşte-i āh-ı seħer ancağ

Āmed-şud-ı ğamzeñle ħarīm-i dile nisbet
Şeh-rāh-ı belā cadde-i bī-ħaṭer ancak

Şekvā-yı ser-i zūlfūñ eden āhına ta‘līk
Bir ‘uqde-i dil baht-ı perīşān-eşer ancak

Āzār-ı dil-i Nā’ilī-i zār ile çeşmūñ
Bī-dād-pesend-i felek-i bed-güher ancak

[75a]

Ḳāsım

بنور حقد لصالفا فیکه رشد ستحقیق
سزاینا مشه نشم نه پرنکینعقیق

زیادنا متونقش فصوصه شد دلها
چنانکه در دلهر سنکطور نخلعلیق

فتد چودرد لپرسوز اما خیال رخت
چکرکلا بمقطر ز دیده چونان بیق

اگر چه ظاهراً سوید سآ حلقرقاست
ولیز روی حقیقت ... جمع غریق

از انکه بنور صفاتش محیط عالم شد
بکنه اتخدا پس زد هیچ غریق

مرآزمز عاوصفتخوش چینی بس
چهار حقیقتا و بس خطا ستکرد قیق

حیا بعین پیا آسجان نشن لبان
تنیجهء دل پرا بله استجا مر حیق

خلاصه سخنانیست نزد ما قاسم
توجهند ما جز بحق نبود حقیقت

[75b], [76a], [76b], [77a], [77b], [78a] boş sayfalardır.

[78b]

Ḥarfü'l-ḳaf

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Evrāḳını taḡıtdı şabā muşḫaf-ı gülüñ

Ḳaldı oḳınmadı niçe evrādı bülbülün

Beñzer ki faşl-ı deysebe boldı bürüdete

Bir yirde görmez olduḳ ikisin gül ü mülüñ

Bir şemme bulmadı eṣer zülf-i yārdan

Girdi nesīm 'urūḳına egerçi sünbülüñ

Pīrāne ser üşenme reh-i 'ışḳa düşmedin

Zāhid elüñde yok mı 'asā-yı tevekkülün

Bir boynı baḡlu bende geçer Mantıḳī saña

Düşse 'aceb mi pāyuña mānend-i kākülüñ

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Niyāzlarla o ḡonce-dehānı söyletsek

İder mi maḫrem-i vaşl 'āşıḳānı söyletsek

Leṭāfet-i süḫanı ehl-i ṭab'a söyletsek

Biraz dilber-i şīrīn-zebānı söyletsek

İdüp nevā-keş-i naḥl-i hevā-yı serv-ḳaddan
Hezār-ı zār-şifat murğ-ı cānı söyletsek

Firāz-ı maḥfil-i ğamda ḳılup dil-i nālān
Çü muṭribān-ı ney-i dil-sitānı söyletsek

Tekellüme getirüp Mantıḳī-i hoş-ğūyı
Yine o bülbül-i bāğ-ı beyānı söyletsek

[79a]

‘Ulvī²¹

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Ey firāk-ı leb-i cānān cigerüm ḥün itdün
Çehre-i zerdümi ḥün-ābla gül-gün itdün

Cigerüm ḳanını göz yaşına dökdün ey dil
Vara vara buḥu ḳulzüm anı Ceyḥün itdün

Cür‘a cür‘a mey içüp zīb-i cemāl artırdun
Zerre zerre gözümün nūrını ezfün itdün

Ey Fuzūlī aḳıdup sīm-i sirişk ağlayalı
‘Işk ehline fiğān itmegi ḳānün itdün

Ve lehu²²

Ṭoğrulmaz idi kūyuna ol Ka‘be-i cānuñ
Olmasa demürden yüregi ḳible-nümānuñ

Rez duḥterini dā’im ayağına getirmek
Ḥaḳḳā bu kim ağırlığıdur rıṭl-ı girānuñ

²¹ Gazel Fuzūlī’ye aittir.

²² Gazel Ulvī’ye aittir.

Bülbüllerinüñ rāz-ı dilin açmadı hāra
Vallāhi ‘aceb berg itmiş ey gönçe-dehānuñ

Ṭurmaz yaşarır kıyl düşicek dīdeye dirler
Ağlatsa demıdur beni her laḫzā miyānuñ

Cānsız n’ola bir ḫalbe dönse dil-i ‘Ulvī
Üftādesidür sāye-veş ol serv-i revānuñ

Fuzūlī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Çeşümümi eşkle genc-i dūr-i meknūn itdüñ
Merdüm-i çeşümümi iḫsānla ḫānūn itdüñ

Mey-i gül-gūnu didüñ ‘aqla ziyāndur zāhid
Bu mıdur ‘aql ki terk-i mey-i gül-gūn itdüñ

Cānum alduñ mey için sāḫī içürüñ bize ḫan
Dādelüñden ki beni ālla maḡbūn itdüñ

Dil ṭutar mār-ı şeh-i zülfüñü vehm eylemeyüp
Bilmezem kim aña ta‘līm ne efsūn itdüñ

Ey Fuzūlī ne murād olsa müyesser ḫalem
Bunca kim ḫasret-i la‘lüñle ciger ḫūn itdüñ

[79b]

Fuzūlī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]
Can virür rāyiḫa-i türbe-i pāküñ ey tāk
Nevverallahu leke’l arzu sekallahu şerāk

Hürmet itdün meye ta'zīmle ıttduñ sākī
‘Azzamallahu leke’l-ecrü alel-lāhi cezāk

Ser-i kūyuñda ğarībüz bize bir maħrem yođ
Ķālemā anesene’l-kalbu ca‘alnāhu fidāk

Şafħa-i dilde bulunmaz eşer-i şūret-i ğayr
Ĥīne mā Ķale nefe’l-ğayru meni’l-Ķalbi hevāk

Reh-i ‘ıřıuñda ğötür ğayrdan ey dil rağbet
Feizā şı‘te refıkan elemü’l-aşkı kefāk

H‘āb-ığafletde ğöñül oldun maħrūm
Fāze men nale ilā vaslu mā hābe sevāk

Ey Fuzūlī ne bilir ehl-i vera‘ mey zevķın
Enkere’l-hikmetü men lāmeke cem‘ān ve nehāk

Bākī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Çeşm-i pür-ħūnum yoluñda eşk-bār itsem gerek
Ayağın tozuna gevherler nişār itsem gerek

Ġül gibi pırāhen-i nāmūsı sad-çāk eyleyüp
Ġonça-veş dāğ-ı nihānum āşıkār itsem gerek

Ķırma yazıyla ‘adūnuñ dişleri vaşfın yazup
Nuşa-i çeşm-i sevādın pür-ğubār itsem gerek

Eyleyüp zühdüñ binâ-yıs üst-bünyâdın harâb
Hâne-i aşkuñ esâsın üstü-vâr itsem gerek

Bezm-i kesretten çekildi cām-veş Bâkî gönül
Tekye-i ‘uzlette vahdet-i ihtiyâr itsem gerek

[80a]

Vecdî

[Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün]

Ey dil ğam-ı ğisû-yı ruĥ-ı yârda ħalduñ
Ķayd-ı şanem [u] ‘uĥde-i zünnârda ħalduñ

Ey cān yoluna çıĥmaĥa ħâdir mi degilsüñ
Kim ĥasretlesîne-i efkârda ħalduñ

Ey dîde bakup rûyına ĥatında eyleşdüñ
Gül isterisen keş-me-keş-i ĥârda ħalduñ

Ey dîde o gül zîb-i ser-i bu’l-heves oldı
Sen bî-ĥaber efkârile âzârda ħalduñ

Ey ‘aĥl baña rehber idüñ semt-i ĥalâşa
Sen de tutulup zülf-i siyeh-kârda ħalduñ

Ey ħadd-i dü-tâ geçmedüñ ebrû hevesinden
Keç-tîr gibi dest-i kemân-dârda ħalduñ

Ey ĥüsn-i edâ ehl-i süĥan hep saña müştâĥ
Sen Vecdî-i ĥoş-ĥab‘ u ĥoş-âşârda ħalduñ

Neşâtî

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Ağyāre uyup kūyuñu gavğayla geçdük
Rāz-ı dili bīgāneye ifşâyile geçdük

Cūlar gibi gülzārı gezüp yād-ı ruħuñla
Her kūşesini zevk-i temaşâyile geçdük

Ber haţvede biz der-pes idüp vādî-i 'aqlı
Biñ merhaleyi Kays-ı sebük-pâyile geçdük

Geh sâ'id-i sâķiye bakup geh mey-i nāba
Tebeh-i gam-ı nūr-ı yed-i beyzâyile geçdük

Yok tîregî-i guşşa Neşâtî dilümüzde
Şām-ı kederi meş'al-i şahbâyile geçdük

[81b]

Nābî

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Yāri açdum açıl ey gönçe-dehānum diyerek
Bezme geldi gele ey şūh-ı cihānum diyerek

Pâyîne bāri bu taķrîb ile düşsem yārüñ
Kalmadı āh meded tāb u tüvānum diyerek

Āh bir kerremi yānını alup āğūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

Haţţ ber-āverde olan tāze dem-i vuşlatda
Başka bir zevk virür geçdi zamānum diyerek

Yār söyletdi baña bu ğazeli ey Nābī
Söyle söyle benüm ey tāze-zebānum diyerek

Naẓīre-i Nāḥifī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
‘Arz-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Bağ benüm ḥālüme ey ruḥ-ı revānum diyerek

Ḳaddimi reh-güzer-i yāre varup dāl itdim
Beni pīr eyledüñ ey tāze civānım diyerek

Bāğdan bāğa güzār itmedeyim ḥasretle
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

Sīnemi nāvek-i müjgānına tutdum yārin
Ben de mecruḥunam ey ḳaşı kemānum diyerek

Eyledüm yāre Naḥifī niçe biñ ‘arz-ı niyāz
Seni n’eyler göresin āh ü fiğānum diyerek

[82a]

Rāmī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Helāk itdüñ beni ey düşmen resm-i vefā n’olduñ
Ne cürm it düñyanuñ da bilmezüz ey cefā n’olduñ

Ḳanı hāşşiyette şirüñ ey feryādā teş-nāk
Yā sen ey nāle pey-der-pey tākāt ribā n’olduñ

Nedür bu ıztırāb ey murğ-ı cān nāle mu‘tādum
Bulursun dām-ı ğamdan ‘āḳıbet bir gün n’olduñ

Beni de neşe-i yâb cür‘a bezm-i neşâţ eyle
Helâk olduğ meded ey sâķī bezm-i şafâ n’olduñ

Çekersin sīneye ol nev-nihān ‘ıŝķı bī-şehe
Keşīş virme āģūş ŝitāba Rāmīyā n’olduñ

Nā’ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Şayd ider biñ dili bir dāmla zülf-i siyehüñ
Düşürür bir dili biñ dāma şikenc-i külehüñ

Şad ĥased merdümek-i çeşmüme kim maĥremıdur
Kaşr-ı dīdemde ĥayālüñ gibi bir pâdişehüñ

Dīde-i baĥt-ı ‘adūyu uyarır nālelerüm
Dōstum ĥāţıra geldükçe senüñ ĥ‘āb-gehüñ

Siĥr ile memleket-i fitneyi teşĥīr itmiş
O ġazālāne nigāhile o zülf-i siyehüñ

Çīn-i ebrū-yı ‘itābuñ ki nevāzişler ider
Ĥünbehā-yı dilidür Nā’ilī-i bī-günehüñ

[82b]

Naĥifī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Cevri bulduķça teraķķi o şeh-i bī-dāduñ
Oldı efzün elem-i ‘ıŝķı dil-i nā-şāduñ

Zaĥm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhād’uñ

Hele ben gülşen-i kūyundan o şuḥuñ duram
Senüñ ey bülbül-i şūride nedür feryāduñ

Bu cefā bana mıdur yoḥsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ğam-ı ıṣṣa bu mıdur mu‘tāduñ

Sende ey şūḥ-ı perī-i pehre bu eṭvār nedür
Kul ider ādemi her şīve-i māder-zāduñ

Tıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüşḥa-i ıṣve mi öğretti saña üstāduñ

Ey Naḥīfī baña tārūz-ı ezelde didi Qays
ıṣṣa benden daḥı a‘lāsınuñ isti‘dāduñ

Nā’ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]
Raḳībe itdi eṣerin fi‘āli āhumuzuñ
Teġāfülüñ gör o şūḥ-ı ğalaṭ-nigāhumuzuñ

Tenezzül eylemez oldu ḥırās-ı mülk-i dile
Ġurūr-ı nāzı teraḳḳīde pādişāhumuzuñ

Nigeh-perest [ü] edeb-nāşinās-ı ḥübānuz
Teġāfül eyleseler ecridür günāhumuzuñ

Edā-yı şükrü güzeller muḥāldur der imiş
Firāḳ-ı dem-be-dem [ü]vaşl-ı gāḥ gāhumuzuñ

Bu iddi‘āda ise Nā’ilī o zālimler
Qalur kıyāmete şekvāsı dād-ḥ‘āhumuzuñ

[83a]

Veysî

[Feilâtün/ Feilâtün/ Feilâtün/ Feilün]

Göñline girmek idi ol büt-i şîrîn dehenüñ
Taşlar kesmeden ey dil ğarażı küh-kenüñ

Gonça-veş tügmeñi çöz sîne aç gülşende
Çāk kıl şevķile pîrâheni yâsemenüñ

Ķandesin ey gül nev-ĥîz-i gülistân ĥüsn
Yıldı ancak görür olduĶ raĥ-ı zibâñı senüñ

Tek beni sen resen-i dâr-ı cefâdan Ķurtar
Mînneti boynuma ol turre-i ‘anber-şikenüñ

Veysîyâ ĝonçalar açıldı ruĥ-ı yâr gibi
Ĥayli ra‘nâlıĝı var ĥâşılı şaĥn-ı çemenüñ

Veysî

[Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâilü/ Fâilün]

Zülfünde buldı râyiĥa-i cân-fezâ-yı misk
Gitse n’ola dimâĝ-ı şabâdan hevâ-yı misk

Ķayretle kendin öldüriyor nâfe-i Ĥoten
Ĥāk-i rehüñ olalı senüñ ĥün-bahâ-yı misk

Bir turre-i kemende esîr oldı dili ki anuñ
Âşüfte-ĥâli sünbül-i ter misk-bâr-ı misk

Esdî nesîm-i bû-yı ser-i zülf-i yârile
Dünyâyı tıtdı râyiĥa-i dil-ĝüşâ-yı misk

Ĥaĥt-ı lebüñ şafâsı yeter derûna devâ
Veysî-i ĥaste-câna gerekmez devâ-yı misk

[83b]

Şabri

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Reh-yāb-ı genc-i luṭf-ı firavānuñum senüñ
Naḫdına senc-i kīse-i iḥsanuñum senüñ

Gösterdi dest-i berdni bād-ı ğamuñ baña
Kem-ter-i ğubār kūşe-i dāmānuñum senüñ

Sen seyr-i cuy-bār-ı niyāzumdasın benüm
Ben pāy-māl-ı sevr-i ḥıramanuñum senüñ

Ābād-ı sāz-ı deyr-i muġān-ı maḥabbetüm
Gerçi ḥarab-ı nergis-i fettānuñum senüñ

Ḥ'ab-ı ecelden eylemeye beste çesümü
Şabri gibi ki valih u ḥayranuñum senüñ

Riyāzī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/Mefā'ilün]

N'ola bāzīçe-i 'ıḫḫuñda olayım la'l-i ḥandanuñ
Bir ucı bende biri sende çıktı rişte-i cānuñ

'Aceb midür dil-i maḥzunuma düşdi pesendide
Benüm göñlümcedür zirā ki ṭarh-ı beyt-i aḫzanuñ

Anarlar çāk-ı dāmāne meh-i Ken'an ammā kim
Niçün añlamaya çāk-ı giribānı Züleyhā'nuñ

Dil pervāneye vābeste bir tār-ı ta'alluḫdur
Fetīlinde olan her rişte seyr şem'-i fūrüzānuñ

Riyāzī āşiyāne murġ-ı cān nā-tuvānuñdur
Başında tāze ķonmış perçemi ol naħl-i bālānuñ

[84a]

Riyāzī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/Fe‘ilün]

Getürdüñ cāna bũ-yı sünbülün ey bād hoş geldüñ
Muķīm-i gūşe-i hicrānı itdüñ bahar hoş geldüñ

Gice pervāne-i sermesti bāl-ı efşāne gelür gördüm
Didüm ey āteş-i efrüz dil nā-şehre hoş geldün

Yine bu nev-giriftār-ı firāķı yoķladuk ey ğam
Müşibet günlerin itdüñ mübārek bād hoş geldüñ

Senüñ ey senüñ cevr-i yār baş üzre yerüñ vardur
Dil-i virānumı itdüñ yine ābād hoş geldüñ

Riyāzī dün buluşduķ beytünde ruħ-ı Ferhād
Didi ey ‘aşık hem-derd-i māder-zād hoş geldün

[84b]

Şabrī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Āh u zār itdüklerüm tahrīr idermiş yek-be-yek
Defter eylermiş benüm cürm ü günāhum ol melek

Bir bütüñ meftūnuyum kim meşķ nāz itse ider
Ĝamzesi her şafħa-i dilden ħurūf-ı şabr-ı Ėak

Şu‘le-i dāĝ-ı dili şarrāf-ı‘ışķ itmez ‘ayyār
İtmeyince seng-i cevr-i yārdan peyda meħek

Mihr olur mıydı dehān gönçe-i şebnemde yār
Dānesi nehl-i dilüñ ağızından almasa felek

Şāh-ı gam mülk-i dile gelmezden evvel hançerin
Şu'le-i meyden ana Şabrī kılıc çekmek gerek

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Germ olmayacak nağmeleri sâz-ı niyāzuñ
Gelmez gözine bādesi peymāne-i nāzuñ

Şād ebter olmaz çemenistān-ı haķikāt
Mestāneleri ağlamasa 'ışk-ı mecāzuñ

Luţf itmez idin ey leb-i yār olmasa baña
Sultān-ı maħabbetde eger ĥatt-ı cevāzuñ

İtmez dil u cān nāle ile derdini ifşā
Bülbülleri dem-beste olur gülşen-i rāzuñ

Geh cennet ü geh turre-i ĥurāya uzatduñ
Vā'iz bizi şokdı suħa-i devr-i dirāzuñ

İħmāli ķo ebrūları miħrābına yāruñ
Kıl secde ki ey şeyĥ geķer vaķt-i namāzuñ

Yāruñ n'ola Şabrī gibi iħsanın umarsa
Bizde ķuluyuz ol şeh-i dildāde-nevāzuñ

[85a]

Şabrî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Ƙasdına meşveret üzre dil-i miḥnet-cūnuñ

Baş başa virdiği budur ol iki ebrūnuñ

Būy-ı cānbaḥşı alınmaz şeb-i vaşl olmayacak

Gülşen-i ḥüsnüne pīrāye olan şebbūnuñ

‘Uḫde-dārān-ı maḥabbet bu dil-i meḥcūra

Bir ser-i mūyını çok gördiler ol gīsūnuñ

Ni çeçeksün dil-i bī-tāb kemāl-ı sitemüñ

Rüstem-i ḡam gibi bir ḥaşm-ı ḳavī bāzūnuñ

Şimdi bağlanmadı dil-i zūlfüne yārüñ Şabrî

Eski dīvānelerindendür o miskin būnuñ

[85b], [86a] boş sayfalardır.

[86b]

Ḥarfü'l-lām

Ve lehu

[Fā‘ilâtün/ Fā‘ilâtün/ Fā‘ilâtün/ Fā‘ilün]

‘Ārızuñ yā lāle yā gül ikiden ḥālī degil

La‘l-i nābuñ ḡonçeyā mül ikiden ḥālī degil

Gird-i rūyuñda nümāyān şanma ḥaṭṭ ey serv-ḳadd

Sāye-i ebrüyā kākül ikiden ḥālī degil

Gülşen-i dilde hayāl-i kākül-i zülf-i nigār
Yā semen yā saçı sünbül ikiden hālī degil

Noқта-i hāl-i siyeh taraf-ı ruḥ-ı dil-dārda
Ḥabbetü's-sevdāya fülful ikiden hālī deĝil

Murğ-ı tab^c-ı Mantıķī bu lehce-i cān-baḥşla
Şanki tuṭīdür yā bülbül ikiden hālī deĝil

Fuzūlī

[Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilātün/ Fā^cilün]

Hiç sünbül sünbül-i zülfün gibi misgīn degil
Nāfe-i Çinī saçun diler ammā çin degil

Var gül bergünde hem el-ḥaḳḳ nezāket birle reng
Līkcān-perver leb-i la^clün gibi şīrīn degil

Mihribāndirler seni aĝyār elī kin ben aña
Yād itmem kim saña mihr eylemek āyīn deĝil

Hūblar miḥrāb-i ebrūsuna kılmazsan sücūd
Dīnünī dönder gel ey zāhid bu yaḥşi dīn degil

Yā Fuzūlī kāmēt[ü] ruḥsārına virmiş göñül
Mā^cil-i serv [ü] hevā-ḥ^vāh-i gül [ü] nesrīn degil

[87a]

Bākī

[Mef^cülü/ Fā^cilātü/ Mefā^cilü/ Fā^cilün]

Cānlar fedā maḥabbet-i cānāne ser degil
Erbāb-ı ışķa terk-i ser itmek hüner deĝil

Bāğ-ı ümīd içinde dilā mīve-i vişāl
Bir mīve-i ġarībdür olur biter deġil

Pervānedür ki yağdı perin şem^c-i āhuma
Farğ-ı felekde münhasif olmuş kamer degil

Şemşīr-i hecr yaralarıdır elem viren
Zahm-ı hadeng-i kavş-ı kazā ol kadar degil

İki cihāna virmedi bir yār-i sadeyi
Bākī esīr-i kayd-ı nuķūş u şūver degil

Bahāyī

[Mefā^cīlün/ Mefā^clün/ Mefā^cīlün/ Mefā^cīlün]

Hirāsān olmasa gülden dil-i nāşaduñ ey bülbül
Neler eylerdi hāraāh-ı āteş-zāduñ ey bülbül

Dil-i dil-dārı nerm itmiş işittüm nāle-i zāruñ
‘Aceb kim t̄āşa te’sir eylemiş feryāduñ ey bülbül

Ne teshīr itdi gülzārı ne urdu āteşe hārı
Yine t̄urmaz oğursuñ rüz u şeb evrāduñ ey bülbül

Güle olur n’olursa yoğsa āhır gerdiş-i gerdün
Gelür bir dem ki ālur hāruñ elinden dāduñ ey bülbül

Çekil sen dağı kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden
Bahāyī-veş çekildi ‘ışğla çün aduñ ey bülbül

[87b]

Bahāyī

[Mef^ʿülü/ Fā^ʿilätü/ Mefā^ʿilü/ Fā^ʿilün]

Bülbül ki oldı nağme-serā-yı ḥarīm-i gül

Meyl eyledi açılmağa tāb^ʿ-ı selīm-i gül

Geldi o dem ki çarḥide nāfe-i Tātār

Bū-yı bahār u nefḥa-i ʿanber-şemīm-i gül

Bil ḳadr-i bezm-i şāh-ı gülü şekveden şaḳın

Ey ʿandelīb-i zār cū oldun nedīm-i gül

Lāyḳ mıdur ki gūş-ı figānuñla ey hezār

Ola şikeste revnaḳ-ı nāz u na^ʿīm-i gül

Aya meşām-ı cāna Bahāyī ḳaçan gelür

Feyz-ı bahār-ı vaşlla bū-yı nesīm-i gül

Vecdī

[Fā^ʿilätün/ Fā^ʿilätün/ Fā^ʿilätün/ Fā^ʿilün]

Sīnede bir mest-i naz-ı kec-külāh ister göñül

Bā^ʿiş-ı āh-ı nedāmet bir günāh ister göñül

Sāye-veş pā-māl [u] Mecnūn gibi meftūn olmağa

Serv-ḳadd bir dilber-i āhū-nigāh ister göñül

Şem^ʿ-i bezm-i derd ü mihr-i rüz-ı ḡam bir dilberi

Ārzū eyler ne ḥūrşīd [ü] ne māh ister gönül

Gülşen-i dehrüñ gülüne sünbülüne kim baḳar

Rūy-ı āl u ṭurre-i zülf-i siyāh ister gönül

Olmuş iken nāʿil-i kem-ter nigāh-ı iltifāt
Ruḥṣat-ı būs u kenārı gāh gāh ister gönül

Ol büt-i ʿālī-cenāb [u] ser-keşüñ bilmez miyim
El irişmez vaşlına ammā ki āh ister gönül

Eski rüsvālıklar ey Vecdī gelüp yāda yine
Nām u neng-i ʿişmeti itmek tebāh ister gönül

[88a]

Rāğıb

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]
Seyr-i ruḥuñla çeşm-i ʿadū rüşenā degil
Huffāş-i tīre-dīde ziyā-āşnā degil

Şāyeste görmedin beni pā-mālın olmağa
Ey şeh-süvār-i mülk-i melāḥat revā degil

Åhumdan itdi mevce-i çīn-i cebin zuhūr
Bādī telāḫum-i yem-i ḫūsne şabā değıl

Teng olsun ʿayşumuz n'ola her bir nefes senüñ
Dilden ḫayāl-i fikr-i dehānuñ cüdā değıl

Ḳuzz u nebāta laʿlini teşbih Rāğıbā
Ḥāyīde bir süḫandur o şīrīn-edā degil

Nāʿilī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]
Yāruñ ki fikr-i ḫaḫḫ u ʿizārındasın gönül
Bāğuñ ne sünbül ü ne bahārındasın gönül

Başuñdan aşdı cū-yı sirişk-i cefā yine
Ol servüñ ārzū-yı kenārındasın göñül

Meylüñ o zülf-i ħam-be-ħam[u] müşg-büyadur
Ne sünbül[ü] ne zülf-i nigārındasın göñül

‘Aksin düşürdüñ āba nezāketle ħaddinüñ
Durmaz sirişk-i dīde nişārındasın gönül

Maħbūb u meyle eglene-gör Nā’ilī gibi
Ġam ‘āleminde ğuşşa diyārındasın göñül

[88b]

Şabrī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātü/ Fā‘ilün]

‘Işķ-i İskender nedīm-i nüktedānidur göñül
Sīne levĥ-i ħikmet-i Eflāṭün-ı şanīdür gönül

Aña künc-i sīnede bulmaz zafer her şah-ı ħüsn
Cevher-i dağ ile bir tāc-ı keyanīdur göñül

N’ola anı derd u ğam çekse çevürse her zamān
Keştī-i deryā-yı ‘ışķuñ bād-bānidur göñül

Derdler aña ‘ālametdür şikāf-ı sīnede
Ejder-i ‘ışķ-ı cihān-sūzun mekānidur göñül

Cilvegerdür dilde ey Şabrī cemāl-i dil-rübā
Dağ-ı ‘ışķa yīnedür āyīnedānidur gönül

Riyāzī

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Egmez mi oldığımı h̄azān-ı dergīn gül
Gitmez mi dahı bülbüle Çīn-i cebīn gül

Elbette h̄arf-i meclis 'ayş-ı h̄azān olur
Berk murādla pür olāna sitān gül

Bakma külāh-ı gūşe-i k̄bāl-i gönçeye
Gör n'oldu h̄āl-i h̄āk mezellet-nişīn gül

Dem geldi erba'īn-i şitāyı h̄amuldan
Çıkmaz mı dahı gönçe-i h̄alvet-i güzīn gül

Bülbül Riyāzīyā oğusun naqş-ı vuşutla
El-H̄aqq 'aceb zamānına düşdi zemīn gül

[89a]

[Başlıksız]

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fa'îlün]

جليلحقهاوالاالربالعصمت

جملاللهقادراحدفرد

ثكلفغدهاجوناشباقلغناوروق

دللالنقلوهشهدلهاالعقل

Ey Yūsuf-ı gül-çehre bugün Mışr-ı gamuñda

كنلالعنبدمدموعقدجاء

Elbetde bu h̄ālūmden o yāruñ h̄aberi var

سببالالقلببالالقلبمناالقلب

H̄āşā ki murād-ı ayruğa meyl eyleye senden

للحدبلمهدالمنلكقلبي

[89b]

Şabrî

[Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlün]

Dîde kim andan sirişk cān-ı fezā eksik degil
Çesmine miḥnetdür ābı dāyimā eksik deĝil

Baḥr-i ıışık iĝre n'ola dil-i felegi olsa muḫtarib
Dā'imā emvāc-ı ĝambād-ı belā eksik deĝil

Oldı ĝeřmüm muḥmel derd ü belā-yı ıışık-ı yār
Dil-i ĝeresdür nālesi řubḥ u mesā eksik degil

Nāle-i nāy ü fiĝān cengü hāy hūy-ı mest
Dāyimā meyḥānede şayd u řadā eksik degil

Ĝam bizi ĝoĝdan tamām eylerdi ĝoĝdan řabrîyā
Üstümüzden sāĝar-ı miḥnet-i zevā eksik degil

[90a], [90b], [91a], [91b], [92a], [92b] boş sayfalardır.

[93a]

Ḥarfü'l-mîm

Ve lehu

[Mef'ülü / Fā'îlâtü/ Mefā'îlü/ Fā'îlün]

Ben neřvedār-ı mihr-i cemāl-i maḥabbetem
Mest-i ḥarāb-ı cām-ı viřāl-i maḥabbetem

Gül-güne-i sirişk-i dem-ālū dile müdām
Zînet-resān-ı ĝehre-i āl-ı maḥabbetem

Mā'î'l-ḥayvāna olmaz isem teşne-dil n'ola
Sirāb-ı cān-ı āb-ı zülāl-i maḥabbetem

Müstağni-i cevāhir-i maḫşūd isem ne ğam
Leb-rîz-i genc-i dürr ü delāl-i maḥabbetem

Olsam nizār ü zār şeb-i ğam'aceb midür
Çün Mantıķî-i zār-ı hilāl-i maḥabbetem

Ve lehu

[Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlün]

Bāğ-ı hicrem ğonçe-i endüh zîbümdür benüm
Nāle-i pey-der-pey-i dil 'andelîbümdür benüm

'Ālem-i 'ıŝķı iden āşüb-gāh-ı rüsteḥüz
Cilve-i ḳadd-i nigār-ı dil-firîbümdür benüm

Ben o üstād-ı fen-āmüz-ı şekîbem kim göñül
Mekteb-i miḫnetde şākird-i edîbümdür benüm

Her dem eyler baña şad-vaż'-ı cefā-yı dil ḫırāş
Şāhid var isterise ey dil ḫabîbümdür benüm

Zehr-i ḳahrile baña eyler müdāvā Mantıķî
Çerḫ-i bed-girdār bir ṭurfe ṭabîbümdür benüm

[93b]

Fuzûlî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Menbe-i merhem-i dâğ içre nihândur bedenüm
Diri oldukça libâsum budur ölsem kefenüm

Cânı cānān dilemiş virmemek olmaz ey dil
Ne nizā‘ eyleyelim o ne senüñdür ne benüm

Ṭavḳ-i zencîr-i cünün dā‘ire-i devletdür
Dehen ü ḳadd ü ruḫuñ gonçe-i serv-i semenüm

Bülbül-i ğamzede-i bāğ -ı baharın sensin
Ne revâdur beni andan çıkara za‘f-i tenüm

İdemem terk Fuzûlî ser-i kūyun yāruñ
Vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanum

Fuzûlî

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Hoş ol zamān ki ḫarîm-i vişāle maḫrem idüm
Ne mübtelā-yı belā ne muḳayyed-i ğam idüm

Gezerdüm itlerüñ içre fezā-yı kūyuñda
Yerüm behişt-i berîñ idi ben bir âdem idüm

Hemişe secde-gehüm ḫāk-i āstānuñ idi
Bu i‘tibārile ben ser-bülend-i ‘ālem idüm

Gedā-yı kūyuñ idüm böyle zilletüm yogidi
Serîr-i salṭanat-i ḳurbde mu‘azzam idüm

Ziyāde ğam-zedeyüm hecrle hoş ol günler
Ki ben bu ğam-zedelikden ziyāde ħurrem idüm

[94a]

Bākī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fa‘lün]

Eyledi müjde-i gül dilleri şād u ħurrem
Ğonçenüñ gönli açıldı güle düşdi şebnem

‘Ālemüñ n’eyleyeyin bāĝ u bahārın sensüz
Baña sen ruĥları gülzārla hōşdur ‘ālem

Dāne-i ħāline baĝ cennet-i ruĥsārında
Niçe şabr eylesün Allah’ı seversen ādem

Dil-i şūrideye kıl pend ü naşīĥat geh ü gāh
Nefesüñ gelsün eyā şofī-i nāşīĥ dem dem

Āb-dār olsa n’ola mīve-i şī‘r-i Bākī
Urmadı kimse bu bāĝ içre daĥı böyle kalem

Bahāyī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Nükhēt-i zülfi ki bir şeb ola miĥmān-ı nesīm
Yeñiden rūĥ bulur ħalb-i bī-cān-ı nesīm

Uĝrasa gülşene bi-naĥfe-i ĥāk-i reh-i yār
Ĥār elinden dile şad-çāk girībān-ı nesīm

Var ise ĥāk-ı reh-i yāre Çīn-sāy olmış
Müşĝ-rīz oldı yine zülf-i perīşān-ı nesīm

Güzer itdükce senüñ ıurra-i pür-çinüñden
Pür olur nāfe-i Tātār'ile dāmān-ı nesīm

Ey Bahāyī dil-i bülbülde ıomişdur sūzun
Gülşene tāb viren āteş-i pinhān-ı nesīm

[94b]

Vecdī

[Mef'ülü/Mefā'ülü/Mefā'ülü/Fe'ülün]

Dil virdüm anuñ zülfüne ıtül-i emel aldum
Āzāde iken zevkı değışdüm kesel aldum

Ser-bāzlıgum şāhididür zülfi başumda
Ben ma'reke-i ıışık-ı cevānānda tel aldum

Sākīnüñ elin öpdüm olup mest-i harābāt
Eller ayağın öpdüğü ādemden el aldum

Ey tīrini sīnemde görüp reşk iden aħbāb
Çok görmeñ anı baña ki cāna bedel aldum

El tügmelerin çözdü ve ben sinesin öpdüm
Kān açdı 'adū gerçi ki ben mā-ħaşal aldum

Virdüm yoluna nağd-i dil ü cān-ı 'azīzi
Yūsuf gibi bir mişli bulunmaz güzel aldum

Teslīm ider erbāb-ı hüner-i şı'rüme Vecdī
Meydān-ı ma'āniyi bugün bī-cedel aldum

Nazîre-i Nâ'îlî

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Naqd-ı dili dil-dāra virüp mā-ḥaşal aldum

Bāzār-ı maḥabbetde ğam-ı bi-kesel aldum

Bir vechle ta'bir idemem zevk-i ḥayālin

Āġūşa bu şeb ḥ'ābda bir ince bel aldum

Ḳurbānı müjeñ oġlarınıñ sīnede cāndur

Her birini bir tīr-i ḳazāya bedel aldum

Feth oldı kilīd-i der-i gencīne-i baḥtum

Zülf-i siyehūñden yine bir iki tel aldum

Şayd itdi hümā-yı dili ol ṭurralar ammā

Ḥālūñ gibi bir dāne-i dām-ı ḥıyel aldum

Öpdüm ayaġın meygedede pīr-i muġānuñ

Şeyḥü'l-ḥarem-i Ka'be-i 'irfāndan el aldum

Vecdī'nüñ imiş Nā'îlīyā nükte-verāndan

Ta'bīri ḥoş-āyende bir ā'lā ğazel aldum

[95a]

Nā'îlî

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Neşve-i ḥüsnuñi Yūsuf'da kemāhī göremem

Rütbe-i mihr-i cihān-tābda māhı göremem

Ḥūbdur cünbiş-i ğamzeñ şaf-ı müjgānuñda

Ol ḳadar çāpük [ü] çālāk sipāhi göremem

Mihrüñ eczâ-yı rek ü rîşe-i cān u dil iken
Ḥayretümden seni bir vechle gāhī göremem

Nazar itdüğçe o müjgānlara bağrum delinür
Ḥarārır gözlerüm ol çeşm-i siyāhı göremem

Nā'ilī-veş seni gördükçe perīşān olurın
Ḥam-ı zülfünde dil-i ḥāl-i tebāhı göremem

Veysī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Fikr-i çeşmüñle ḥayāl-i ḳaddüñ ey serv-i ḥırām
Oldı bağ-i dil ü cānumda nihāl-i bādām

Yāsemenle pür olan serv-i dilārāya döner
Pīrāhenle ḳaçan ol serv-i sehī itse ḥırām

Cām-ı la'lüñ n'ola ağıyār görürse şimdi
'Aksine devr ider oldı felek nā-fercām

Biri ḥün cigerümdür birisi iki gözüm
Sāḳīyā bāde-yi gül [...]²³ cām gül-fām

Varise zerre-i ḳadar 'aḳluñ eger başuñda
Kendüñi Veysīyā la-ya'ḳıl 'ıṣṣ eyle müdām

[95b]

Şabri

[Mef'ülü/ Fā'īlātü/ Mefā'īlü/ Fā'īlün]

Ḥ'ān-ı belā dilerdü meger ni'met istesem
Cām-ı maḥabbet ister idüm ni'met istesem

²³ Bu kısımda mürekkep dağılmıştır.

Devrān zükām-ı ğamla bī-idmağ ider
Bağ-ı cihānda bŭ-yı gül ʿiřret istesem

Virmez ħāvale-i nigeĥi ĥiç emān zamān
Cān nağdını edāya eger mŭhlet istesem

Biñ kere āb-ı rŭyuñla itdŭrŭr vuzŭ
Bir secde-i nigāha eger ruşsat istesem

řabrī zamane çeřmŭmi elmās-rīz ider
Ger zaħm-ı sīneme nemek raħat istesem

Ve lehu

[Mefāʿilŭn/ Mefāʿilŭn/ Mefāʿilŭn/ Mefāʿilŭn]

O mŭstağnī dilŭm kim ʿiřk-ı bīğāneyle āħ itmem
Bŭt-i nā-āřinā bir āfitāb olsa nigāħ itmem

Eger gŭl-berg-i terden olsa laʿl-i eşheb-i nāzı
Yolunda her şeh-i ĥŭsnŭñ vŭcudum ĥak-rah itmem

Baņa nağş-ı cefā aġyāre rŭ-yı dilde gŭsterse
Yine bir āhla mirāt-ı çeşmi rŭ-siyāħ itmem

Bu gŭlzār içre ey bŭlbŭl çŭ ġonçe ĥařırın ĥořtut
Gŭl-i řad-ĥare ben ʿarż-ı niyāz-ı řubĥ-gāħ itmem

Felekde olsa řabrī mihr-i meh iki silaĥdārum
řeh-i ʿiřkŭm deyŭ ben yine dehre ʿarż-ı çāħ itmem

[96a]

Yumnî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

O müstağni dilüm kim ârzü-yı 'izz ü cāh itmem
Rev-i rûze devlet dünyâ için 'ömrüm tebāh itmem

Baňa biñ âfitābı şüret-i t̄ali'ce gösterse
Yine mirāt-ı çarħa çeşm-i ħ'āhişle nigāh itmem

Hemān gönçenüñ elüñe aldanmaz hezār-āsā
Gül-şad ħāre ben 'arz niyaz şubĥgāh itmem

Hezārān zaħm urur saĥāne-i ğamzenüñ olmam azurde
Ölürsem kişte-i t̄iĝ-i nigāhuñ yine āh itmem

Ben ol azāde ser-ferzāneyüm Yumnî bu gülşende
Gül ħürşid olursa zebūr taraf-ı külāh itmem

Şabri

[Fe'îlātün/ Fe'îlātün/ Fe'îlātün/ Fe'îlün]

Tā ki ğavvāş-ı yem-i ğuşşa-ı cānān oldum
Niçe girdābla ben dest ü girībān oldum

Şeb-i miĥnet-i dil pür-şu'le ile devr iderin
Ordū-yı şāh-ı ğama şu'le-i girdāb oldum

Ĥançer-i berķi olur bal-şikāf-ı Cebrîl
Şöyle bir bāde ile mest u ħurūşan oldum

Zülf-i dil-dārı añup derdüm depreşdürdüm
Yine dīvāne dile silsile-ħubān oldum

Nağş-ı nazmum ile Şabrî anı bağda okudup
Nağme-amûz dil-i bülbül-i nālân oldum

[96b]

Şabrî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Cû-yı deryâ gibi yek-meşreb ü yek dil olalum
Gelsün ol rûh-ı revan sîneye pehlû olalum

Şem‘-i pervâne ile girdi bu şeb-i fânûsa
Bizde dil-dârile yek hücre yek sū olalum

Dâğlarla kolumı gülbün-i ter zeyn itmiş
Bizde pîrâyede sâ‘id ü bâzū olalum

Şîşe-i meyle gelüp mey-gedede güftâra
Bir kafesde iki tütî-i sūhan-gū olalum

Âteşîn-âb ciger-i dîdeye gelsün dilden
Çeşme-i çâr-sū-yı ıışka terâzu olalum

Şarılup yârile bir pîrehen içre Şabrî
Yek kaba yek kemer yek ten u yek bû olalum

Riyâzî

[Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün]

İçüp şarâb-ı şafâ-yı humârın görmeyelüm
Küyünü hoş görelim zaḥm-ı humârın egmeyelüm

Bu köhne meygedeyi rind-i derd aşamaz
Şarâb-ı şafâ şaf u mey hoşgüvârın egmeleyelüm

Gülün hân-ı dem-inağdı görüp şafâ sürelüm
Küçenü mey gelecek rüzgârın egmeyelüm

Miyân-ı lücce-i firkatde garğ olur sekte
Bu dur gayretimüz kim kenarın egmeyelüm

Riyâziyâ içelüm döke saça şahbâyı
Vücüd u şîşesinü ñehl-i inkisârın egmeyelüm

[97a], [97b], [98a], [98b], [99a], [99b], [100a] boş sayfalardır.

[100b]

Harfü'n-nün

Mantıkî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

İnānum çeşm-i giryān aldı dest-i ihtiyārumdan
Şavulsun bana seng-i rāh olanlar reh-güzārumdan

Derūnunda görürsün lāle-veş bir dāğ-ı hasret var
Hevā-yı 'ārīzuñla bitse gül hāk-i mezārumdan

Sürersin üstüne ben hāk-sāruñ rahş-ı bī-dādı
Niçün āyīne-i hüsñüñ şaқınmazsın gubārumdan

Ya dest-āvīz-i miḥnetle gelür ya tuḥfe-i gamla
Uşandum ḥāşılı āmed-şud-ı leyl ü nehārumdan

Çerāğın āteş-i қahrūñ elinden çün yaқar āhum
Hazer itmek gerek dūd-ı dil-i düzeḥ-şerārumdan

Niçün ğayr ola gül-ç̄in-i vişālũñ ħurrem olmışken
Gülistān-ı cemālũñ feyz-i çeşm-i eşk-bārumdan

Ne t̄ali'dür ki çeşm-i ħ'āb-ı nāk-i baĥtum açılmaz
Ķiyāmet fitnesi bi-dār olurken āh u zārumdan

Eküp tuĥm-ı maĥabbet bār-ı miĥnet ħāşıl itmekdür
Şorarsañ Mantıķī baġ-ı cihānda kār-zārumdan

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Bizi hicrāne şalduñ ħayl-i miĥnet-dīdeyüz senden
Ĥaķıķatsüzlük itdũñ ey perī rencideyüz senden

Dem-ā-dem nāle itme elpem ol ey bülbül-i şeydā
Maĥabbet gülşeninde şimdi biz şūrīdeyüz senden

Bizümle itme ey Mecnūn da'vā başa çıķmazsın
Belā menzillerũñ tayy eylemiş vādīdeyüz senden

Naşihat eyleme 'ışķ ehline lazım degil vā'iz
Eger sen 'ālim isen biz sũĥan-sencīdeyüz senden

Revā mı Mantıķī'den yüz çevürmek ħāra yār olmak
Anuñçün ey gül-i nev-reste dāmen-çideyüz senden

[101a]

Mantıķī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Şem'-i bezm artırmason pervānenũñ germiyyetin
Rüzġār eyler perişan Ķorķaram cem'iyyetin

Şerbet-i telh-i cefadan hişse-dār olduq yeter
Bilsek ey sākī mey-i luţfuñ dahı keyfiyyetin

Şöyle telh itdi mezāk-ı cānı zehr-i guşsa kim
Duymaz oldu hasta-dil āb-ı hayātın lezzetin

Gūşına feryādkār itmezse çerh-i zālīmüñ
Dīde-i bahtuñ biraz uçursa h̄'āb-ı rāhatın

Sāyesin derviş-i bī-berg [ü] nevādandūr iden
Şaklasun ārāyiş-i tābūta naḥl-i kāmetin

Manţikī 'ālemde yok b̄y-ı ḥaḳıḳatden eşer
Beñzer eczā-yı vücūduñ aldılar ḥāşiyetin

Ve lehu

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

'Andelībüñ alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemin
Naḳş iden āb üzre naḳş itmiş güzellik 'ālemin

Başına tel şokdı maḡrūrāne sünbül gör hele
Rūzgāruñ perçeminden ḳurtarır mı perçemin

Ḳoynına girdi şabā āheste āheste gülüñ
Birbirine ḳatdı bülbül naḡme-i zīr ü yemin

Nişter-i āzārını elden ḳomaz bir laḡzaḡār
Yoḡsa şebnem zaḡm-ı gülден eksik itmez merhemin

Ḳabza-i teşhirine girse 'aceb mi rūzgār
Ḳulların ḡonçe Süleymān-ı zamānuñ ḥatemin

Sīnesin çāk itse sākī şunsa la‘lin n’eylerüz
‘Ālemin āyīne-i İskender’in cām-ı cemin

Manţıķī’nüñ kıaddi dāl olsa hilāl-āsā n’ola
Toğduğı günden çeker çarhın kemān-ı Rüstem’in

[101b]

Fuzūlī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Cem‘ gönülüm devr cevrinden perīşān olmasun
Çerh fermānuñla gezmekden perīşān olmasun

Bir işi gök cünbişi re’yüñle bir dem olmasa
Yedi iklīm tokuz gerdün-i gerdan olmasun

Tāb‘ olsun cümle-i ‘ālem senüñ fermānına
Cümle ‘ālemdede senden ğayrı sulţān olmasun

Bir binādur devletüñ olmış penāh-i hāş u ‘ām
Ol bināyā Rabb cihād durduķça vīrān olmasun

Laķza laķza gülşen-i medhüñle gūyā olmasa
Bülbül-i nuţķı Fuzūlī’nüñ hoş-elhān olmasun

Nev-zemīnRāşid

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

‘Ālem āşübkede-i ğamze-i ğammāzından
Fitne ber-pā nigeħ-i çeşm-i füsün-sāzından

Çıkmadan ħarf-i girişme dehen-i nāzından
Şīve-i mülzem saħn-ı çeşm-i seħnāzından

Āferīn maṭrib-i āteş- nefes-i meclise kim
Dāğlar yaqdı yine şu'le-i āvāzından

Çeşm-i nāfiz nazār-ı 'āqıbet-endīşāna
Bellidür hātıme-i kār-ı ser-āğāzından

Hīç niçe olmaya ṭāvūs-ı perīşān-cilve
Halka-i dām görürken per-i pervāzından

İder elbet ḳasābü's-sebḳ-i saḫāyı iḫrāz
Va'di şermende-i te'hīr iden incāzından

Rāşid'üñ tāze çıkar böyle nesīc-i ma'nā
Destgāh-ı ḳalem-i nādire-perdāzından

Bākī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Nām u nişane ḳalmadı faşl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraḫt i'tibārdan

Eşcār-ı bāğ hırḳa-i tecrīde girdiler
Bād-ı ḫazān çemende el aldı çenārdan

Şahn-ı çemende durma şalınur şabāyla
Āzādedür nihāl bugün berg [ü] bazdan

Bākī çemende ḫaylī perīşān imiş varaḳ
Beñzer ki bir şikāyeti var rüzgārdan

Her yañedan altun ayağına aḳar gelür
Eşcār-ı bāğ himmet umar cüy-bārdan

Lam'î

[Fā'îlātün/ Fe'îlātün/ Fe'îlātün/ Fa'lün]

Der nigîn fitne-i ser-zülf-i füsün-sâzından
Dil nişîn-i ğamze-i nigâh sahn-ı endâzından

İşve-i ser-mest-i mey çeşm-i fiten sâzından
Deşnedür dest-i nigeğ ğamze-i ğammâzından

Serv-i pādur gül hîz anı olur rāhında
Cilve-i āb-ı hırām kıadd-i mümtâzından

[102a]

Öyle vaḥşîdür ol āhū ki ğazal-ı nektehî
Rem ider sâye-i müjgân siyeh nâzından

Eyledi mürğ ü şebâhınuñ çerâĝân güy
Gülistân-ı bû gice şu'le-i āvâzından

Nâziş muṭrib nâ-sâzı görünce bildüm
Bî-karâr olduğun ancak ser-aĝâzından

Berk-i gül-âb olur tâbeş ruhsârından
Ğonçe-i pür hun ḥaseddür dehen bâzından

Cel'a gereş heb nâzı o şehüñ Lam'î yine
Bizi pâ-mâle ĝîr kıaşdı tiñ ü tâzından

Ve lehu

[Bâkî]

[Mef'ülü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ülün]

Başlar kesilür zülf-i perîşānuñ ucından
Kıanlar dökilür ğamze-i bürrānuñ ucından

Peykân-ı belâ bâşuma işler geçer oldu
Ey kaşları yâ nâvek-i müjgânuñ ucından

Dil hârbın urur kalbe firâkuñda dem-â-dem
Kan ağlasa zaḥmum n'ola peykânuñ ucından

Yüz sürmek umar pâyüñe dildâdeler ammâ
Nevbet mi deger kimseye dâmânuñ ucından

Mürğ-i dil-i Bâkî'yi görün fâḥte-âsâ
Efgân ider ol serv-i hırâmânuñ ucından

Bahâyî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]
Ṭağ itdün ḥ'âb-ı nâz-ı yâri ey feryâd n'eylersin
İdüp fitneyle dünyayı ḥarâb-âbâd n'eylersin

Dil-i mecrûḥuma raḥm itme kalsun dâm-ı zülfüñde
Şikeste-bâl olan murgı idüp âzâd n'eylersin

İdersin gerçi her derde ṭabîbüm bir devâ ammâ
Cünûn-ı ehl-i 'ışk olunca mâderzâd n'eylersin

Varup gîsû-yı zülf-i yarı birbirine katduñ
Yine bir fitne taḥrik eyledüñ ey bād n'eylersin

Şehîd-i tîğ-i 'ışk-ı yârdur ser-cümle-i 'âlem
Urup şemşîre dest ey gamze-i cellâd n'eylersin

Güzel taşvîr idersin ḥâl u ḥaṭṭ-ı dilberi ammâ
Füsün u fitneye geldükde ey Behzâd n'eylersin

Bahāyī-veş değilsin abil-i feyz-i şafā sende
Tekellüf bertaraf ey atır-ı nāşād n'eyleysin

[102b]

Naḥifī Efendi Sellema'llahu

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Rāz-ı derūnum ellere izhār ider misin
Cānā 'adūyı vāķıf-ı esrar ider misin

Yār-ı adīmi miḥnet-i hecrüñle ağladup
Ey māh meyl-i şöḫbet-i aęyār ider misin

'Alemdede bir ben ölmek için nāmuñ ey perī
Bi-raḫm ü bi-mürüvvet ü ęaddār ider misin

Cevrüñ cihānda bana mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

urbānuñ olam bana şāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı 'āşıka bīmār ider misin

Geçdi dem-i müsā'ade-i geşt-i bağ u rāę
Ey baḫt-ı bı-vefā daḫı ışrar ider misin

Bu tarz-ı ḫāsı anda bulursun Naḫifī
Erbāb-ı nazmı reşkle bīmār ider misin

Şadr'āzam Rāmī Efendi

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Bezm-i çemende bāde-i nāb istemez misin
Gül gibi elde cām-ı şarāb istemez misin

Tebhale-i leb-i nemekin-i bütane bak
Cüy-yı melâhat üzre habâb istemez misin

Gâh-ı nüvâziş eyle lebin gâh haţţını
Geh elde bâdegâhikitâb istemez misin

Erzde-i neẓâre isen çek ‘izâr ki
Gīsū-yı ‘anberin niķâb istemez misin

Mestâne bir nigâhla hâl-i tâh olur
Râmî-i zarı sâķî harâb istemez misin

Nazire-i Vāsık

[Fe‘ilâţün/ Fe‘ilâţün/ Fe‘ilâţün/ Fe‘ilün]

Ġamzeler zīde çeker çeşm-i sehersâzından
Fitnedüz dīde-i naẓar ġamze-i ġammâzından

Âbdur dīde-i vefâ nergis-i ţannâzından
Ķâkdur sīne-i cefâ ‘işve-i nâ-sâzından

Baķsuñ âyīne-i endīşede iclâ görünür
Hulf-ı va‘di o sitem-pişenüñ incâzından

Şayd-ı naķ ķirgeh-i nâz siyeh-çeşmânum
K’olmadı berķ-i rehâ sāye-i şeh-bâzından

Dil-ġüşâyiye ġarâz ġonçe-şifat beste leb ol
Piste pür-‘uķde-i dildür dehen-i bâzından

Āfet-i ehl-i sūḥan dā‘iye-i şöhretidür
Yansa kaḫnus n’ola şūle-i āvāzından

Vāşıkā oldı nümūdār-ı tetebbū‘ bu neşīd
Rāşid-i ḫūş-ı eserüñ nüşḥa-i i‘cāzından

[103a]

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Cemāl-i şākīye baḫ āfitābı n’eylersin
Tamām-ı neşve-i şevḫ ol şarābı n’eylersin

Varaḫ-şumār-ı gül-i ‘işret ol ḫo be va‘iz
Zamān-ı ‘ayş ü ḫarabda kitābı n’eylersin

Ḥayālī olsa gül-i şīşe-zīb-i çeşm-i pür-āb
Nigāh-ı germdeki sūz u tābı n’eylersin

Feraḡ-ı dilber ü mey pend-i pīr imiş ḫotalum
Göñülde sūrīş-i ‘ahd-ı şebābı n’eylersin

Sebātı olmayıcaḫ Nā‘ilī bu merḫalenüñ
Dūrūze devlet-i pā-der-rikābı n’eylersin

Nazīre-i ‘Āzim

‘İşve-i sīm-āb-ı sūkūn çeşm-i füsūn-sāzından
Fitne-i pür sūz-ı füsūn gāmze-i gammazından

Eyledükce ḫadd-i bālāsına teklīf-i ḫırām

Şīve-i zīde ider nazından

Sîne-rîşân cünûn-ı deşt-i gamuñ fark itmez

Pā-yı güncişkin şeh-bâzından

Fitne-i maşerî isbât ider erbâb-ı ʿuqûl

Şîve-i şûr hırâm-ı kadd-i mümtâzından

ʿAhd-ı cevrende sebatı okudur kim ʿÂzim

Vaʿdî-i fark idemem sebkat-ı incâzından

Naḥîfî Efendi

[Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün]

Yoqlamaz oldu gelüp ben ʿâşık-ı efkendesin

Ġalibâ dūr itdi ḥâṭırdan efendüm bendesin

Rûz-ı rûşen tîre vü târ oldu çeşm-i cānuma

Görmeyelden âftâb-ı ʿarız-ı tâbendesin

Bu dil-i bi-çârenüñ ḥükmi firâk-ı dil-rübâ

Ḥüzn ü gam kıldı sürürin gör ne itdi ḥandesin

Sensüz ârâm itmez oldu tende cānum bir nefes

Gel benim ey mâye-i ârâm-ı cānum kandasın

Söyleñ ol âfet Nāḥîfî bendesin yâd eylesün

Şādumân itsün o gül-ruḥ bülbül-i nalendesin

[103b]

Rāmī Efendi

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Ser şār-ı gamum fehmi-me'āl eyledigümden
Hündur cigerüm kesb-i kemal eyledigümden

Şermende dilü da'va sīne-i pūşī 'aşkam
Teşhiş-i ferāh-ı fark-ı melal eyledigümden

Rağbet şiken-i sāgar-ı hūrşīd-i ziyāyum
Ben 'işreti mevķūf-ı sifāl eyledigümden

Pā-māl hicābum hırd bezm-i hevāda
Zānū-zede-i şaff-ı ni'āl eyledigümden

Dāğ olsa seza bana sevdā-yı derūnum
Rāmī gibi fikr-i haṭṭ u hāl eyledigümden

Vecdī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Niçe vaşf itsün o şūhı dil-i hoş-dem ne disün
Mişli yok beñzedecek hūsn-i müsellem ne disün

Ne niyaza müteḥammil ne recādan maḥzūz
O perīye niçe söz söylesün adem ne disün

Her kişi dilberinüñ luṭfunı vaşf itmekde
Ey cefā-cū dil-i bī-çāre-i pür-gam ne disün

Nāmına mürde iken virdi ḥayāt-ı ebedī
Āb-ı ḥayvān dimesün bādesine Cem ne disün

Ƙomaduñ söz yiri i'cāz-ı süħanda Vecdī
Böyle mu'ciz-nefese 'İsī-i Meryem ne disün

[104a]

Nazīre-i Nā'ilī

[Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılün]

Femine ğonçe dedükçe olur ebkem ne disün
Yokdur ol ğonçe-i nev-ħ'astede fem ne disün

Cünbiş-i kāmetine cilve-i reftārına dil
Dimesüñ āfet-i āsāyiş-i 'ālem ne disün

Sīne-i-rişān-ı tegafül senüñ ey ğonçe dehen
Dimesün zahmuña dāğ-ı dili merhem ne disün

Girye-kārān-ı ciger- sūħte gördükce seni
Mācerā-düşmen olur eşk-i dem-ā-dem ne disün

Nā'ilī'nüñ işidüp zemzeme-i güftāruñ
Bülbülümdür dimesün o gül-i ħurrem ne disün

Ve lehu Nā'ilī

[Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılün]

Şubħı ħürşid-i ruħuñ ħasret-keş-i şām eylesün
Āfitābı münħasıf māħı siyeh-fām eylesün

Bir nefes biñ naqş-ı şūr-engiz ile kāfir yeter
Ka'be-i cānı ħayālün deyr-i eşnām olmasun

Ƙıblegāħ itsün o ħālī ser-be-ceyb ebrūlaruñ
Kāfirān-ı 'ışkuña teklif-i İslām eylesün

Mihr ü mâhişeb-çerâğ-ı sîm yâkâr-ı ruhuñ
Şem'üne pervâne kılsun bezmüne cām eylesün

Vaşf idüp şîrîn-lebûñ tûṭî-i ṭab'ı Nâ'ilî
Kand-ı güftârın ḥalâvet-baḥş-ı her-kâm eylesün

[104b]

Vecdî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün]

Gülmesün düşmen bana raḥm eyle giryân görmesün
Çeşm-i ḥûn-âlûde rûy-ı ḥaşm-ı ḥandân görmesün

Cân-ı 'aşık gibi Rûḥü'l-Ḳudsî'de pâ-mâl ider
Çeşm-i mestî cilvegâhında hemân cân görmesün

Gice gördüm ḥâke şalmış dilleri zülfün çözüp
Kimse yâ Rabb böyle bir ḥ'âb-ı perîşân görmesün

Ḥil'at-ı îmânîde ol ğamzeler çâk itdürür
Kimsede ol bî-emân dest [ü] girîbân görmesün

Eyledüm müjgânuma taşvîr-i 'aks-i rûyını
Sîm ruḥundan ğayrı çeşmüm mihr-i raḥşân görmesün

Zîb-i gûş-ı cânider Vecdî sözüm erbâb-ı dil
Gevherüm hem-seng-i nazm-ı ḥod-fürüşân görmesün

Naẓîre-i Nâ'ilî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fa'ül]

Ol zeḳa nâzâr-ı dest-i zülf-i pîçân görmesün
Gûy-ı mihr-i ṭal'atuñ âsîb-i çevgân görmesün

Olmasun nabz-âşinâ-yı renc-i hicrānuñ Mesîh
Derdüñ âzâr-ı müdāvâ-yı tabîbân görmesün

‘Âşıkâ düzdîde gamzeñ çeşm-i nâ-maḥrem degil
Merdüm-i bînâ-yı heftim perde-i cān görmesün

İhtirâz it çeşm-i zaḥm-ı rûzgâr-ı fitneden
Her ḥam-ı zülfünde cem‘ perîşân görmesün

Ser-girân olsun ḳo çeşmüñ ḳudsiyân-ı ‘arşa tâ
Her müjeñ destinde bir şemşîr-i bürrân görmesün

Olma rû-pûş-ı zeḳan ey ṭurra çeşm-i kâ’inât
Âftâbı ser-be-ceyb ü tâ be-dāmân görmesün

‘İllet-i âzârı ancak renc-i istiḡnâ ise
Nâ’ilî bîmârî-i çeşmüñde noḳşân görmesün

[105a]

Ve lehu Naẓîre-i Nâ’ilî

[Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün]

Ḳıl ḥazer ey dil seni ol ḡamze giryân görmesün
Bir siyeh-mest âfet-i ḥûn-rîzdür ḳan görmesün

Hindü-yı ḥâlüñ gibi âteş-perestân-ı ruḥuñ
Zaḥm-ı çeşm-i cünbiş-i dāmân-ı müjgân görmesün

Hem yaḳar pervānesin hem kuşte eyler her nefes
Tünd-bād-ı dehr bir şem‘-i fûrûzân görmesün

Ḡonçeye dil-tenglik bir perdedür âfâtdan
Anı çeşm-i rûzgâr-ı tâb-sāmân görmesün

Nā'īlī naẓmuñ seng-i germ-āşinā-yı ehlidür
Süz-ı dilden bī-ḥaber efsürde ṭab'ān görmesün

عاجزی

سوچمنمروبرودید نکلغذازمن
سنیولولکلمجومجوکا کلاورومن

نافه چینمچینمچینمشکزچیننوا
راهخطامروبروسویدیارمن

وعمة کجمدهیدهبوسهزافعلشگرین
جوراوجفا مکنیکترحمبخالزارمن

خانه منمیا بیانیمشبا بخوابمن
غمزدلمبرمبرصبرو منوقرارمن

عاجزیمیمینمیدکنخود اصنم
قاتلمنشوبشومونسغمکسارمن

‘Ārif Efendi

[Fā'īlāṭün/ Fā'īlāṭün/ Fā'īlāṭün/Fa'īlün]

‘Āşık-ı vaşl 'arzu asīb-i hicrān görmesün
Sīne-rişān-ı heves dāru-yı dermān görmesün

El ḥazer ey bād-ı şubḥ üftādegān-ı na-şekib
Kākül-i ḥamdur ham-ı yāri perīşan görmesün

Eyleme izhār süz-ı 'ışıkı senden kimseler
Āh u efgānda ṭuysun çāk-ı girībān görmesün

Āb-ı rücu-yı hilāle tabiş-i ruyūñ yeter
Rūzen-i ḡamḥanesin ḥūrşīd-i raḥşān [görmesün]

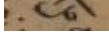
Ba'is-i naşūr zaḥm-ı reşk olur 'Arif şaķın
Tīze-i ser-tīze-i ṭab'uhn nükte-sencān görmesün

[105b]

Vecdī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Şaķla sīneñde gönül nāvek-i müjgānı ucın
İtme pür-jeng nem-i eşkle dāmānı ucın

'Uḫdedir mey eyledi dest-i keremi
Çok görür bendesine nāḥun-ı iḥsānı ucın

Kimsenüñ destine ser-rişte-i şekvā mı virür
Kime gösterdi daḥı zülf-i perīşānıucın

Berzede-dāmen-i nāz olmuş ol āfet 'acabā
Ser-i mūya niçe bend eyledi dāmānı ucın

Ṭoķınurdu saña ey sīne-i sūzān ammā
Nār-ı dilden şaķınur ḥançer-i müjgānı ucın

Dest-i ḥiretle ulaşdursa n'ola dīvāne
Kūşe-i dāmānına çāk-ı girībānı ucın

Nüşa-bendān-ı ma'arif bulamaz Vecdī'nüñ
Tār-ı şīrāze-i mecmū'a-i 'irfānı ucın

Nāẓire-i Nā'ilī

[Fā'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Fitne-ḥīz itdi şabā kākül-i fettānı ucın
Kıldı peyveste ser-i kāküle dāmānı ucın

İder idmān-ı ğam-āyīne gūzār-ı eflāk
‘Āşıkuñ nāvek-i āh-ı dil-i nālānı ucın

Ĥüsnüñ ol şāhid-i ‘işmet-şiken-i Yūsuf dur
Ki Züleyhā göremez h^vābda dāmānı ucın

Halk-ı dil-teşne kıla nāb-ı recāya felegüñ
Dememiş lüle-i ser-çeşme-i ihsān ucın

Gūy-ı hūrşid-i cemālūñ ki der-āĝuş eyler
Gösterür māh-ı neve tırrası çevgānı ucın

Gözedüp hātır-ı mecrūh-ı dil-i zārı o şūh
Dest-i luţfuyla tutar zülf-i perişānı ucın

Nā’ilī buldı kütüb-hāne-i fazl [u] edebüñ
Tār-ı şirāze-i mecmū‘a-i ‘irfānı ucın

[106a]

Nā’ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

İtme her murĝ-ı dilüñ kaşdına pervār şaķın

Nāvek-i āhdan ey gözleri şehbāz şaķın

Olma ĥüsnüñ gibi bir şu‘le-i āha hem-reng
Dāmen-i ‘işmetüñ ey berg-i gül-i nāzşaķın

Aşnā-yı nigeħ-i luţfuñ olan diller için
‘İşķ bīĝānelerin eyleme hem-rāz şaķın

Nā-murādān-ı ser-i kūyuñ olan cānlar için
Olma kām-ı dil-i aĝyāra miħmār şaķın

Nāʿilī-veş niçe dil-sūhte müştākuñ var
Şuʿle-i āhdan ey dilber-i ʧannāz şaķın

Şabrī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feülün]

Sensüz niçe defʿ-i ğam-ı hicrān iderüm ben
Her mey ki gelür çesmüme rīzān iderüm ben

Gördükçe seni düşüremem kendümi aşla
Zülfüñ gibi evzāʿı perīşān iderüm ben

Pür-tāb-ı ğamum ide ne hācet reh-i ğamda
Hāşā kini sāyemle de sūzan iderüm ben

Nerm itmede āhumla dil-suhteni yāruñ
Puladları şemʿ-i fūrüzān iderüm ben

Bulsun beni kuyında gelüp şabr u ķarārum
Şabrī yine ʿazm-i der-i cānān iderüm ben

[106b]

Şabrī

[Mefʿülü/ Mefaʿilü/ Mefaʿilü/ Feʿülün]

Meyhane benüm şaħn-ı gülistān senüñ olsun
Sāĝar benüm olsun gül-i ħandan senüñ olsun

Bülbül dedi kim faħteye sözi uzatma
Gül naħli benüm serv-i ħıraman senüñ olsun

Esbāb-ı belā üzre nizaʿ eyleme ey dil
Ol ğamze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun

Mihr üzre girih var nedür bildürün ey mäh
Hal eyle anı mülk-i dil ü cān senüñ olsun

Ġam küşesi besdür bize ey ıalib-i dünyā
Yerden göge dek bu kühen-i eyvan senüñ [olsun]

Zehr-āb-ı ğamı māye-i şevk itdi baña ıışk
Şimden girü sākī-i mey-i rahşān senüñ olsun

Yıllarla karar eyle dil-i Şabri'de gerekse
Ey şükr-ı ğam mülk-i dil-i cānı senüñ olsun

Ve lehu

[Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılün]

Ġonçeye handan olup göster tebessüm n'idügin
Bülbüle şehnāz idüp bildür terennüm n'idügin

Āsiyāb-ı ıışka düşdüm dāne-i hālün görüp
Şöyle mahv oldum ki bilmem şimdi kendüm n'idügin

Bir dem içre kanına girmezdi yüz biñ hastenüñ
Ġamze-i ıaşıq kişi bilse terahhüm n'idügin

ıAşıkı iseñ yardım mār itme gör pervāne
Yara yara cān virür bilmez tazallum n'idügin

ıTuti-i hoş lehce-i tab'umdur ey Şabri benüm
Ögreden şa'irlere tarz-ı tekellüm n'idügin

[107a]

Riyāzī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Dest-i aġyāre virür zülf-i perişān ucın

Huġ olursaġ da degirmez bize dāmānı ucın

Gönderür şem‘-i şeb-efrüz maġabbet-nāme

Yaġsa pervāne ‘aceb mi per-i sūzānı ucın

Cām-ı zehrile tırur üstümüze sākī çarġı

Muttaşıl cāna tıpar ħançer-i bürrānı ucın

Ķudret-i şanı‘i gör bilmediler ġonçelerüñ

Nerede gizledi destār-ı perīşānı ucın

Ey Riyāzī demidür şem‘-i ġülü yakmaġ için

Her benefse yaġa kibrit-i fūrüzānı ucın

Riyāzī

[Mef‘ülü/ fā‘ilātü/ mefā‘ilü/ fā‘ilün]

Aşub dehr idi daġı nevs-i nihāl iken

Mihr-i felekle niçe tıardı hilāl iken

Virmez girişme bir nigeġ luţf eyle ħarāb

Her bir nazāra ħasretle bir su‘āl iken

Gör şevġ-i ‘işġ-ı vaşluñ o her cān nātuvān

Hergiz dil-i taşavvura gelmez ħabāl iken

Luţf ‘izār-ı yāre olursun firīfte

Esb kārı rüzigār ki renk vü āl iken

Sīm-āb idi şevk-i beyānum Riyāzīyā
Endīşe dāhı nutfe-i şaleb-i hayāl iken

[107b]

Veysī

[Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün]

Kaşuñ yayına dil virdüm çekildüm mehlikālardan
Müjeñ-i şemşīrini gördüm kesildüm dil-rübālardan

Vişālūñ ʿıydına irmek müyesser olmadı bārī
Elüñ degdükçeʿuşşākı unutma merhabālardan

Ümīd-pāyı-ı būsūñla gedalar hāk-pāy olmuş
Ser-i kūyuñda sulṭānum geçilmez hāk-pālardan

Dil ü cān garḫa-i girdāb ḫasret oldular gitdi
Dirīgā baḫr-ı gāmda ayrı düşdüm āşīnālardan

Dehānın öpmedüm nāzuñ meyanın kuçmadum Veysī
Cefādan gayrı nesne görmedüm ben bī-vefālardan

Riyāzī

[Faʿīlātün/ Faʿīlātün/ Faʿīlātün/ Faʿīlātün]

O meyḫārız ki ḫalmış cāmumuz çok cismü zamānından
Dem urur bādumuz ʿİsī-yi muʿciz dem zamānından

Murūr-ı dehrle resmī bozulmuş ḫaṭṭı maḫvolmuş
Germ ḫalmış bir eski nüṣḫadur ḫātem zamānından

Çeker yok bir kemān-ı saḫt imiş ḫavs-ı ḫuzah ey dil
Aşılmış ḫaldı ṭāḫa çerḫe çok Rüstem zamānından

Dem almış yek yaşamış gerçi kim yaşana bilür yokdur
Haber virür saña ser-muğān-ı ādem zamānından

Her ezan Hüsrev-i Şīrīn olmuş mecmu‘a-yı ‘işret
Kadeh bir çeşme-i dürr kalmış Riyāzī Cem zamanından

[108a]

Nābī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
Bāb-ı erbāb-ı kerem halka-veş açmış gūşın

Zillet erbābı olur bāb-ı ilāhī’de ‘azīz
Halk cāmi‘de el üzre götürür pābuşın

Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
Gelmeden sā‘at ibāz itse leb-i hāmuşın

Loğma-i gāşbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāğ
Gürbe ağzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

Ey nevāl itmekçündür seni harc-ı dendān
Şanma hammāllerüñ mesned-i rif‘atdūşın

Qışrdan geçmeyicek lübbe zafer müşgildür
Qal‘a girmez ele fetḥ itmeyicek varūşın

‘Aqlın aldurmuş iki māh-veşüñ beyinde
Görmedük ‘aşıkuñ āyīne kadar medhūşın

Hal kim sākī için peşt virür hevāya
Bāba iqbāl olunur açmağile āgūşın

Böyle cūş itmeyicek ma'ni-i şāf ey Nābī
Atmasun ḥum-ı devāt-ı şu'arā ser-pūşın

[Başlıksız]

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fe'ilātün/ Fe'ilün]
Fehm iden bade-i ıŝkuñ ḥum-ı dile cūşın
İtse ḥurşīd sezā-yı jāle-şifat ser-pūşın

Bāde kim nūşidenüñ ḥūb ide 'aql u hūşın
Düşmez ehl-i [.....] anuñ nūşın

Nām-zed itdi çü rez duḥterini abdāla
Alsun ağırlığına ister ise mengūşın

İrmek isterseñ eger kāfile-i naḥcīre
Eyle āzādseg-i gürsine nüñḥar-gūşın

Şāl-ı erbāb riyā gibi gider fā'ideye
Sened-i rıf'at iden zāl-ı sipihruñ dūşın

Muşḥafı eylemiş erbāb-ı tilāve tāşık
Kim nigāh itse aḥir-i vuşlatına āgūşın

Bāğdan sürmelidür nergisi yüz mīl taşra
Ġamze-i yara şatarsa nigeḥ-i ḥāmūşın

Meclis mest-i maḥabbetdeki rūşen-terlük
Şem'ı-kāfūruñ ne ayagından alur pā-pūşın

Naẓm-ı Nābī-i süḥan-perverüñin şadı nazīf
Eyledi reşk-i şade fehl-i kemālüñ gūşın

Fā'ik

[Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılün]

Zāhid-i saht-dil eylerse de sengin-güşin

Rindler diñledür āgāze-i nüş-ā-nüşin

Naḥvet-ālūdeye izhār-ı niyāz eyleyemem

Eylese küşe-i mihrāb eger āgüşin

Ne kadar telḥ ise düş nāma da kā'il 'uşşāk

Eylese bāri güşāde dehen-i hāmüşin

Āh mevc-āver-i tufān-ı sirişk olsa n'ola

Rūzigār olmasa icra idemez yem cüşin

Dil-i pür-ḥūn ider āzāde seri gā'ileden

Eyler endāhte cüş-ı ḥum-ı mey ser-püşin

[108b]

Dil-i üftādeye pā-būsa rızā virmez iken

Niçe bir būsiderāyā ser-i kākül dūşin

Naẓm-ı üstāde nazīreni çe mümkin Fā'ik

Ādemin şāfla şarf eylese naḥd-i hūşin

Vāşık

[Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılün]

Bezm rindāde gören ḥamm-ı meyüñ sarḥoşin

Serv-nümā virse sezā cāmına naḥd-ı hoşin

Mihr-i şoḥbet oldı meger penbe-femm ebnāya

Açmadı şoḥbetin zāhidde leb-i hāmüşin

Gördi germiyyetini bezm-i meyüñ şanma ħibāb
Atdı nāz-ı gül-güliye duĥter-rez-i ser-pūşın

Çekmek ister meger āgūşa o şimşād ħaddi
Tavĥ-ı ħamerinden açar serv-i çemen āgūşın

Çarĥ ider rindlere cām-ı şafaĥla ĩmā
Bādenüñ her siĥr ü şāmde vaĥt-i nūşın

Seng-i izā ki sezā görme ruĥ-ı āgyārı
Miĥenk-i tecribeye urma rez-i maĥşūşın

Ėayret fehīm-i saĥn-ı ħaydına hoşem Vāsıĥ
Ėāmenüñ şafĥa-i şı‘riyle gören ser-gūşın

Nāzīm Selleme

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Görüp ol dürr-i yetīmüñ güher-i mengūşın
Her şadef dīde gibi eyledi bāzā ĥūşın

Ne ĥired ħaldı ne şabr u ne sükūnu ārām
Aldı bir şāh-ı ĥüsn burc-ı dilüñ varūşın

Ne bilür zevĥini mestān raĥīk-i ‘ışĥın
Çekmeyen bezm-i ĥamuñ sāĥar ‘ayn u nūşın

Bāde-i mihr ü maĥabbetle göñül kanzel idi
Almamışdı daĥı Cem cām-ı meyüñ serpūşın

‘Āĥbet meygede-i vuşlat olur ĥāb-gehi
Eyleyen vaĥf-ı sebū-yı mey-i ĥasret düşın

Zülf-i dilber gibi her demde perişān-dil olur
Ol ki Cem' eylemeye bāşına'aql u hūşın

Nālesin itmez idi bezm-i çemende tekrār
Nāgme-i bülbüle gül tütmasa ey dil-gūşın

Ser-i engüşt-i mu'arızdan olur āsūde
Gösteren mihr-i sükūtile leb-i hāmūşın

Oldı her saırı birer mevc bu ra'nāgāzelüñ
Lücce-i řab'-ı Nazīm'üñ yine seyr it cūşın

Rāgıp Selleme

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fa'lün]

Mey 'ıřkıyla görüp ehl-i fenāmed hūşın
Zāhid-i huşk-pesend eylemez oldı hūşın

Ten-i bü rehne ider ol kimseyi çarh-ı gaddār
Görse řāyeste eger hil'at-ı cāha dūşın

Bahr-ı gamdan yine taħlīş-i vücūd eyleyemez
Görmişüz bezm-i meyüñ bir niçe deryā-nūşın

Cāşni-gīr-i du'a eylese destin bālā
N'im-ı h'ān-ı İlāhī'nüñ açar ser-pūşın

Neşvesi rakşā götürse ne 'aceb mestānı
Görme meyüñ hum içinde mey-i āluñ cūşın

Řasdi ikrār-ı vişāl itmedür eylerse sükūt
N'olabūs eylese 'uşşāk leb-i hāmūşın

Girye-i nāk itse n'ola ehl-i dili te'sīri
Muṭrib-i nāz burur sāz-ı niyāzuñ gūşın

Yine rez-i duḥteriniñ ḥalkābegūşı olamaz
Mıhr ü mehden eger eylerse felek mengūşın

Şanma pervāz ide taḥrīk-i şabādan Rāğıb
Güli ḥıfz itmek için bülbül açar āgūşın

Nāṭık 'Umre

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fa'lün]
Ḳalduran 'ārif ü inā ḥam-ı mey pür nūşın
Görse keyfiyyetini aldurur 'aql u hūşın

Uğramaz rene virüp hīçe ḳumāş-ı 'ömrin
Bilin erbāb-ı nazār naḳd-ı fenām ağşūşın

Nīş-i zembūr-ı fenā-yı yīn ehl-i inşāf
Māye-i cān isen ağızına almaz nūşın

Saḥralar itmede gül bezmine bülbül teḥarrī
Ki açā ḡonça-ı tebessümle leb-i ḥāmūşın

Ṭoğrulukda ḳadd-ı cānāne meşābih görmiş
Şarmağa tīr-i kemān açsa n'ola ağışın

Ḥoş degil nāle-i mazlūmile çarḥ-ı ṫām
Penbe-i şubḥile eylerise n'ola pür nūşın

Menzil-i aḥrete berk-i nedāmet götürür
Vaḳf iden çekmege bār-ğam-ı dehr-i hūşın

Nazar-ı raġbet iden hane-i raġat mı Şanur
Felek bir muhnek bargeh mankūŐın

N'ola dŪrr-i saġn-ı Őāķī iderse ta'rif
Nāţık'uñ dildeyŪm hāţır-ı pŪr-cŪŐın

Rıf'atī Beg

[Fe'ilātŪn/ Fe'ilātŪn/ Fe'ilātŪn/Fa'lŪn]
GŪŐmāl eyleyecek sāz-ı ney 'ayŐ u nŪŐın
Ķırılır riŐte-i ārāmı hemān-dem hŪŐın

BildŪrŪr neŐ'e-i mey nīk Ū berīnin sānuñ
Belītīz-āb ayırır cins-i zerek maġŐŪŐın

'IŐka dŪŐen olmayıcaĶ bade de virmez hālet
ĶeŐm-i im'ānla gŪr giryesini Őerā hŪŐın

ŐŪbheli pend nigŪŐ eyleme pīr-i hıredŪñ
Zīb-i gŪŐ eyleme bir pīle-verŪñ mengŪŐın

MŪŐekkiri haţţ ser-i zŪlfŪnle idŪp istimdād
Bender-i hŪŐnŪnŪn aldı vararak vārŪŐın

RāŐid-i ŐāherkārŪnyemm-i eŐ'ārı gibi
GŪrmedi Rif'atīyā kimse bu baġruñ hŪŐın

[109b] boş sayfadır.

[110a]

Nev-zemīn Vāşık

[Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün]

Oldı mehtāb-ı ruḥ-ı gülfāmı tāb-ı rüzeden
Lāle rüyum şeb-nişīndür āftāb-ı rüzeden

Ḥavfım oldur kim ide imsāk-ı ḥūn-ı 'āşıkān
Ġamze-i ser-mestī-i yem maḥtāb-ı rüzeden

Teşne-i kāma ne virür zevk gül-āb-efşān-ı 'ıyd
'Ārızı ḥuy-rīz-i bāz olsa ḥicāb-ı rüzeden

Feyіз-yāb-ı Leyletü'l-Ḳadr-ı şiyām olsun mı hic
Zevk-ı şām-ı 'ıyd iden her şubḥ ḥ'āb-ı rüzeden

Rüzedār-ı hicrüm bir mest-i cām-ı işvenüñ
'Āşıkā imsakī 'add eyler ḥesāb-ı rüzeden

Olma me'yūs na'īm-i vaşl ey mehcūr-ı nāz
Rüz-nedārān nā-ümīd olmaz şevāb-ı rüzeden

Vāşıkā eyler dil-i bī-tāb 'āşıkdan ḥabīr
Pīç ü tāb-ı zülf-i yāri ıztırāb-ı rüzeden

Nemekahu el-Faķır

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Olsalar şākir n'ola imsāk-ı ḥ'āb-ı rüzeden
Seyr-i çeşmān-ı ğam yemezler ıztırāb-ı rüzeden

Ḳadde irmiş ğālibā āġūşa çekmiş ol mehi
Şevk-ı 'ıyd vaşl olur zāhir şitāb-ı rüzeden

Merşed rāh-ı hüdā el-ḥaḫḫ-ı maḫām-ı ʿiṣmete
Şevḳ-i tesbiḫ-i Ḥüdā'dur feyiz-yāb-ı rūzeden

Ḥāṭıra bir gelmesün medd-i teşmār-ı rūzeden
ʿıyd-ı vaşluñdur ğarez ey meh-i ḥesāb-ı rūzeden

Rūzedārān saḥn-ı sencāmı kılmışdur nazıf
Cām-ı nazm-ı Vāsıḳā seyr-āb-ı tāb-ı rūzeden

[110b]

Fuzūlī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Bülbül dil-i gülşeni ruḥsāruñ eyler ārzū

Tūtī-i cān lāʿl-i şekker-bāruñ eyler ārzū

Nāme vü ḳāşd peyām ile hoş olmaz ḫatırım
Öz lebüñden lehce-i güftāruñ eyler ārzū

Ārzū eyler ki ben tek muttaşıl bīmār ola
Kim ki vaşl-ı nergis-i bīmāruñ eyler ārzū

Hecr bīmār-ı tenüm bād-ı şabādan dem-be-dem
Şıḫḫat için şoḫbet-i ruḥsārın eyler ārzū

Ārzū-mend-i vişālüñdür Fuzūlī ḫaste-dil
Vaşlın ister devlet-i dīdāruñ eyler ārzū

Bākī

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Ol āfitāb ʔal'ata kimdir semāh rü

Olsun cihānda meh gibi dā'im siyāh rü

Şandum kenār-ı bāmda ol māh-ı tāb-dār

Hürşid ufukda göstericek şubḥ-gāh rü

Ruhsār-ı zerdi ḥāke bulaşmış benüm gibi

Beñzer ayağı toprağına sürdi māh rü

Burc-ı şerefde aḥter-i baḥtum tulū' ider

Gösterse yār manzaradan gāh gāh rü

Kūyuñ yolında Bākī-i üftāde var iken

Ḥayfā o keff ü pāye sürer ḥāk-rāh rü

[111a]

Vecdī

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Uşşāḳ-ı zārı kırmada ḥaṭṭ-ı siyāh-ı nev

İmdād-ı ḥüsne geldi yine bir sipāh-ı nev

Ey kīne-cū bu eski bağışlar degil bize

Çeşm-i siyāhuña ola mübārek nigāh-ı nev

Ġamzeñ ki tāze şerḥa-yı cāna irişdür

Āmed-şod-ı ḥayāle şāh-rāh açar [nev]

Tāb-ı ruḥuñla āteş-i ḡam tāzelenmede

Ṭutsa 'aceb mi 'ālemi ger dūd-ı āh-ı nev

Vecdî o meh-rüyuñ ele alsa zülfini
Her nâhın-ı benâı olur reşk-i mâh-ı nev

Nâ'îlî

[Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]
Hoşdur şarâb-ı köhne ğam-ı tâze âh-ı nev
Bir ğam-küsâri çünki k'ola ebrûsı mâh-ı nev

Ser-tâcider mey-i kîn-i nev-benâ-yı'ışk
Pîr-i kuhen çarîk-ı fenâdan külâh-ı nev

Sînemde tâze şerha degil kişver-i dile
Açmış Tehemten-i nigeñüñ şâh-râh-ı nev

Dil oldı tâze bir bütüñ ebrû-peresti kim
Cibrile pâyı olur secde-gâh-ı nev

Mâh-ı dü-rûze kâste-mânend Nâ'îlî
Gösterdi halka kendin o haññ-ı siyâh-ı nev

[111b]

Şabrî

[Mef'ülü/ Fâ'ilâtün/ Me'fülü/ Fâ'ilâtün]
Zülfüyle şânesin gör bir sihr-kârdur bu
Ġâfil mü bâş ey dil ki ejder süvârdur bu

Çeşminden eyler iseñ halin'aceb mi terciñ
Ahû-yı fitnedür ol müşg-i Tâtâr'dur bu

Feryâd kıl felekden ey dil habâba karşı
La'lin ser yire çekmiş [..]²⁴-dârdur bu

²⁴ Bu kısımda mürekkep dağılmıştır.

Şūrīde-i dil n'eyler ʿaşkile şabr u ārām
Mevc-i yem-i ğam olmuş bir bī-ķarārdur bu

Yalvarma yāre Şabrī yok yire cān u dilden
Ķadr-ı niyāzı bilmez bir şīve-kārdur bu

Riyāzī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Faşl-ı gül oldu nüşha-i cām-ı saġāyı gör
Bir pāre ey faķīh elüнден kitābı ķo

Reftār-ı nāze virme ħalel göreyin seni
Geldük cerāst ʿāşık-ı zāre şitāyı ķo

Varsın ķoĥʿāb-ı nāze gözüñ kırdı ʿālemi
Bir dem yanam ħanķer-i çeşm ü ʿıtabı ķo

İrdi bahār-ı sāġar sāķī şarābı ķo
Yaʿni nigīn-i cāmene o laʿl-i [...] ķo

Yazdın bir dahı şīʿr Riyāzīʿyi gelsün
Bir laĥza sende muṭrib elüнден rebābı ķo

[112a]

[Başlıksız]

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Olmaķ müyesser olmadı yāriyle rü-be-rü
Yollarda ķaldı āyīne-veş çeşm-i ārzü

Ey meyl sürme gözlerin öp benden ol mehük
ʿArz it siyāh-kārī-i hicrānı mü-be-mü

Gül-büse-i dehānuñ için eyleyen du‘ā
Ağzın meger ki ide gül-āb ile şüst ü şü

Eylerse h‘astkār-ı lebüñ secde-i niyāz
İtmek gerek çekīde-i yāķūt ile vuzū

Sākī-i meclisüñ eşer-i iltifātıdır

Bīş-i kadeh-keşende-i sebū

Olsun esīr-i tāb ü tef-i şüre-zār-ı yās
Seyr-āb iden hadīka-i āmālin āb-rū

Bedter degil mi çāk çāk āsiyābdan
Nābī o bezme ko‘lmaya nev-bütle güft-gū

[112b] ve [113a] boş sayfalardır.

[113b]

Ḥarfül’-he’

Fuzūlī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Nihāl-i servdür kaddüñ kaşuñ nün ol nihāl üzre

Mişāl-i noķta-i nün hālüñdür ol miskīn hilāl üzre

Olup hayran götürmem haṭṭ ü hālüñden nazār gūyā

Gözüm merdümleridür noķtalar ol haṭṭ [ü] hāl üzre

.....

.....²⁵

²⁵ Bu beyit silinmiştir.

Zülāl-i ḥūn-i dildendür gözüm peymāne sīmlü
Ḥabāb üstüindedür ol noḡta kim ḡorlar zülāl üzre

Fuzūlī'nüñ ṡarīḡ-i naẓm tab'ın müstaḡīm itmiş
Ḥayāl-i ḡāmetüñ kim bir elifdür i'tidāl üzre

Fuzūlī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fa'lün]

Batalı ḡana oḡuñ dīde-i giryān içre
Bir elifdür ṡanasın kim yazılır ḡan içre

Yeridür sīne-i sūzānuma gül-ḡandiseler
Bes ki batmışdur oḡuñ sīne-i sūzān içre

Cānı ten içre ne ṡaḡlardum eger bilse idüm
Ki degil giz bu ḡam-i la'l-i lebüñ cān içre

Ḳaddüñe serv dimiş ḡonḡelerüñ ṡa'nından
Duramaz bād-i ṡabā hīḡ ḡülistān içre

Ey Fuzūlī kime ḡāl-i dilümi ṡerḡ kılayum
Yok benüm gibi yanar āteṡ-i hicrān içre

[114a]

Bāḡī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Ḥāk-ı ḡaddüm kühle gelürse gözüm üzre
Kūyuñ yolunuñ ḡidmeti başum yüzüm üzre

Rūṡen kılalı meṡ'ale-i āh-ı derūnum
ḡālib ḡorinür ḡonḡelerüm gündüzüm üzre

Güller bitire gülşen ola hāk-i mezārüm
Peykānuñ aña şu sepelerse tozum üzre

Gözden şaқınur hāk-i derin beñzer o māhuñ
Āhum dütüni perde çeker yıldızum üzre

Bākī gibi nazm eyleridi dür dişi vaşfuñ
Dāmāne terim dökdi cevāhir sözüm üzre

Bahāyī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Tiğ-i der-kār olmasa ceş-i haţţ-ı dildāde
Fitneler peydā olur ser-ḥadd-i ḥüsn-i yārda

Şan‘atın göstermek ister kāse-bāz-ı nev-bahar
Gülbin üzre kāsedür güller firāz-ı ḥarda

Tāz-ı zülf-i yāre şāyān fedā olmaz yine
Günde biñ Manşūr cevelān itse zīr-i dārda

Bīm-i hecr ü arzū-yı vuşlatı fark eylemez
Kendüzin nā-būd iden germiyyet-i didarda

Ey Bahāyī şāhid-i bāzāra meyl itmez gönül
Ṭursa biñ Yūsuf-melāḥat her ser-i bāzārda

[114b]

Bahāyī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātun/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Sözüm o ḥurde haţţ-ı müşg-bār vaşfinda
Daқıka bahş-ı şafādur bahār vaşfinda

Zebān-ı hicr-i suḥān-peverān-ı ʿālemdür
Edāya ḳadir olan ḥüsn-i yar vaşfında

Nihāl iken ṭutuşurdı getürmeyüp ṭaḳat
Añıl saḳadd-i bülendüñ çenār vaşfında

Anuñ ki şekve-i hecr ü firāḳ ola kārı
Yine şikāyet idermiş kenar vaşfında

Cerīde-i gül-i raʿnāyı görmeyen bilmez
Şenā-yı gönçe-i ebr-i bahār vaşfında

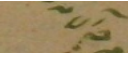
Revā budur ki varāḳ-ı gülde yazıla süḥanuñ
Bahāyīʿya ḥaṭṭ-ı sebr-i ʿizar vaşfında

Vecdī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]
Çözme girih-i zülfüni aḳdāma düşürme
Hüş-ı melegi lerziş-i endāma düşürme

Bir laḫza meded refʿ-i niḳāb itme yüzüñden
Zühd-i heves-i ṭāʿatı eşnāma düşürme

Sükkān-ı derd-i devletine itme ḥaṭṭuñ ʿarz
Ehl-i cürmi ārzü-yı şāma düşürme

ʿĀm itme temāşā-yı zenaḫ-dānuñı ḫalkā
Biñ Yūsufʿı her dem -i ālāma düşürme

Vecdī dil-i nā-kāmı şaķın tāb-ı nigehten
Sūzān şereri gülşen-i İslām'a düşürme

[115a]

Vecdī

[Mefā'ılün/ Fe'ılātün/ Mefā'ılün/ Fe'ılün]

Şarāb köhne vü şāķī-i ḥande-rū tāze
Olursa eski deme n'ola ārzū tāze

O nev-resīde yine dillere düşüp oldı
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde güft ü gū tāze

O ḳadd-i ḥadd [ú] ḥaṭṭ-ı 'anberīn ḥoş düşmiş
Nihāl tāze vü gül tāze reng ü bū tāze

Bu şı'r-i tāze berāber degülse Bāķī'ye
Budur tefāvüti Vecdī o köhne bu tāze

Niçe taḥammül ider terk ü tāz-ı ğamzeye dil
Niyāz-ı köhne-zemīnde o kīne-cūtāze

Nāzīm

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Ḳadeḥ-nūşān-ı bezm-i 'işrete ey ḥāne meyhāne
Ḥuşuşā sākī-i meclis şunar kestāne mestāne

Sözün zehr-āb-nūşān-ı ğama tiryāk-ı şevķ eyle
Zebānuñ nīş-i āzār eyleme yārāne mārāne

Mesih-āsā seyāḥat eyleyenler pāy-ı himmetle
Başar evvel ḳademde gerdiş-i gerdāne merdāne

Şafāsından ider sa‘yu ʔavāf-ı ʔa‘be-i maʔşūd
Küberā-i ʔarām-ı Őevke yüz ʔutar ʔannāne mennāne

Olursa maʔzar-ı feyz-ı Hudā nuʔk-ı cihān-girüñ
Naʔīmā ʔükm ider Tūrān’la İrān’e mirāne

[115b]

Şabrī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Zebān-ı dil ʔalup ol Őīve-kar-ı vaşfında
Süz-ı aʔir oldı ʔaʔt-ı müşg-bār-ı vaşfında

Değil ʔaʔt-ı lebi bir beyt-i ʔub yazmıŐlar
Kenār-ı cāma mey-i ʔoŐ-güvār-ı vaşfında

Fezā-yı ğaybda ʔab‘um zülāl-ı Hızr’ı bulup
Sebū-yı fikre ʔodı cuyība vaşfında

ʔovaŐf-ı Leylī [vü] Mecnūn’ı ey dil-i Őeydā
Birazda ʔālūñi vaŐ eyle yar vaşfında

Nesīm-i feyzle Şabrī bu deñlü cünbiş ider
Kimine ʔaʔreyüm dürr-niŐār-ı vaşfında

Ve lehu

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]

Ol seng-i dile süz-ı dilümden ʔaber eyle
Ey āh ʔazīnüm eşer eyle eşer eyle

Der ʔ‘ab mı bīdār mısın nāzı ʔo ey baʔt
Ya kim nigeħ ol baña ya ʔüsn-i naʔar eyle

Bir başka şafā vir yine kaşr-ı ğama ey ʿışk
Her dīdemi fevvāre-i hūn-ı ciger eyle

Tuħm-ı emelüm şūrisitan-ı ğama düşdi
Yā Rāb nem-i luţfuñla anı sebz-i ter eyle

Görsün niçe olur çaşnī-i cām-ı maħabbet
Bir ʿaql ħod-ārāyı da benden beter eyle

Sen gevher kān-ı dil ü ben baħr-ı temennā
Gel ʿanbere kenār olma derūnumda yer eyle

Endīşe-i kufl-ı der-ümīd-i ko Şabri
Miftāħımı va-beste-i āh-ı seħer eyle

[116a]

Ĥaylī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Fāʿlün]
Gözlerüñ yer kıomadı göñlüm alup tezbīre
İki āhū bes imiş pād-şehüm bir şīre

Çünkü laʿlün kıodı dil-i zūlfüñe meyl itdi senüñ
Şerbet uşlātmaz o dīvāneyi çek zencīre

Ĥüsni insānı ʿaql dāʿiresinden çıkarır
Yoħsa çekmek ne idi ol perīyi teşhīre

Görmedi ĥazret-i Yūsuf bu cemāli huşda
Ĥüsñüñ ey māh niçe kıabil olur taʿbīre

Şanma ey Ĥaylī çeker dīdesine kehl-i siyāh
ʿAşık öldürmek için zāğ virür şemşīre

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Ḥabs itse 'aceb mi anı dil maḥbes tende

Yeter sitemüñ aña neler kaldı geçende

Çek perde-i zülf-i siyehüñ yoḥ saġarîzüm

Çok Yūsuf dil ḥabs olur ol çāh u zaḳande

Güftār-ı lebüñdür senüñ ey naḥl-ı dilārā

Dem-beste iden ğonçeleri şahn-ı çemende

Şol deñlü elem geldi gidende o ṭabîbüm

Raḥm eyledi ben ḥasteye āyenderevende

Lāyık mı şehā gitmeye aġyār dilüñden

Hîç ḥātrına gelmeye Ḥaylî-i figende

[116b]

Veysî

[Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlün]

Cām-ı mey şaldıqça 'aks ol la'l-i ḥandān üstüne

Ey lebi mül ruḥları gül kan olur kan üstüne

Tîġ-i āhum üzre gerdün beñzer ol raḳḳāsa kim

Kendüsin bir tāb ider şemşîr bürrān üstüne

Mest gördüm yār zānūsında aġyārı yatur

Hîç düşürmezdüm bunu ol şūḥ fettān üstüne

Nev-demîde ḥaṭṭ la'lüñ gird-i la'lüñ desenüñ

Bir demed sünbül komışlar āb-ı ḥayvān üstüne

Veysiyā erbāb-ı ʿıŝkı pāy-māl-ı ğam ider
Bir cefākār olmaya bu çarĥ-ı gerdān üstüne

Veysī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]
Devr-i ruĥuñda zāhir olaldan ĥaĥĥ-ı siyāh
Peyveste oldı mihr-i cihān-tāba dūd-ı āh

Ṭurmaz fürüg-ı āteŝ ĥüsnüñ füzün ider
Ṭarf-ı ruĥuñda cünbiş-i şeh perr-i şeb-külāh

ŝāha ĥul olmazın meh-i gerdūna baĥmazın
Sensüz gerekmez ey yüzi gül baña ŝāh u māh

ʿUŝŝāĥ birbirine düşer görmese seni
Olur hemişe ğıybet-i şeh fitne-i siyāh

Erbāb-ı ʿıŝk-ı āhın edem çekse döymeye
Kemter ŝerār-ı āhı naŝad ĥırmen-günāh

Deryā-yı raĥmeti taŝırır mevc-ĥīz ider
Seylāb-ı eşk-i nīm-şeb ü āh-ı ŝubĥ-gāh

Āh-ı ŝerār-feŝān ile Veysī benem bugün
Mülk-i fenāda Ĥüsrev-i zer-beft-i bār-gāh

[117a]

Riyāzī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün]
ʿAks-i ruĥsārı düşer sāĝar-ı raĥŝanumuza
Girer ol gözleri ĥunı bir avuç ĥānumuza

Şevk-i şahbā ile sığmaz oluruz kendümüze
Bağa mestāne iken çāk-i girībānumuza

Țutısur şīşe-i mey gibi zebānuñ naşlı
Dil uzatma hāzer it cām-ı dirahşānumuza

Tīr-veş menzile vaşıl iderüz kim ki bizüm
Yapışa şıdqla peykān gibi damānumuza

Kūy-ı maķşūdı Riyāzī ataruz yabāna
Dönerek girse de na-gehham-ı çevgānumuza

[117b]

Riyāzī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Göñül Țuramaz gider her kande gitse yārüñ ardınca
Düşer şabr u qarārum da dil ü dil-dāruñ ardınca

Niçe irsün ser-i kuy-ı murāda cān-ı nālānum
Reh-i ıışkuñda düşmişdür dil-i bimāruñ ardınca

Çemenden gitse bülbül gör hevā-yı ıışk taħrikin
Düşer gül-berg-i ra'na ıandelīb-i zāruñ ardınca

Yañısuñ bir nazār kılsañ dile döndürmege yoldan
Gider ıışve nigāh-ı ğamze-i pür-kāruñ ardınca

Riyāzī kande gitse sāye-veş yanından ayrılmaz
Düşer baht-ı siyāhı'aşık-ı ğam-h'aruñ ardınca

Ve lehu

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Elin öpdürmez o şuha kûşe-i damānı bile

İstemez pāyın öpe zülf-i perīşānı bile

Bir efendi güzelüñ oldı esīr-i dil-i zār

Diller olmağda şatır Yūsuf-ı Ken‘ān’ı bile

Şöyle gögüs geçirür derdüñile ‘āşık-zār

Çāk olur sīnesi yanınca girībānı bile

Teşnedür çeşme-i zehrdāmın telhümüze

Hazar-ı dil zende değıl çeşme-i hayvānı bile

Bize bir cāna deger dilber-i ra‘nā olsa

Dil degil virse Riyāzī yoluna cānı bile

[118a]

Riyāzī

[Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün]

Götürdi n’eyler yā te’sīr-i sūz-ı āhum efgāne

Bu gice tāb u dilden āteş urdum bir nisāne

Meded dil-dārı agāh itme yüz derd-i derūnumdan

Taḥammül eylemez zīrā o lebler zaḥm-ı dendāne

Bu ne ṡasīde zīr ḥırқа-i tecrīdüme elem

Eger alsam da birbir eylerin pūryān yabāne

Ġaraż-ter yağası açıldığ ma‘nī ḳoparmağdur

Ser-endīşeyi çekdüklerüm da’im girībāne

Gulāmuñ dilinde derd-i mendāne maḥabbetdür
Söz ider dehlünüñ olur Riyāzī derd-i mendāne

[118b] ve [119a] boş sayfalardır.

[119b]

Manṭıķī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

İsterse söyünsün felegüñ meş'l-i māhı
Dünyāya yeter sīnemüzüñ şu'le-i āhı

Şimden gerü yāhu sizi ey şabr u taḥammül
Sulṭān-ı ğamuñ ḳalbe hücüm itdi sipāhı

Zāhid yüregüñ taş ise de gör ṭayanur mı
Bir kez hele gözden geçür ol tīr-i nigāhı

Bir gün düşürür 'ışk seni çāh-ı belāya
Elden ḳoma ey dil resen-i zülf-i siyāhı

Hākister-i bervāneyi²⁶ gör n'eyledi şem'e
Tāc-ı zer iken bir nemedde itdi külāhı

Her nesnede hem rengine var idi te'alluḳ
Şimdi sezemem kāh-rubā cezb ide ḳāhı

Görmez gözümüz Manṭıķiyā ḥ'āb-ı ferāgat
Bād-ı seḫer-i ğaflet eger esmese gāhı

²⁶ "pervāne" kelimesi "bervāne" şeklinde yazılmıştır.

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Terdür dil-i mestānemüzüñ şimdi ayağı

Meyhānede beñzer ki küpe geçdi ayağı

Dehrüñ şıkılup duhter-i rez muhtesibinden

Hum gūşesine siñmiş iken itdı kapāğı

Cān ağızuma geldi heves-i la'l-i lebüñle

Dād ey şeh-i hūbān niçe bir bāde yasağı

Tāb-ı teb-i hicrānuñı gördüm gice añdum

Şem'üñ eriyüp ağıdı gözinden içi yağı

Cān gitse de gitmez eser-i dāğ-ı maḥabbet

Pervāne-i 'ıñkuñ yanar üstinde çerāğı

Erbāb-ı riyā-kār dil-i 'ālemi tutdı

Şevk āteşinüñ Mantıķiyyā söndi ocağı

[120a], [120b], [121a], [121b], [122a], [122b] boş sayfalardır.

SONUÇ

Bu çalışmada, XVIII. yüzyılda tertiplenmiş ve müellifi bilinmeyen “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” başlıklı eser, transkribe edilerek söz konusu dönemde kaleme alınmış nazireler ve şiirler tespit edilmiştir. Yapılan tüm incelemelere rağmen esere ait eldeki nüshadan başka herhangi bir nüshaya rastlanmamıştır. “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı gazel mecmû’asına ait tek nüsha Millet Kütüphanesi’nde bulunmaktadır. Fakat mecmû’anın isminin metin içinde müellifi tarafından zikredilmemesi ve yine farklı adlandırmalarla farklı yerlerde kayıtlı olabileceği bilgisi göz ardı edilmeyecek bir unsurdur. Yazma eserlerdeki kayıt bilgilerinde eserin; “arşiv numarası, adı, konusu, dili, bulunduğu yer, koleksiyon, yazı türü” bilgileri verilmiştir. Notlar kısmında ise “*Muhtelif şairlerindir. Edebiyat, cetveller kırmızı, çizgili yaldızlı, tam meşin kaplı, cetvelli*” ifadeleri yer almıştır. Eserin yazı dili, Osmanlıca; yazı türü ise Arap-Talîk’tir. Eserin müellifi ve müstensihi hakkında kütüphane kaydında da eserin içinde de hiçbir bilgi mevcut değildir.

Eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu görülmektedir. Mecmû’ada; “Nahîfî, Koca Ragıp Paşa ve Kuburizâde” gibi XVIII. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirleri kayıtlı olduğu için eserin bu yüzyılda yazıldığı tahmini doğmaktadır. Mecmû’ada XVI. yüzyıldan 9, XVII. yüzyıldan 20, XVIII. yüzyıldan 10 şairin mevcut olması yanında 5 şairin de hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemedi.

116 varaktan oluşan mecmû’anın her bir yaprağında ortalama 2, 3 veya 4 gazel bulunmaktadır. Buna karşın “12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93.” varakları boştur. Metin genellikle okunaklı olmakla beraber yer yer yazının karışıklığından dolayı okuma zorluğuna neden olan kısımları da vardır. Bazı sayfalarda mürekkebin dağılmasından dolayı kelimeler okunamamaktadır.

İncelemesi yapılan mecmû’a, Günay Kut’un tasnifine göre “Seçme şiir mecmû’aları (mecmû’a-i eş’ar, mecmû’a-ı devâin)”, Atabey Kılıç’a göre “gazel mecmû’aları”, Mehmet Fatih Köksal’a göre “mecmû’a-i gazeliyât”, Mehmet Gürbüz’e göre “şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû’aları” başlıklarına tabi olmaktadır.

“*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı eserin içinde her ne kadar 25 tane “nazire” bulunsa da söz konusu şiirlerin gazel olduğu da göz önüne alındığında bahsedilen tasnifler içinde eseri, “gazel mecmû’ası” şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Şairlerin mecmû’ada yer alan şiirleri ile divanlarında yer alan şiirleri “gazel, beyit ve kelime” bakımından karşılaştırıldığında sadece “Nâ’ilî Efendi, Nâbî Efendi ve Fuzûlî” adlı bu üç şairin şiirlerinin farklı olduğu görülmektedir. Bunların bazılarında büyük farklılıklar bulunurken bazılarında beyit bazılarında ise kelime değişikliği göze çarpmaktadır. Bütün bu ve benzeri unsurlar tablolar hâlinde detaylı ve düzenli bir şekilde çıkarılarak ilgili sayfalarda sunulmuştur.

Eserde 25 adet nazire bulunmakla birlikte söz konusu nazireler, “*Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redifi, Kaftiyesi, Yüzyılları*” başlıkları altında incelenmiştir. Gazellerin her birinin hem “nazire” başlığı altında kaydedilmesi hem de model şiirle ‘konu, vezin, kafiye ve redif’ bakımından benzerlik göstermesi söz konusu gazellerin nazire tanımına ve ölçütlerine uygun olduğunu göstermektedir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına nazirelerle ilgili bilgiler ve tespitler tablo şeklinde sunulmuştur.

Bahsettiğimiz bütün unsurlar ve konu başlıkları dâhilinde mecmû’a, tüm yönleriyle incelenerek en doğru bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu bilgiler ayrıca çeşitli yerlerde tablolarla desteklenerek eserin şekil ve içerik incelenmesi yapılmıştır.

Tezimizde “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı eserin, tıpkıbasımı ve çeviri yazılı metni yer almıştır. Tezin son kısmında ise özel adlar dizini verilmiştir. Daha önce bilinmeyen bu eser, tezimizle beraber Türk edebiyatı tarihine kazandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- Ahmet Vefik Paşa, (2000). *Lehce-i Osmânî*. (Haz. Toparlı, R.). Ankara: TDK Yayınları.
- Akbayır, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Aydemir, Y. (2007). *Metin Neşrinde Mecmû'aların Rolü ve Karşılaşılan Problemler. Türkoloji Araştırmaları*. 2 / 3, 122–137.
- Bilgiç, A. T. (2012). *Tarih Terimleri Sözlüğü*. (Birinci Baskı). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Bilkan, A. F. (). *Nâbî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Birinci, N., Yetiş, K. vd. (2009). *Mükemmel Osmanlı Lügati Ali Nazîmâ - Faik Reşad*. Ankara: TDK Yayınları.
- Bölge Ağzlarında Atasözleri ve Deyimler*. (2016). (Haz. Kaçalın, M. S.). (Birleştirilmiş Baskı). Ankara. TDK Yayınları.
- Develioğlu, F. (2010). *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (Haz. Güneyçal, A. S.). (Yirmi altıncı Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. (İkinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Durmuş, İ. (2006). Nazîre. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 32.
- Gürbüz, M. (2012). “Şiir Mecmû'aları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski TürkEdebiyatı Çalışmaları VII Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yay., s. 97-113, İstanbul.
- İnternet: İstanbul Millet Kütüphanesi. “Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası”. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. <https://www.yazmalar.gov.tr> [05Ocak 2018'de alınmıştır].
- Johnson, F. (1852). *Dictionary, Persian, Arabic and English*. London: W. H. Allenandco.
- Kanar, M. (2009). *Türkçe Farsça Sözlük*. (Birinci Baskı.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2011). *Farsça Türkçe Sözlük*, (Üçüncü Baskı.). İstanbul: Say Yayınları.
- Karaman, F., Karagöz, İ., Paçacı, İ., Canbulat, M., Gelişgen A., Ural, İ. (2006). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: DİB Yayınları.
- Kaya, B. (2005). *Nazîre Mecmû'aları ve Hisâlî'nin Metâlîü'n-Nezâiri*. U. Ü. Fen-edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. Yıl: 6, Sayı: 8.
- Kılıç, A. (2012). “Mecmû'a Tasnifine Dâir”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. (Hazırlayan Hatice Aynur vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Köksal, M. F. (2006). Nazîre. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 32.

- Köksal, M. F. (2012). *Şiir Mecmû'alarının Önemi ve Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)*. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yay.
- Kut, G. (1986). *Mecmû'alar*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. C. VI. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Küçük, S. (2011). *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*. (Dördüncü Baskı). İstanbul: Enderun Kitabevi Yay., s. 156.
- Levend, A. S. (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: TTK Yayınları.
- Mermer, A., Koç Keskin, N., (2011) *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. (İkinci Baskı yazılacak). Ankara: Akçağ, s. 31.
- Mutçalı, S. (2004). *Türkçe-Arapça Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi (2009). *Burhân-ı Katı*. (İkinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Onay, A. T. (1992). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Haz. Kurnaz, C.). Ankara: TDV Yayınları, s. 12.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Pala, İ. (2010). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. (On dokuzuncu Baskı). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. (Birinci Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü I-Atasözleri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü II-Deyimler*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Redhouse, S. J. W. (1987). *A Turkish and English Lexicon Showing in English The Significations of The Turkish Terms*. İstanbul: Printed for the American Mission by A. H. Boyajian.
- Sertoğlu, M. (1986). *Osmanlı Tarih Lügati*. (Düzeltilmiş ve ilaveli ikinci Baskı). İstanbul: Enderun Kitabevi Yay., s. 78.
- Sezen, T. (2006). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü I*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Sezen, T. (2013). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü II*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Soykot, İ. H. (1974). *Türk Atalar Sözü Hazinesi*. İstanbul: Ülker Yayınları.
- Şemseddin Sami. (2007). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Tarlan, A. N. *Fuzûlî Divanı Şerhi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, A. (1999). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. (Genişletilmiş İkinci Baskı). İstanbul: Ötüken Yayınları, s. 256.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. (Haz. Akalın, Ş. H.). (On birinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (2012). *Yazım Kılavuzu*. (Haz. Akalın Ş. H.). (Yirmi yedinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Ünver, İ. (2008). “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. *Turkish Studies International Periodical FortheLanguages, Literatureand History of Turkish or Turkic* Volume 3 (6).

Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitabevi Yay.

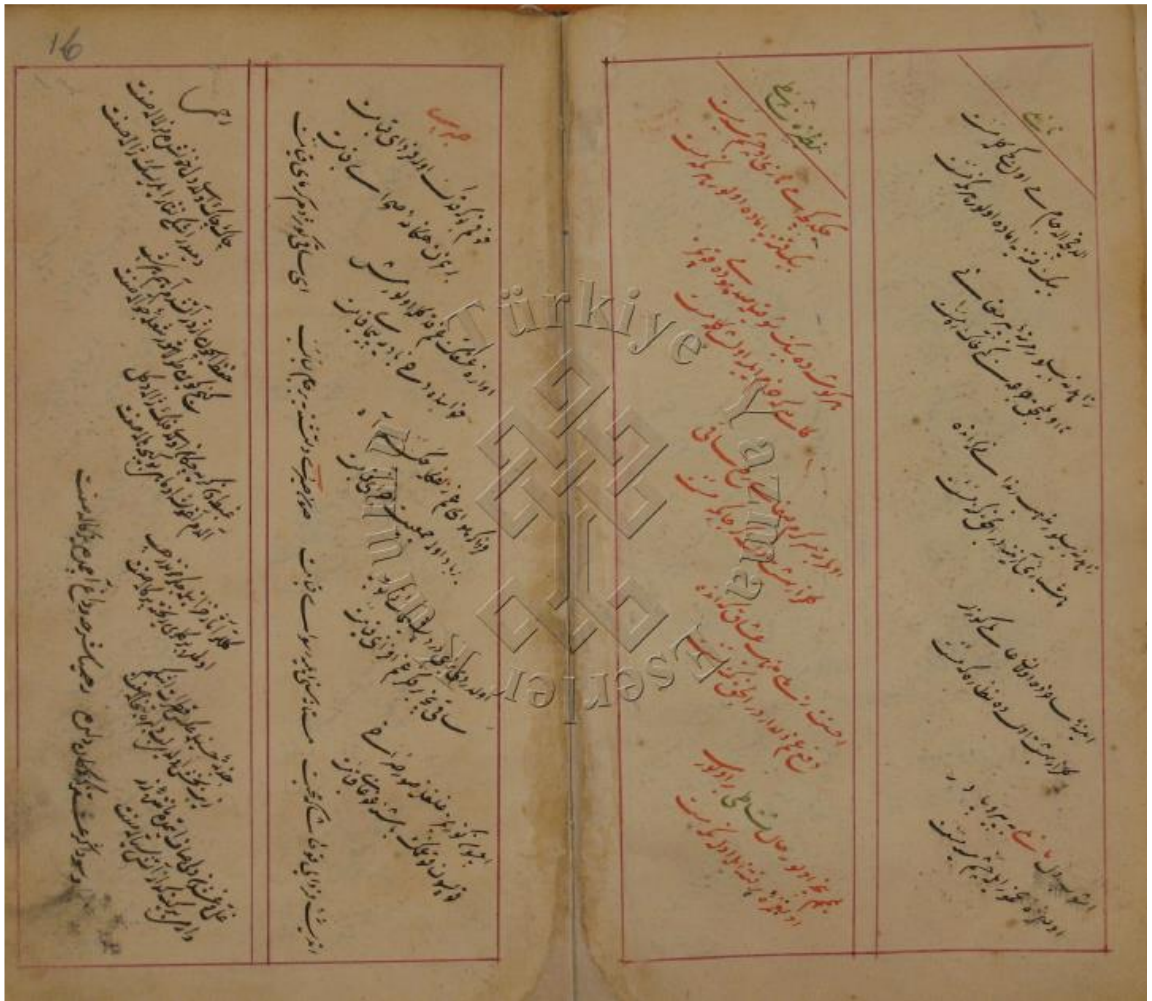
Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. (İkinci Baskı). Ankara: MemMatbaası.

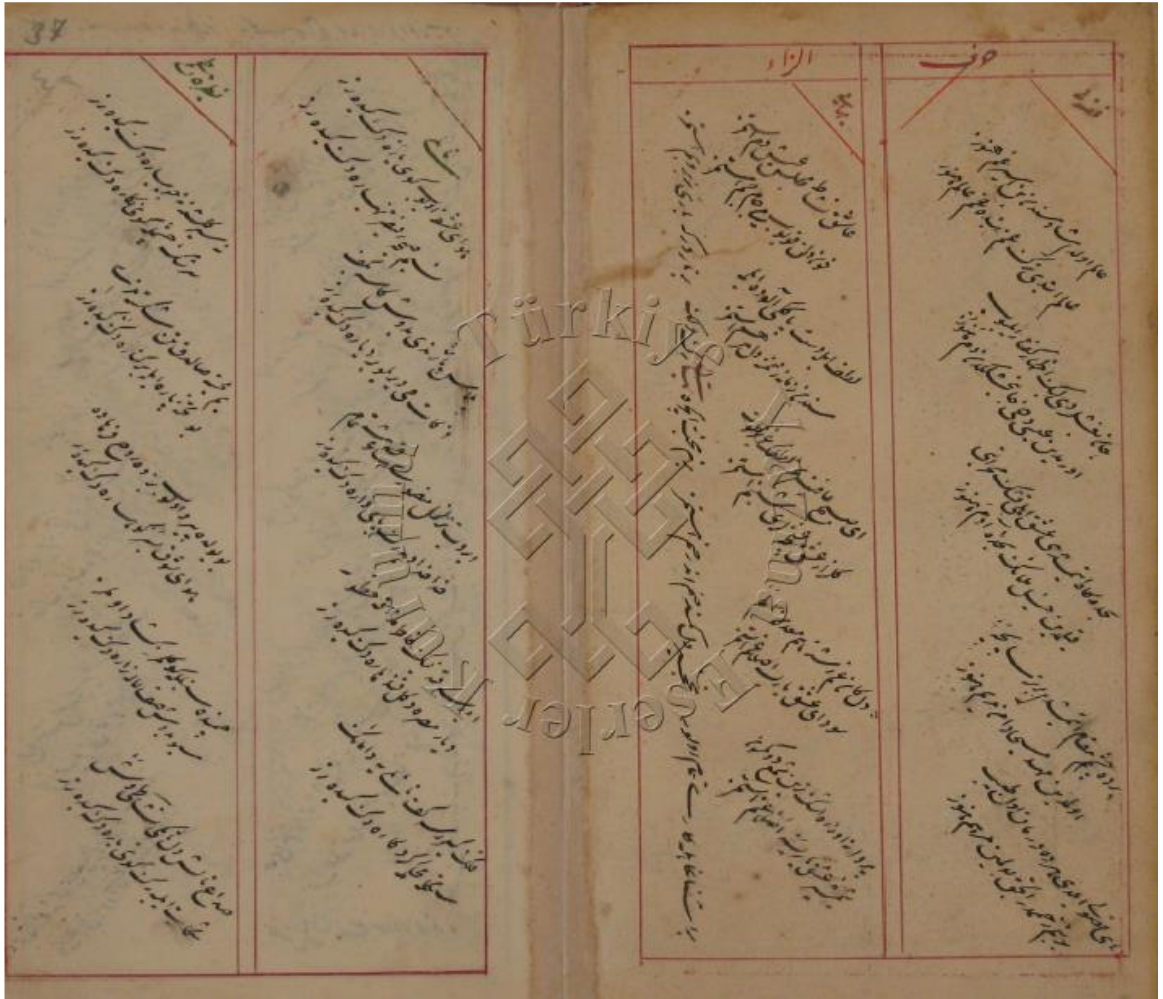
Yurtbaşı, M. (2012). *Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü*. (Onuncu Baskı). İstanbul: Barış Matbaası.

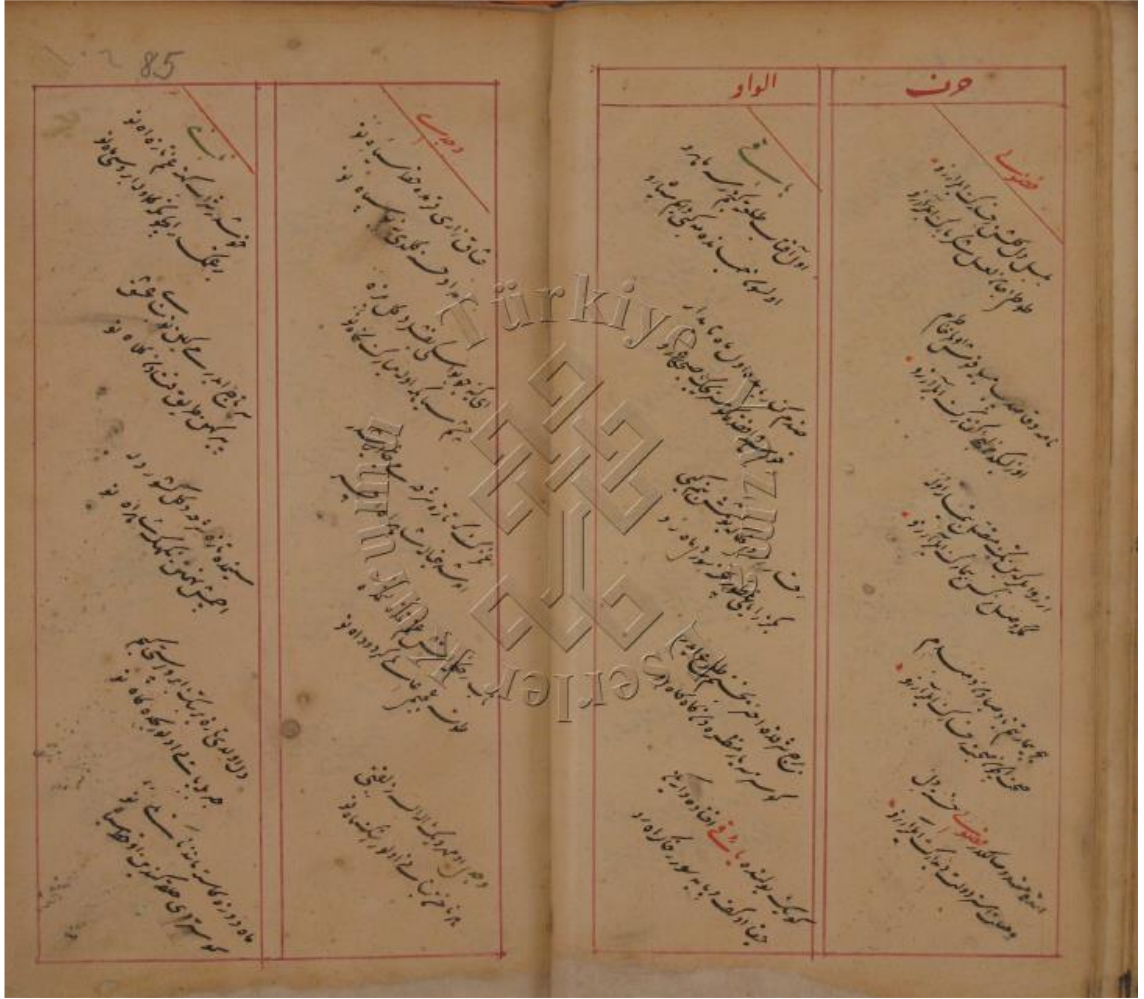
YAZMA NÜSHADAN ÖRNEK YAPRAKLAR

[1b-2a]

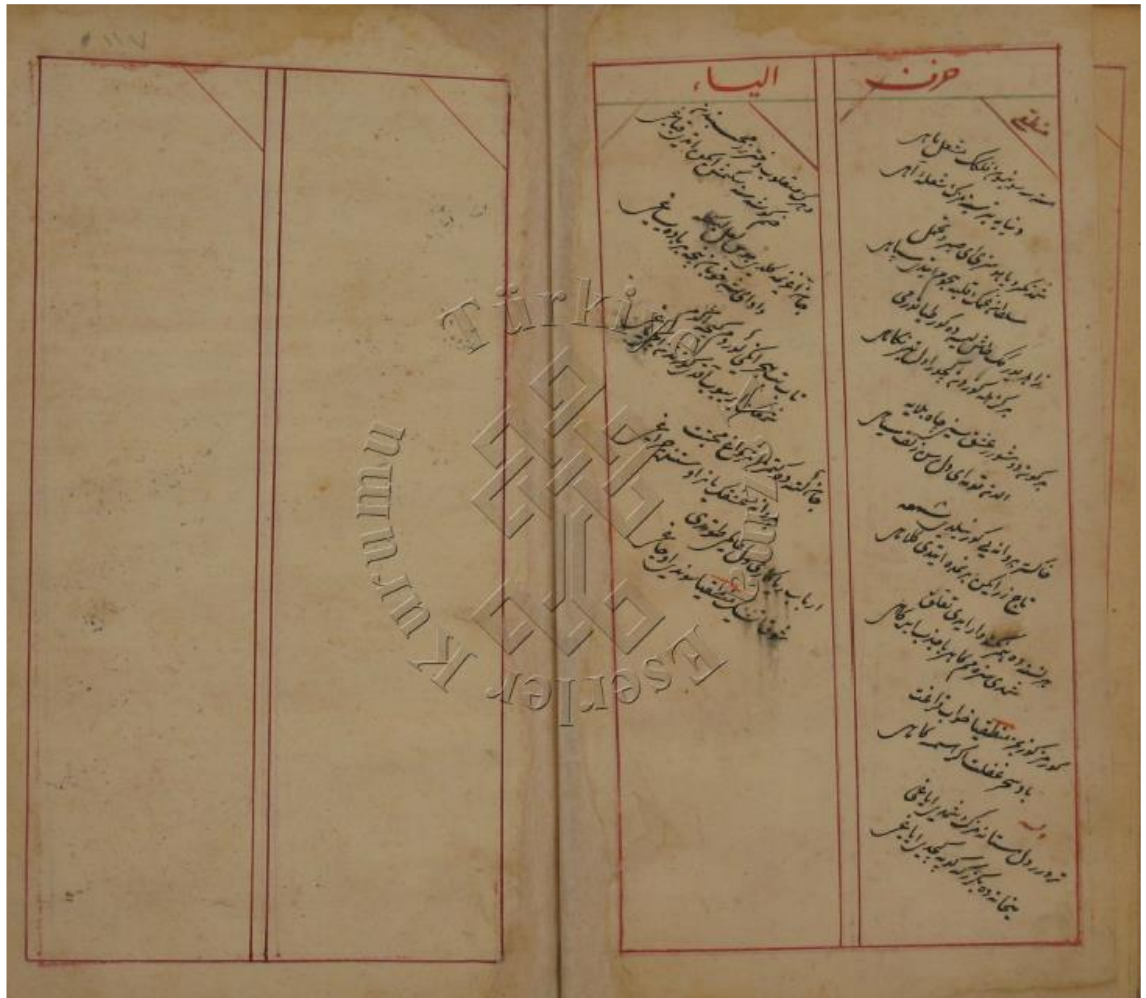
بدان مطلق افیر	یعنی الف	
<p>برکتی برکتی است از دست خدایت تو جان دادی که خدایت افزون است بر بندگان دوست خدایت از دوست جامه علی بدید بر بندگان عاشق جان و کوی خدایت تو پیشتر است از همه گرددت علیه آید بر بندگان تو خلق از همه بندگان اول صاحب است از همه بندگان</p>	<p>کون در اظنکت جیت کادر فارغم بر بندگان کون انصاف می کنم چون زار دلای بر بندگان چون کی از دست چون که او ای کون که از دست چون که از دست</p>	<p>برکتی برکتی است از دست خدایت تو جان دادی که خدایت افزون است بر بندگان دوست خدایت از دوست جامه علی بدید بر بندگان عاشق جان و کوی خدایت تو پیشتر است از همه گرددت علیه آید بر بندگان تو خلق از همه بندگان اول صاحب است از همه بندگان</p>

[114b-115a]

DİZİN
(ÖZEL ADLAR)

A

Ādem, 89, 104, 105, 199
Agâh Sırrı Levent, 2
Alī Efendi, 24
Ali Emiri, 8
Ali Emiri Koleksiyonu, 8
Allah, 123, 168
Arab, 38
Arap, 8, 10, 222
Arapça, 1, 4, 9, 22, 225
Ārif, 10, 11, 12, 15, 41, 42, 73, 74, 190, 191
Ārif Efendi, 24
Atabey Kılıç, 3, 5, 222
Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurulu, vi
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, vi
Aydemir, 2, 224
Āzim, 24
Āzım, 40
Āziz Efendi, 10, 11, 16, 23, 127

B

Bağdād, 36
Bahāyī, 10, 15, 24, 29, 30, 72, 73, 106, 160,
161, 168, 169, 182, 211, 212
Bāķī, 10, 24, 31, 38, 71, 72, 141, 148, 149,
159, 160, 168, 179, 180, 181, 206, 210, 213
Bedaḥşān, 34
Behmen, 62
Behrām, 34
Behzād, 181
Bī-sütün, 32, 33, 67, 85, 115
Bursa, i, iii

C - Ç

Cebrīl, 115, 173
Cem, 37, 46, 53, 54, 73, 79, 85, 106, 186, 197,
200
Cemīl, 119
Cemşīd, 62, 119
Ceyhūn, 146
Çīn, 56, 72, 135, 152, 164, 168

D

Dārā, 79
Derviş Dede, 24
Derviş Fasīḥ, 10, 11, 16, 54
Dervīş Fasiḥ Dede, 11, 15, 42
Dervīş Paşa el-Mastarī, 11, 52
Dervīş Fasiḥ Dede, 42
Develioğlu, 1, 224
Diyanet İşleri Başkanlığı, vi
Durmuş, 12, 224

E

Edirne, 37
Efrāsiyāb, 84

F

Fā'ik, 199
Fā'izī, 11, 15, 24, 54
Farsça, 4, 9, 16, 22, 23, 224
Fasīḥ, 10, 11, 15, 43, 54
Fasiḥ Dede, 24
Felātün, 142

Ferhād, 29, 33, 67, 107, 113, 115, 122, 129,
130, 132, 152, 156

Fuzûlî, i, iii, 223, 225

Fuzûlî, 10, 20, 21, 22, 24, 48, 49, 56, 57, 59,
63, 68, 69, 70, 105, 106, 121, 122, 123, 133,
139, 140, 142, 143, 147, 148, 159, 167, 178,
205, 209, 210

G

Günay Kut, 2, 5, 222

H

Hâfız Ahmed, 24

Hak, 156

Haqq, 98, 99, 166

Havvâ, 89

Hayat Büyük Türk Sözlüğü, vi

Haylî, 10, 24, 32, 215, 216

Hızır, 75, 89, 137

Hind, 56

Hindü, 105, 129, 189

Hoten, 72, 80, 154

Hudâ, 31, 107, 214

Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir

Mecmû'ası, i, ii, 5, 7, 222, 223, 224

Hüsrev, 197

I - İ

İrâk-ı Arab, 38

İlâhî, 197, 201

İrân, 214

İsî, 58, 80, 105, 140, 187, 196

İskender, 67, 98, 163, 178

İslâm, 96, 111, 187, 213

İsmail Ünver, 9

İstanbul, 8, 224, 225, 226

K

Ka'be, 75, 94, 95, 130, 146, 170, 187

Ka'be-i Mükerrerem, 94

Çanûnî Sultân Süleymân, 11, 114

Kâsım, 24, 115

Kâtib, 11, 23, 114, 124

Kâtib Dîvân, 23

Çays, 122, 132, 136, 150, 153

Kelim, 24

Kelîm, 11, 16, 100, 132

Kelîm-i Eyyübî, 12, 16, 100

Kemâlî, 12, 15, 24, 30

Ken'ân, 84, 89, 155, 219

Kird-gâr, 107

Koca Ragıp Paşa, ii, 222

Köksal, 2, 12, 224, 225

Kuburizâde, ii, iv, 7, 222

Kuburizâde Raḥmî, 24

Çuburizâde Raḥmî Efendi, 11, 135

Çulzüm, 146

Kut, 2, 5, 222, 225

L

Lam'î, 17, 180

Lami'î, 24

Lem'î Çelebi, 11, 125

Leylâ, 104, 122, 126

Leylî, 118, 214

M

M. Fatih Köksal, 5, 222

Maḥmūd, 137

Manṭıķī, 11, 24, 28, 38, 48, 58, 61, 117, 118,
121, 139, 142, 145, 146, 159, 166, 175, 176,
177, 178, 220
Manṭıķī Efendi, 11, 28
Mecnūn, 49, 79, 83, 104, 113, 126, 129, 161,
176, 214
Medīne, 96
Mehmet Fatih Köksal, 5, 222
Mehmet Gürbüz, 4, 5, 222
Meryem, 89, 106, 187
Mesīḥ, 189
Mısr, 107, 164
Millet Kütüphanesi, 8, 10, 222, 224
Muḥıbbī, 11, 24, 114
Muhtarî, 26
Muḥtarî, 24
Müselmān, 137

N

Nābī, 11, 15, 19, 20, 25, 42, 43, 60, 89, 90, 91,
92, 93, 94, 109, 110, 111, 112, 150, 151,
197, 198, 209
Nābî Efendi, i, iii, 223
Nābî Efendi, 11, 15, 19, 20, 42
Nahifî, ii, iv, 7, 222
Nahifî, ii, 222
Naḥıfî, 73, 101, 151, 153
Naḥıfî Efendi, 11, 73, 182, 185
Naḥ-şeb, 135
Nāʾilī, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 34,
40, 44, 45, 50, 51, 55, 65, 66, 77, 78, 81, 83,
100, 107, 108, 109, 112, 115, 128, 129, 130,
131, 137, 138, 140, 143, 144, 152, 153, 162,
163, 170, 171, 184, 187, 188, 189, 190, 191,
192, 193, 207

Nāʾilī Efendi, 11, 15, 18, 19, 40
Naşūḥ, 59
Nāṭıķ, 202, 203
Nāṭıķ ʿUmre, 202
Nazīf, 11, 126, 198, 205
Nazīf Efendi, 11, 126
Nazīm, 25, 201
Nesīb, 12, 17, 25, 131
Neşāʾī, 10, 12, 15, 16, 35, 41, 51, 78, 98, 107,
129, 150
Nūḥ, 59

O - P

Osmanlıca, 222
Pala, 1, 225
Parlatır, 1, 225

R

Rab, 45, 88, 178, 188
Rabb, 45, 178, 188
Rağıp, 25
Rağıp Paşa, ii, 7, 222
Raḥmī, 11, 25, 35, 36, 46, 47, 52, 62, 63, 64,
135, 136
Rāmī, 25, 102, 151, 182, 183, 186
Rasiḥ, 25
Rāsīḥ, 89
Rāsīḥ Efendi, 11, 88
Rāşid, 25, 178, 179, 184, 203
Rıdvān, 97
Rıfat Beg, 25
Rıfkı, 25
Riyāzī, 10, 25, 29, 45, 46, 57, 58, 83, 84, 85,
86, 87, 118, 119, 124, 155, 156, 164, 174,
195, 196, 197, 208, 217, 218, 219, 220

Rūhī, 25, 87, 88
Rüstem, 45, 134, 158, 178, 196
Rüşdī, 12, 15, 25, 43, 44

S - Ş

Şabrī, 11, 15, 16, 25, 37, 46, 52, 53, 55, 56, 57,
59, 60, 61, 62, 66, 76, 80, 99, 103, 104, 116,
117, 120, 121, 122, 134, 136, 155, 156, 157,
158, 163, 165, 171, 172, 173, 174, 193, 194,
207, 208, 214, 215
Şadr'āzam Rāmī Efendi, 182
Sīmurġ, 55
Sitānbül, 79
Süheyl, 133
Süleymān, 11, 55, 108, 114, 119, 137, 177
Şeddād, 129
Şem'ī, 25
Şemseddin Sami, 1, 225

T

Tātār, 126, 161, 169, 207
Tehemten, 207
Tunç, 2
Tūrān, 214
Türk, i, ii, vi, viii, 2, 8, 223, 224, 225, 226
Türk Ansiklopedisi, vi
Türk Dil Kurumu, vi, 225, 226
Türk Dili ve Edebiyatı, i, 8, 225
Türk XE "Türk"Edebiyatı, i, ii, 224, 225
Türk Tarih Kurumu, vi

Türkçe, 4, 8, 9, 22, 23, 224, 225, 226
Türkiye, vi, 1, 224
Türkiye Cumhuriyeti, vi
Türkiye Diyanet Vakfı, vi

U

Uludag University, iii
Uludağ Üniversitesi, i
‘Ulvi, 25, 146, 147

V

Vâsık, 26
Vāsık, 25, 120, 183, 200
Vâsık Ahmed, 26
Vâsık İlâhîzâde, 26
Vecdī, 16, 17, 25, 33, 39, 49, 65, 75, 76, 78,
79, 80, 81, 82, 108, 130, 133, 149, 161, 162,
169, 170, 186, 187, 188, 191, 206, 207, 212,
213
Veysi, 25, 33, 34, 45, 67, 68, 154, 171, 196,
216, 217

Y - Z

Ya'qūb, 84, 89, 125
Yūsuf, 84, 89, 115, 119, 125, 126, 142, 164,
169, 170, 192, 211, 212, 215, 216, 219
Yümnī, 25, 74, 173
Zāl, 90
Züleyhā, 192

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR
Tez Adı	Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin)
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Özlem ERCAN
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR